

БА ИФТИХОРИ 30-СОЛАГИИ ИҶЛОСИЯИ XVI ШҶҶРОИ ОЛИИ ҶУМҶУРИИ ТОҶИКИСТОН

Конститутсия-кафолати рушди ҷомеаи адолатпарвар ва волияти қонун

САДОИ МАРДУМ

Нашрияи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Аз 1 январи соли 1991 ҷоп мешавад / Душанбе, 14 ноябри соли 2022 / №139 - 142 (4559 - 4562)

«Ман ба ҳар яки шумо дар давраи барои Ватан хеле душвор муроҷиат карда, ба ақлу заковати шумо, ки ворисони фарзандони барӯманди тоҷик ҳастед, бовар мекунам. Ман қасам ёд мекунам, ки тамоми донишу таҷрибаамро барои дар ҳар хона ва ҳар оила барқарор шудани сулҳ равона карда, барои гул-гулшукуфии Ватани азизам садоқатмандона меҳнат мекунам. Барои ноил шудан ба ин нияти муқаддас, агар лозим шавад, ҷон нисор мекунам, чунки ман ба ояндаи неки Ватанам ва ҳаёти хушбахтонаи халқи азияткашидаам бовар дорам».

Аз Муроҷиатномаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба халқи шарифи Тоҷикистон, 12-уми декабри соли 1992, «Садои мардум»

**Рустами ЭМОМАЛӢ,
Раиси Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Раиси шаҳри Душанбе**

таъсири бархе аз неруҳои бадхоҳи дохиливу хориҷи кишвари мо ба гирдоби ҷанги таҳмилий кашида шуда, боиси қурбониҳои азими ҷонӣ, хисороти бузурги иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва маънавий гардид. Ин ҳама появу рукнуҳо ва асосҳои давлатдориро фалаҷ гардонид, дар кишвар беқонунӣ ва дигар бесомониҳоро ба вуҷуд овард.

Дар он вазъияти бениҳоят шиддатнокӣ сиёсӣ ҷамъияти ягона умеди баровардани кишвар аз гирдоби ҷанги дохилӣ ва пешгирии хунрезӣ ба таъҷилан даъват намудани Иҷлосияи навбатии Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста буд. Зеро дар он айём Шӯрои Олӣ ягона мақоми сиёсӣ босалоҳият ва дорои ваколати конституционӣ ба ҳисоб мерафт.

Дар чунин шароити душвори сиёсӣ, ба хотири барқарорӣ ва пойдории асосҳои давлатдорӣ, таҳкими шоҳаҳои ҳокимият ва таъмини қонуният, сулҳ ва ризояти миллий 16-уми ноябри соли 1992 дар Қасри Арбоби

сияи XVI Шӯрои Олӣ тантанаи қонун ва бо роҳи конституционӣ ҳаллу фасл гардида ни масъалаҳои ҳаёти сиёсӣ ва иҷтимоии кишвар, ки ба таъмини сулҳу оромӣ ва яқпорчагии Ватан равона гардида буданд, ба шумор меравад.

Ба шарофати роҳи муайянкардаи Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ ва бо нияти татбиқи қарорҳои он халқи Тоҷикистон ҳамчун қисми ҷудонашавандаи ҷомеаи ҷаҳонӣ бунёди давлати соҳибхитӣ, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягонаро ихтиёр карда, бори нахуст дар таърихи давлатдории навин Конституцияи нави мамлакатро бо роҳи раъйпурсии умумихалқӣ қабул кард.

Эътироф бояд кард, ки он замон нафаре пайдо нашуд то зимомӣ идораи давлатро ба дӯш гирифта, оташи ҷангро, ки рӯз то рӯз аланга мезад, хомӯш намояд, истиқлолияти аздастрафтаистодаро ҳифз кунад ва умеди барбодрафтаи мардумро ба сулҳу яқпорчагии Ватан эҳё созад. Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ин рисолати таърихиро ба зиммаи фарзанди фарзонаи миллат, шахси ба арзишҳои инсонӣ, миллий ва давлатӣ содиқ - Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон гузошт. Аз ин рӯ, бузургтарин дастоварди Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ он аст, ки дар марҳилаи навини таърихӣ Абармарди дунёи сиёсат, шахсияти миллию мардумӣ - Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба арсаи сиёсат ворид гардид.

Бо зуҳури муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар саҳнаи сиёсӣ ҳамон раванди ошӣ, ки боиси таҳавулоти амиқ дар Тоҷикистон гардид, оғоз ёфт. Маҳз қобилияти беназири муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ёфтани роҳҳои дуруст, пайдо кардани мувофиқа байни одамони дорои эътиқод ва ақидаҳои комилан мухталиф, таҳаммулпазирӣ ва иро-

шидани кишварро ба миён гузоштанд.

Ҳукумати навтаъсиси мамлакат таҳти сарвари Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар як муддати кӯтоҳ тавонист оташи ҷанги дохилиро хомӯш намояд, аксарияти мутлақӣ гурезаҳо ва муҳоҷирони иҷбориро ба Ватан баргардонанд, сохтори фалаҷгардидаи ҳокимияти давлатӣ, хусусан мақомоти ҳифзи ҳуқуқро барқарор сохта, Артиши миллий ва неруҳои посбони сарҳадро таъсис диҳад.

Хушбахтона, давлат ва миллати мо дар чунин лаҳзаи ҳассостарини таърихӣ роҳбари бозғамӣ ғамхор пайдо кард, зеро ин шахсияти бузург бо фаъолияти ҳамаҷунбонаи созанда собит намуд, ки боварии мардумро сазовор аст. Ӯ сулҳу оромиро ба кишвар бозгардонд ва миллати тоҷикро аз нав муттаҳид намуда, давлати тоҷиконро аз вартаи нобудӣ наҷот дод.

Саъю талошҳои беназири Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар роҳи эъморӣ сулҳу ва давлатсозии миллий аз он иҷлосияи таърихӣ маншаъ мегирад, зеро аз ин баъд Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сулҳу субот ва ваҳдати миллий - комёб гардид.

Мардуми шарифи тоҷик хуб дарк менамоянд, ки ҳамаи дастовардҳои бузурги миллати сулҳпарварӣ мо дар даврони навин маҳсули сиёсати хирадмандона, дурандешона ва фарҳангпарваронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад. Бахусус, раванди ноил гардидан ба ризояти миллий дар таърихи миллати тоҷик ҳодисаи беназир маҳсуб меёбад, ки дар он саҳми Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бениҳоят бузург аст.

Тули сӣ соли меҳнату заҳмати пуршараф

ТУЛӢИ ОҒТОБИ БАХТИ МИЛЛАТ

Боиси хушнудист, ки мардуми сарбаланди Тоҷикистон 30 - солагии баргузории Иҷлосияи таърихӣ тақдирсози XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар фазои сулҳу субот ва созандагиву бунёдкорӣ таҷлил менамоянд.

Бешубҳа, Иҷлосияи шонздаҳуми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйдодҳои фараҳбахш сарнавиштсози миллати куҳанбунёду давлати соҳибхитӣро мо маҳсуб ёфта, моҳиятан тулӣ офтоби бахти тоҷику тоҷикониён аст.

Он ба раванди барқарорсозии соҳти конституционии кишвар ва ҳифзи ар-

шаҳри Хучанд Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум ба қор оғоз кард.

Иҷлосияи таърихӣ XVI Шӯрои Олӣ, ки аз 16-уми ноябр то 2-юми декабри соли 1992 идона ёфт ва новобаста ба ҳассосияти замон, шиддатнокӣ ваъз ва мавҷуд будани баҳсҳои тӯлонӣ, дар қараёни он қарорҳои таърихӣ ва сарнавиштсоз қабул карда шуданд. Қатъи бетаъхири ҷанги шаҳравандӣ, таъмини сулҳу ваҳдат, аз вартаи нобудӣ наҷот додани миллат, ҳифзи яқпорчагии давлати мустақили тоҷикон, барқарор кардани иқтисодиёти бар асари ҷанг зарардида ҳадафҳои асосии он буданд.

даи қавӣ омили асосии таъмину ақидаҳои ваҳдати миллий ва сулҳу субот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд.

Дар нахустин савганде, ки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҳайси Роҳбари давлат ёд карданд, қавл доданд, ки: «...қори худро аз сулҳ сар хоҳам кард. Ман тарафдори давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёд мебошам. Мо ҳама ёру бародар бошем, то ки вазъиятро ором намоём...».

Бо сипарӣ гардидани 30 сол собит гардид, ки Пешво ва роҳнамои миллат ба ин принципҳои бунёдӣ ҳамеша содиқ мебошанд. Дили соф, нияти неқ ва иродаи хастагинопазирӣ Роҳбари ҷавони меҳнапар-

Пешвои муаззамии миллат тавонистанд, ки ғояҳои олии Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣро дар амал татбиқ намуда, Ҷумҳурии Тоҷикистонро ободу пешрафта ва дар арсаи байналмилалӣ ба таври шоиста муаррифӣ созанд.

Дар ҷаҳони муосир давлатсозӣ, фароҳам овардани шароит барои ташаккули миллат, осебнопазир нигоҳ доштани Истиқлолияти давлатӣ, бунёди давлати иҷтимоӣ, соҳибхитӣ, демокративу ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона қори саҳлу сода нест. Зиндагии босаодати мардуми кишвар далели бебаҳси он аст, ки Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ин рисолатро бо сарбаландӣ ва шуҷоати нотақдор иҷро карда истодаанд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳанӯз соли 1992 нақш ва мавқеи иҷлосияи таърихиро ба сифати рӯйдоди сарнавиштсози миллат муайян карданд, зеро он дар кишвар гардиши куллии роҳро ба вуҷуд овард.

Бешубҳа Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таърихи халқи тоҷик ҳамчун ҳодисаи нодиру сарнавиштсоз, падидаи ҳалқунанда ва бунёдгузор, сарчашма ва ибтидои сулҳу амонӣ ва ҳифзи давлатдорӣ тоҷиконро ба сатрҳои заррин сабт гардида, ҳеҷ гоҳ фаромӯш нахоҳад шуд.

Хулоса, Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ моро ба шоҳроҳи ваҳдати миллий ҳидоят намуда, ба рушду такомули миллату давлат тақдирӣ ҷиддӣ бахшид. Ғояҳои сулҳу оштии миллий ва афву ҳамдигарбахшӣ паёмхоро буданд, ки аввалин бор дар ҳамон иҷлосия садо дода, минбаъд онҳо баҳри таъмини зиндагии пурсаодати тоҷику тоҷикониён таҳриқ бахшиданд. Насли имрӯзаи кишвар бояд дарк кунанд, ки маҳз ҳамон иҷлосия сарнавишти миллати тоҷикро дар як давраи бисёр ҳассоси таърихӣ муайян намуда, бо роҳбарии Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба сӯи фардои дурахшон роҳнамоӣ кард.

Дар фарҷом қулӣ ҳамватанонро бо санаи муҳими таърихӣ 30-солагии Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон табрик гуфта, барояшон тансиҳатӣ, барори қор ва саодати бардавомӣ рӯзгорро орзумандам.

зишҳои давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёд оғози устувор бахшида, заминаи нахустини ҳамдигарфаҳмиву ризояти миллий ва сулҳу тоҷиконро дар давраи ҷанги таҳмилий фараҳам овард.

Бо гузашти сӣ сол метавон гуфт, ки бидуни баргузории иҷлосияи мазкур пойдории сулҳу оромӣ, ваҳдату ягонагии миллий, ҳифзи тамомияти марзии Тоҷикистон ҳамчун кишвари мустақил, рӯзгори пурсаодати мардум, ободиву бунёдкорӣҳои беназир, муаррифии шоистаи он дар арсаи байналмилалӣ ғайримمкон буд.

Агар ба саҳифаҳои таърих назар афканем, дар оғози даврони соҳибистиқлолӣ бо

Он замон Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон тамоми масъулиятро дар назди таърих, миллат, Ватан ва ҷомеаи ҷаҳонӣ ба дӯш гирифта, вазъи сиёсӣву иқтисодии кишварро бо дурнамои рушди ояндаи он дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ муайян намуд ва роҳбарияти нави мамлакатро таҳти сарвари Эмомалӣ Раҳмон интихоб кард.

Иштирокдорони Иҷлосияи таърихӣ XVI Шӯрои Олӣ бо дарки масъулияти олии созандагӣ ба он ноил шуда тавонистанд, ки зимни қабули қарорҳои манфиати умумимиллӣ аз манфиатҳои шахсӣ, гурӯҳӣ ва маҳаллии минтақавӣ боло гузошта шавад. Яке аз муҳимтарин дастоварди Иҷло-

раст боис гардид, ки дар иҷрои рисолати таърихӣ комёб гарданд.

Дар ҳамон вазъияти барои миллату давлат фоҷиабар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо шуҷоати хос ба арсаи роҳбарӣ ва давлатдорӣ ворид гардида, бо эҳсоси баланди ватандорӣ дар ин масири ноҳамвори сиёсӣ қадамҳои устувор гузоштанд.

Маҳз муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳамзамон Сарвари давлат аз лаҳзаҳои нахустини фаъолият дар ин мақоми барои сарнавишти миллат ва давлат басо пурмасъулият барномаи мукаммалӣ аз буҳрони сиёсӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ ва маънавий раҳо бах-

ИЧЛОСИЯИ ТАҚДИРСОЗ ВА ЭҶҲИ ДАВЛАТДОРИИ НАВИ МИЛЛӢ

**Маҳмадтоир ЗОКИРЗОДА,
Раиси Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Роҳи пурифтихоре, ки Тоҷикистон аз давраи баргузори Иҷлосияи таърихию тақдирсози XVI Шӯрои Олӣ тайи сӣ сол тахти сарвари Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон паймудааст, ба садсолаҳо баробар мебошад.

Муҳимтарин ва шоистатарин хидмати Роҳбари давлат, ки дар як давраи барои кишвар бениҳоят мураккабу ҳассос инони давлатро ба даст гирифтанд, хатми ҷанги шаҳрвандӣ ва истиқрори сулҳи пойдор дар кишвар аст. Формулаи сулҳи тоҷикон маҳз ба Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мансуб аст ва имрӯз таҷрибаи беназири мактаби сулҳофарии Тоҷикистон мавзӯи омӯзанда дар рӯзномаи минтақавию байналмилалӣ, ҷунки Президенти Тоҷикистон бо пиндору гуфтору рафтори нек, тафаккури барҷаста, заковату сиёсати дурбинона ва дарки амиқи раванди ҳаводису рӯйдодҳои мухталиф ба тамоми ҷаҳон собит намуданд, ки баҳри ҳаллу фасли низоъҳо ва ба эътидол овардани вазъ ҷуз ин роҳ масири дигару беҳтаре нест. Ва ҳамин сулҳи пойдор заминаи асосӣ гардид, ки Тоҷикистон дар як давраи кӯтоҳи таърихӣ дар соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ собитқадамона рушд кунад, ба низоми муносибатҳои байналмилалӣ ворид гардад ва дастовардҳои беназирро дар сиёсати дохилию хориҷиаш соҳиб шавад.

Тавре мусаллам аст, дар таърихи ҳар миллат рӯйдодҳое ба вуқӯ мепаиванданд, ки дар сарнавишти минбаъдаи он нақши ҳалкунанда мебозанд. Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷумлаи ҳамин гуна рӯйдодҳои таърихист.

Ҳамчунин, дар ин раванд, албатта, мақому мавқеи шахсиятҳои барҷаста, ки бо зарфиятҳои бузурги тафаккури заковат, фаросату ҷасорати сиёсӣ ва аъмоли нек ба сарнавишт ва ояндаи дурахшони миллат ё давлат таъсири амиқ мегузоранд, нақши бориз доранд. Хушбахтона, дар иҷлосияи мазкур бо интиҳоби Раиси Шӯрои Олӣ ҳамин гуна як шахсияти сазовор, далери абармарди нотақрор муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба арсаи сиёсати бузург қадамҳои мубораку устувор гузоштанд, ки таҳкими аркони давлатдорӣ, гузоштани асосҳои сулҳу ваҳдат, таъмини волоияти қонун, ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ ва дар маҷмӯ рушди босуботи давлатдорӣ навини тоҷикон бо фаъолияти созандаи ин фарзанди фарзонаи миллат робитаи ногусастанӣ дорад.

Ба ҳайси роҳбари сиёсии мамлакат интиҳоб шудани муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро мардуми дар он вазъ ташнаи сулҳу оромии Тоҷикистон фоли нек пиндошта, дар симои ӯ наҷотбахшу сарпарастии воқеии миллатро дарёфтанд.

Иқдоми нахустини Пешвои миллат дар ин мансаб аз эҳё ва ҷоннок кардани шоҳаҳои ҳокимияти давлатӣ сар карда, аз марказ то маҳалҳо ибтидо гирифт. Ин имконияти фароҳам овард, ки гурӯҳҳои гуногуни

сиёсӣ дар қаламрави кишвар давлатро ҳамчун қувваи ягонаи танзимкунандаи ҳаёти ҷамъиятӣ ва таҳими сулҳу амният эътироф намоянд.

То Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ ин рукни муҳими давлатдорӣ амал намекард ва ҳаёти ҷомеа худсарона, бемаҷрову пурмоҷаро бо роҳи истифодаи қувва ва фишору зӯрварӣ аз ҷониби гурӯҳҳои алоҳидаи силоҳбадаст ба роҳ андохта мешуд.

Роҳнаомиву ташаббускорҳои Раиси тозаинтиҳоби Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳанӯз аз оғози фаъолият ба бартараф кардани ҳама гуна хатарҳои марбут ба фаноёбии миллату давлат равона гардида, минбаъд барои татбиқи самаранокӯ бомароми идоракунии давлатӣ дар Тоҷикистон заминаҳои устувору бозестимодӣ сиёсӣ ҷуқуқиро фароҳам овард.

Дар давраи бисёр ҳассоси то иҷлосия, ки вазифаҳои давлатӣ ғайриқонунӣ ба ихтиёри гурӯҳҳои ифротгаро гузашта буданд, маҳз дар ҳамон иҷлосия аз нав ба ихтиёри давлат бозгардонида шуданд, яъне, дар иҷлосия ба эҳёву барқарорсозии мақомоти идоракунии давлатӣ ва сохторҳои ҳифзи ҳуқуқ аҳамияти аввалиндараҷа дода шуд.

Ҳанӯз 12-уми декабри соли 1992 роҷеъ ба муҳимияти ин масъала дар Муроҷиатномаи Раиси Шӯрои Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба мардуми шарифи Тоҷикистон чунин таъкид гардида буд: «Ҳар чӣ зудтар дар тамоми ғушаю канори Тоҷикистон ҳокимият ва мақомоти идоракунии барқарор карда, кори пурмасъулияти онҳоро таъмин кунем, дар маҳалҳо сохтори мақомоти амалкунандаи муҳофизати ҳуқуқро барқарор карда, ба онҳо барои иҷрои вазифаҳои муқаддаси худ шароит фароҳам оварем...».

Хотирнишон бояд сохт, ки дар он давраи душвору ҳассос, дар мамлакатаи ҷангзада, дар он асосе ки касе ҷуръати бар дӯш гирифтани роҳбариро надошт, ба сари қудрат омада, тақдири минбаъдаи давлату миллатро ба даст гирифта, онро ҷасурунаю пайгирона ва бомуваффақият пеш бурдан, кори саҳлу осон набуд. Бо дарки амиқи масъулият, ҳисси баланди миллӣ ва ифтихори ватандорӣ Пешвои миллат ба арсаи сиёсат бо ҷасорат, матонат, дилу нияти пок ворид шуданду чун як фарзанди сарсупурдаи миллат дар як муддати кӯтоҳи таърихӣ тавонистанд мардуми аз ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ азияткашидаи Тоҷикистонро берун бароранд ва бо сиёсати ваҳдатфару инсондӯстонашон дар ҷаҳони муосир мактаби беназири сулҳу оштии миллиро ба вуҷуд биёранд.

Дар умум, санадҳои муҳими дар иҷлосияи таърихӣ қабулгардида собит сохтанд, ки роҳбарияти нави Давлату Ҳукумати Тоҷикистон бо сарвари Пешвои миллат баҳри сохтани ҷомеаи ҳуқуқбунёду демократӣ азму талош дорад ва ҳимояи ҳуқуқу озодиҳо ва шарафи инсонии ҳар фардро вазифаи аввалиндараҷаи худ медонад.

Дар ҳамин замина, бо ташаббуси бевоситаи Пешвои миллат Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистони соҳибистиқлол таҳия ва дар байни дигар давлатҳои тозаистиқлоли пасошӯравӣ яке аз аввалинҳо шуда, 6-уми ноябри соли 1994 бо тариқи овоздиҳии умумихалқӣ қабул гардид, ки тибқи арзёбии ниҳоду коршиносони сатҳи ҷаҳонӣ, дар шумули 5 конститутсияи беҳтарини олам эътироф шудааст.

Бо қабул гардидани ин ҳуҷҷати сарнавиштсоз на танҳо низоми ҳуқуқии миллию ифодакунандаи ормонҳои чандинҳазорсолаи халқи тоҷик ба вуҷуд омад, балки масири ояндаи шакли идоракунии давлат – давлати соҳибхитёр, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона, ки дар қатори тамомияи арзӣ тағйирнопазирии он таъкид гардидааст, муайян карда шуд.

Ин андеша, яъне шакли ояндаи идоракунии ҷумҳурӣ низ, ки асоси сиёсати давлати навини моро ташкил мекунад, тасмири бунёдии сиёсати пешакардаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буда, ҳанӯз нав ба ҳайси Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб шудан аз минбари ҳамон иҷлосияи таърихӣ садо дода буд.

Ин нуктаро Пешвои миллат дар Паёмашон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон 21-уми декабри соли 2021 ба таври зайл ёдовар шуданд: «Бояд гуфт, ки сохти ояндаи давлатдорӣ тоҷикон аввалин маротиба дар ҳамин иҷлосияи таърихӣ пешниҳод гардид, яъне ман ҳанӯз дар рӯзҳои аввали иҷлосия иброз дошта будам, ки ҷонибдори давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ ҳастам».

Ҳамин тавр, бо дастури бевоситаи роҳбарияти Раёсати Шӯрои Олӣ аз 13-уми апрели соли 1994 лоиҳаи Конститутсияро ба муҳокимаи умумихалқӣ бароварда, пас аз ду моҳи муҳокима бо таҳлилу ба инобат гирифтани аксари пешниҳодҳои воридшуда 6-уми ноябри соли 1994 он аз тариқи раъйдиҳии умумихалқӣ қабул гардид.

Дар заминаи ислоҳоти конститутсионӣ минбаъд идоракунии давлатии Тоҷикистон ба шакли президенти гузашта, мақоми олии намояндагӣ дар шакли Маҷлиси Олӣ таъсис ёфт.

Соли 1999 дар доираи ислоҳоти сиёсии мамлакат бо баргузор кардани раъйпурсии умумихалқӣ бори аввал ба

Конститутсияи кишвар тағйири иловаҳо ворид карда шуда, Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шакли нав иборат аз ду палата – Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намояндагон зӯҳур кард.

Дар ҳамин асос тарҳи нави Қонуни конститутсионӣ оид ба интиҳоботи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул ва 27-уми феввали соли 2000-ум ҳайати нахустини вакилони Маҷлиси намояндагон интиҳоб гардид.

Ҳоло ин низоми мустақили ҳуқуқӣ дар асоси Конститутсияи кишвар беш аз якуним ҳазор санаду меъёри ҳуқуқӣ, аз ҷумла 17 қонуни конститутсионӣ, 23 кодекс, 30 қонуни буҷет ва 16 қонуни авф қабулу тасдиқ кардааст.

Маврид ба зикр аст, ки талошу заҳматҳои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар рушди давлатдорӣ навини тоҷикон бесобиқа ва муқои-санашаванда аст. Муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз зумраи шахсиятҳое мебошанд, ки на танҳо дар ташаккул ва таҳаввули таърихи навини миллати тоҷик, балки барои эҳё намудани падидаҳои неку писандида ва арзишҳои волои фарҳангии ниёгонамон хизматҳои барҷаста карда, воқеан ҳам дар таъсиси давлати навини соҳибхитиёри тоҷикон нақши бунёдгузорино доранд.

Мо бояд гузаштаро нодида нагирем, балки ин асосату ғановати беназири миллӣ, тирози заҳмату талошҳои бесобиқаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро абадан пос дорему ба наслҳои оянда беосеб ба мерос гузорем. Зеро пос доштани марҳилаҳои тақдирсози миллату давлат ва шахсиятҳои таърихиву ватанпарвари он далели посдо-рии гузашта, имрӯз ва фардои давлат аст.

Қарзи вичдонию мост, ки дар иртибот ба ҳама заҳмату талош, ғамхориву дастгирӣ, созандагиву бунёдкорӣ ва пешравиҳо дар атрофи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муттаҳид бошем ва бо ин роҳ Ватани маҳбубамонро боз ҳам ободу зеботар гардонем.

30-солагии Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мардуми шарифи кишвар муборак бод!

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИЧЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

1992

16-уми ноябри соли 1992 дар Қасри Арбоби шаҳри Хучанд Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оғоз ёфт. Дар толор 197 вакил хузури доштанд. Ҷаласаро Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Акбаршо Искандаров ифтитоҳ кард.

18-уми ноябр баъд аз танаффуси якрӯза кори иҷлосия идома ёфт. Рӯзномаи ҷаласа бо дарбаргирии 23 масъала тасдиқ гардид.

19-уми ноябр дар рӯзи сеюми иҷлосия бо тарафдорӣ 186 намоёнҳои халқ Эмомалӣ Раҳмон Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб шуд.

20-уми ноябр дар иҷлосия қарори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи истеъфои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳмон Набиев қабул шуд.

23-юми ноябр дар иҷлосия Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тартиби ба ҷойҳои истиқомати муқими-ашон баргаштани гурезаҳо» қабул гардид.

24-уми ноябр дар иҷлосия низоминомаи Парчами давлатӣ ва Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда, дар ин бора қонун қабул карданд.

26-уми ноябр иҷлосия Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи авфи умумӣ»-ро қабул кард.

2-юми декабр Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум анҷом ёфт. Дар ҷаласаи рӯзи охири иҷлосия М. Мирбобоев сармуҳаррири рӯзномаи «Садои мардум» тасдиқ гардид.

2-юми декабри соли 1992 Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ташкил намудани вилояти Хатлон дар ҳайати Ҷумҳурии Тоҷикистон» қарор қабул кард.

1993

23-юми феврал Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфт.

29-уми июл Фармони Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи авф» ба имзо расид.

27-уми декабр бо Қарори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Абдуҷалил Самадов Раиси Шӯрои вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин карда шуд.

Истиклолияти давлатӣ барои мардуми Тоҷикистон бе ҷангу хунрезӣ насиб гашта бошад ҳам, баъди даҳ рӯзи эълони он кашмакашу нооромии оғоз ёфтанд, ки он оқибат ба ҷанги шаҳрвандӣ мубаддал шуд.

Дар рафти нооромию даргирихо ғайолияти ҳокимияти марказӣ ва мақомоти маҳаллии он, бахусус мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, пурра фалаҷ ва боиси ташвиши ҷидди мардум гардиданд. Таъсиси Ҳукумати муроси миллий, ки эътирофи умумро пайдо накард ва истеъфои маҷбурии Президенти мамлакат вазъиятро шадидтар гардонид.

Дар ҳаҷон давраи ҳассос дар Тоҷикистон ягона мақоми қонунии салҳоиҳтдор ва амалкунанда - Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон буд, ки нооромииҳо ба фаъолияти он низ беасар намонд. Ҳолатҳои даҳолат ба кори Шӯрои Оли, зӯроварӣ нисбат ба вакилон ва гаравгон гирифтани онҳо, ҳатто ҳодисаи куштор дар саҳни бинои Шӯрои Оли рух доданд.

Дар он шароит танҳо Шӯрои Олӣ метавонист пеши роҳи хунрезӣ ва нооромӣҳоро дар кишвар бигирад. Вале тирамоҳи соли 1992 баргузор кардани Иҷлосияи навбатии Шӯрои Олӣ дар пойтахти мамлакат - шаҳри Душанбе кори басо хатарнок буд, зеро вазъият рӯз то рӯз вазнинтар мешуд. Бинобар ин, Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор кард, ки Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон 16 ноябри соли 1992 дар шаҳри Хуҷанд даъват гардад.

Гузаронидани Иҷлосияи Шӯрои Олӣ дар шаҳри Хучанд ҳам кори осон набуд, аз вакилон шӯҷоати калонро талаб менамуд,

содиқ ҳастанд. Сулҳу суботи сиёсӣ, волоияти қонун ва таъмини қонуният, пешрафти иқтисодиву иҷтимоии ҷомеа ва давлат, обрӯву эътибори Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ гувоҳи ин гуфтаҳо мебошанд.

Дар иҷтисоия санадҳои зиёд қабул гардиданд, ки на танҳо дархӯри вақт буданд, балки онҳо таҳкурсии асосии пойдор ва рушду фаъолияти қонунгузорӣ гардида, ҷиҳати ташаққули ояндаи низоми ҳуқуқии кишвар хизмати таърихӣ ва бесобиқа намуда, барои фаъолияти минбаъдаи Ҳукумати навтаъсис заминаи мусоиди ҳуқуқиву сиёсӣ ба вуҷуд оварданд.

Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рӯзи сулҳ ва ҷазоияти миллии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эълон кардани 26 ноябри соли 1992», «Дар бораи гурезаҳои», «Дар бораи аз ҷавобгарии ҷиноӣ, интизоми ва маъмурий озод кардани шахсоне, ки дар давраи аз 27 март то 25 ноябри соли 1992 ҷиноят ва амалҳои ғайриқонунӣ содир кардаанд», «Дар бораи пуرزӯр кардани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои содир кардани ҷиноятҳои вазнин, ки бар зидди саломатӣ ва ҳаёти шахрвандон, ҳуқуқҳои амволии онҳо ва барои хароб кардани пояҳои иқтисодию сиёсӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон нигаронидо шудаанд» барои ба эътидол овардан вазияти онрӯза хизмати бузург карданд.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи аз ҷавобгариӣ ҷиноӣ, интизомӣ ва маъмурий

**М. ВАТАНЗОДА, муовини якуми Раиси
Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон, мушовири
давлатии адлияи дараҷаи якум**

данд, ки барои муътадил гардондани вазъи
буҳронии сиёсии Тоҷикистон ва таъмини
сулҳу ошӣ бисёр бузург махсуб меёбанд.

Зарурати ислоҳоти сиёсӣву конститусионӣ дар ҷомеа масъалаи ташаккули давлати ҳуқуқбунёду демократӣ, таҷзияи ҳокимият, гуногунандешиву бисёрҳизбӣ, соҳибхиятиёрии ҳалқ, Эътирофи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд, қафолати мавҷудияти моликияти хусусӣ ва дигар принципҳои муҳими демократиро ба миён гузошт, ки барои расидан ба ин ҳадафҳо ва қуллан дигаргун кардани сохти давлатдорӣ қабули Конститутсияи нави кишвар ногузир гардид.

Қабули Конституция ҳамчун ҳуҷҷати муҳими сиёсӣ санаи 6-уми ноябри соли

НАҚШИ ИҶЛОСИЯИ XVI ШҶҶРОИ ОЛИИ ҶУМҶУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР РУШДИ ҚОНУНГУЗОРИ

зеро қувваҳои муҳолиф ғаъол буданд
ва ба ҳар роҳ меҳостанд ба кори иҷлосия
ҳалал расонанд.

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои давлат ва миллат таърихиву сарнавиштсоз ба ҳисоб мерафт, 16 ноябри соли 1992 дар Қасри Арбобӣ ноҳияи Б. Гафуров ба қор оғоз кард. Вале доир ба ҳар як масъалаи баррасишаванда ихтилофи назар вучуд дошт. Ин буд, ки барои таҳияи рӯзномаи он комиссияи мусолиҳа ташкил шуда, ду рӯз фақат рӯзномаи ҷаласа муҳокима гардид. Баррасии лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезаҳо» 21 ноябр оғоз гардида, 24 ноябр қабул карда шуд. Доир ба ҳар як ҷузъиёти санадҳои баррасишаванда мувоҳиҷаҳо доманадор сурат мегирифтанд.

Новобаста ба ин, баргзории иҷлосияи тақдирсоз дар сарнавишти миллати тоҷик саҳифаи нав кушод. Дар ҳамон рӯзҳо яке аз масъалаҳои муҳими муҳрам интиҳоби Сарвари нави давлат ба ҳисоб мерафт, ки ӯ мебоист дар он вазъияти баамаломадан барои кишвару миллат хеле мураккаб нахуст фаъолияти фалачгардидаи мақомоти давлатиро барқарор намуда, ба ҷанги шаҳрвандӣ хотима бахшида, ҷомеаро ба сулҳу суботи сиёсӣ расонад.

Ба бахти мардуми кишвар вакилон номзадии вакили ҷавону ҷасур Эмомалӣ Раҳмонро ба ҳайси Раиси Шӯрои Олӣ, ки ҳамзаҳмон Сарвари давлат ба шумор мерафт, ҷонибдорӣ карданд. Бо он интиҳобашон вакилони Шӯрои Олӣ барои мардуми Тоҷикистон хизмати таърихие карданд, ки боиси дар оянда пойдор мондан ва рушд намудани давлати тозаистиклол гашт.

Аз қадамҳои нахустин Сарвари ҷавону боғайрат дар муроҷиатҳои вазифаҳои мушаххасро дар назди хеш ва давлати ҷавон гузошта, баҳри амалӣ кардани онҳо камари ҷиммат бастанд. Барқарор кардани фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, бахусус мақомоти ҳифзи ҳукуку тартибот, таъсиси Артиши миллӣ, пурзӯр кардани ҳифзи сарҳад, қатъи ҷанги шаҳрвандӣ ва таъмини сулҳ, баргاردонидани гурезагон ба Ватан дар сарҳати вазифаҳои гузошташуда ҷой дошанд.

Таърихи даврони соҳибистиқлолии давлат собит намуд, ки Пешво ва роҳнамои миллат ба принципҳои давлатсозиашон, ки дар иҷлосияи таърихӣ эълон доштанд,

озод кардани шахсоне, ки дар давраи аз 27 март то 25 ноябри соли 1992 ҷиноят ва амалҳои ғайриқонуни содир кардаанд» нахустин санаде буд, ки барои авфи гуноҳи шахсони дар муқовиматҳои сиёсӣ ва мусаллаҳона иштирокдошта заминаи воқеӣ фароҳам оварда, эътимоди тарафҳои даргирро ба Ҳукумати конститутсионӣ зиёд гардонид.

Инчунин, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рӯзи сулҳ ва ризоияти миллии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эълон кардани 26 ноябри соли 1992» қабул гардид, ки дар яқоягӣ бо дигар санадҳои қабул шуда, бараванди сулҳи тоҷикон асос гузошанд.

Аз ҷумлаи масъалаҳои дигар ва асосии иҷлосия қабули рамзҳои давлатӣ - Нишон ва Парчами давлатӣ мебошад, ки барои бунёи давлати тозаистиқлоли Тоҷикистон ва асосҳои давлатдорӣ навини миллӣ, хосатан вусъат бахшидани худшиносӣ ва ҳувияти миллӣ, ватандӯстиву ваҳдати ҷомеа ният муҳим буданд, зеро аз эълони истиқлолияти давлатӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёда аз як сол гузашта бошад ҳам, давлати тозаистиқлолӣ мо нишонҳои давлатиро тасдиқ накарда буд.

Маҳз дар иҷлосия ду қарори муҳими дигар - «Дар бораи сохтори Шӯрои вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Дар бораи ташкил намудани вилояти Хатлон дар ҳайати Ҷумҳурии Тоҷикистон» қабул карда шуданд. Илова ба ин, қабули як қарор санадҳои дигари ҳуқуқӣ дар хусуси гузариш аз иқтисоди нақшавӣ ба муносибатҳои нави иқтисодӣ аз самтҳои дигари рӯзномаи иҷлосия буданд, ки он шабу рӯзҳо асоси сиёсати ояндаи иқтисодии мамлакатро муайян карданд.

Ҳамчунин, дар иҷлосия ба Конститутсияи амалкунанда тағйиру иловаҳои зарурӣ ворид карда шуда, кишвар аз шакли идоракунии президентӣ ба шакли идораи парламентӣ баргардонида шуд.

Дар баробари ин, барқарор сохтани сохти конститутсионӣ, ба эътидол овардани вазъи сиёсӣ, таъмини волеяи қонун ва рушди иҷтимоии ҷомеа аз ҳадафҳои асосии иҷлосия буданд. Дар ҷараёни он самтҳои усулии сиёсати сулҳу ошӣ, ваҳдати миллий, таъмини суботи ҷомеа ва давлатсозиву давлатдорӣ муайян шуданд.

Вакилони мардумӣ дар он рӯзҳое, ки иҷлосия мегузашт, 15 қонун, 52 қарор, 6 фармон ва як изҳоротро ба тасвиб расони-

1994 нахустин бор ба таври раёйпурсии умумихалқӣ сурат гирифта, дар он бахшҳои асосиву стратегии рушди давлат, ниҳодҳои бунёдии он, принципҳои нави давлатсозӣ, институтҳои ҷомеаи шахрвандӣ, инсон ва ҳуқуқу озодиҳои ӯ арзиши олии муқаррар карда шуданд.

Тағйиру иловаҳое, ки ба ин ҳуҷҷати сарнавиштосз 26 сентябри соли 1999, 22 юни соли 2003 ва 22 майи соли 2016 ворид карда шуданд, Конститутсияро мукамал ва ба рушди ҷомеа мувофиқ гардониданд.

Мусаллам аст, ки ҳаёти ҷамъиятии ҳар як давлат дар асоси низоми ҳуқуқӣ пеш рафта, волоияти қонун аз муҳимтарин принципҳои давлати ҳуқуқбунёд дониста мешавад. Зеро, агар дар ҷомеа ҳуқуқ ва қонуният риоя карда нашаванд, пас дар ҷунин ҷомеа адолати иҷтимоӣ таъмин карда намешавад.

Дар ин ҷода, ҳамаи қонунҳое, ки қабул карда мешаванд, бояд ба рушду нумӯи миллату кишвар равона гардида, дар онҳо механизми амалишавии танзими ҳуқуқии мусосри муносибатҳои ҷамъиятӣ инъикос ва раванди бемайлони рушди иқтисодиву иҷтимоии мамлакат таъмин гардида, дар кишвар барои таҳмири раванди демократикунони ҷомеа ва баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии аҳоли шароити мусоид фароҳам оварда шуда, дар заминаи меъёриҳои қонунгузори ғаволияти мақсадноки мақомоти давлатӣ, ки ба рушди фарҳанг, таҷриба, ғояҳо ва арзишҳои ҳуқуқӣ равона гардидаанд, ба роҳ монда шуд.

Воқеияти зиндагӣ, рушди минбаъдаи кишвар ҳамчун давлати соҳибхитиёр, демократӣ ва ҳуқуқбунёд имконияти васеъ барои ташаккули гуногунандеш ва бисёрҳизбӣ, тақмили салоҳияти мақомоти давлатӣ ва фаъолнокии сиёсӣ ҳуқуқии шахравдон фароҳам оварда, дар ин замина таъсиси мақоми қонунгузор бо фарогирӣ плүрализми ҳизбӣ амалӣ карда шуд.

Ин яке аз дастовардҳои бузург дар роҳи эъмори давлати миллӣ ва давлатдорӣ мебошад. Дар робита ба ин, яке аз тамоҷулҳои асосии инкишофи давлати муосири Тоҷикистонро дар амал татбиқ намудани принципи таҷзияи ҳоқимият ташкил медиҳад. Бори нахуст дар таърихи Тоҷикистон дар Конститутсияи мамлакат принципи тақсими ҳоқимият дар асоси таҷзияи он ба ҳоқимияти қонунгузор, иҷроия ва судӣ

муқаррар карда шуд.

Дар шароити кунунӣ принципи тақсимо-ти ҳокимият дар тавозуни ҳуқуқӣ амал намудани ҳар се шохаи ҳокимиятро фаро мегирад, ки ҳар яке аз онҳо – қонунгузор, иҷроия ва судӣ доираи муайяни салоҳиятҳоро соҳибанд. Ҳокимияти қонунгузор, ки парламентро намоҳяндагӣ мекунад, дорои ҳуқуқи истисноии қабули қонунҳо мебошад.

Бояд таъкид кард, ки соли 1999 бо баргузор гардидани раёйпурсии умумихалқӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйир иловаҳо ворид карда шуданд, ки дар натиҷа, Маҷлиси Олӣ дорои ду палата - Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намояндагон гардид. Дар ҳамин асос тарҳи нави Қонуни конститутсионӣ оид ба интиҳоботи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардида, Маҷлиси намояндагон дар ҳайати нав ба фаъолияти қонунгузорӣ ва намояндагӣ шурӯъ намуд.

То ҳол Маҷлиси намоёндагон ғаёлиятро дар асоси усули таҷзияи ҳокимияти давлатӣ, волоияти қонун, ошкорбаёнӣ, дастаҷамъӣ, эҳтироми ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, гуногунандешӣ ва масъулият дар назди халқ таъбиқ карда истодааст. Ҳамаи қонуну қарорҳои, ки дар Маҷлиси намоёндагон ба тасвиб мерасанд, дар асоси стратегияву барномаҳои давлатӣ таҳия гардида, ба таҳмики заминаҳои рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ ва иртиботи он бо ҷомеаи ҷаҳонӣ равона гардидаанд. Аз соли 2000-ум инҷониб палатаи касбии доимоамалкунандаи парламенти кишвар дар доираи 6 даъват ва 24 иҷлосия бештар аз 316 қонуни мукамалл, 12 кодекс, 12 қонуни конститусионӣ, 1500

АНЌУМАНИ САОДАТ ВА 30 СОЛИ СОЗАНДАГӢ

Раҷаббой АҲМАДЗОДА,
раиси вилояти Суғд, муовини якуми
Раиси Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

рӯзҳои босаодат қаҳду талош ва мушқилиҳои зиёдро паси сар намуданд, ки ҳар яки он дар саҳифаҳои таърихи Ватани азизу соҳиб-истиклоламон сабт шудаанд.

Қаҳду талошҳои нотақрори Пешвои миллат тӯли ин солҳо баҳри ҳифзи истиқлолу озодӣ, сулҳу оромӣ, ваҳдати миллӣ, пешрафту ободӣ ва муаррифии кишвар дар арсаи ҷаҳонӣ буд, ки имрӯз Тоҷикистонро ҳамчун кишвари соҳибистиқлол, фарҳангиву соҳибтамаддун, рушдбанда ва бехатар мешиносанд.

Дар ин рӯзҳои хотирмон варақгардон кардани дастоварду муваффақиятҳои ҳар соли Истиқлолияти давлатӣ, ки он ба даҳсолаҳо баробар буда, мардум бо ифтихору саодатмандӣ дар атрофи Пешвои миллат сарҷамъу муттаҳид рӯ ба созандагӣ ва бунёдкорӣ овардаанд, барои боз ҳам баланд бардоштани ҳисси худшиносиву ҳудогоҳӣ ва ватандӯстиву ватанпарварии насли ҷавону ояндасози давлату миллат амри воқеист.

Бахусус, дар ин давр сокинони вилояти Суғд зафармандона меҳнат карда, дар ҳама соҳаи хоҷагӣ ба дастовардҳои арзанда ноил гардиданд. Танҳо дар давоми панҷ-шаш соли охир Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон борҳо ба вилояти Суғд сафари қорӣ анҷом дода, барои ноил шудан ба қомебиҳои нав ба нав ба халқи заҳматкаш рӯҳу илҳоми тоза бахшиданд ва садҳо иншооти таъиноти истеҳсолӣ, маорифу тиб, фарҳангу варзиш, хизматрасонию маиширо ифтитоҳ намуданд.

Сокинони вилоят бо шукргузори аз фазои сулҳу суботи комил ва ваҳдату оромӣ дар партави дастуру раҳнамоӣҳои Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон имсол 30-солагии Иҷлосияи таърихии XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба арсаи бузурги дастовардҳои меҳнатӣ табдил доданд.

Дар Паёми наватбатиашон Пешвои миллат солҳои 2022-2026-ро «Солҳои рушди саноат» эълон карданд. Ин ташаббуси ватанпарваронаи Сарвари давлат дар назди аҳли меҳнати вилояти Суғд, ки яке аз қалонтарин минтақаҳои саноатии мамлакат мебошад, вазифаҳои бузургро гузошт.

Соли равон ба ифтихори ҷашни Истиқлолияти давлатӣ ва 30-юмин солгарди

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

1994

2-юми сентябр 359 гуре-заи тоҷик тавассути бан-дари Ҳайратон аз Давлати Исломии Афғонистон ба Ватан баргаштанд. Сардори давлат, Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳта-рам Эмомалӣ Раҳмон барои истиқболи онҳо ба ноҳияи Шаҳритус рафтанд.

6-уми ноябр раъйдихии умумихалқӣ оид ба қабули Конституция (Сарқонун) ва интихоби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бар-гузор гардид.

1995

26-уми феврал интихобот ба Маҷлиси Олӣ ва Маҷли-си вакилони халқи маҳаллӣ доир гардид.

6-уми апрел Иҷлосияи яку-ми Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати якум баргузор шуд.

6-уми сентябр 680 - солагии зодрӯзи алломаи Машиқза-мин Мир Сайид Алии Ҳама-донӣ таҷлил гардид.

9-уми октябр бо Фармо-ни Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишо-варзӣ барои хоҷагҳои ёри-расони шахсии шаҳрвандон 50 ҳазор гектар замин ҷудо карда шуд.

1996

11-уми сентябр ҷашни 675-солагии мутафаккири бузург Камоли Хуҷандӣ таҷлил карда шуд.

1997

27-уми июн дар шаҳри Москваи Федератсияи Рос-сия Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар Тоҷикистон ба имзо расид.

18-уми июл дар шаҳри Душанбе анҷумани таъси-соти Ҳаракати ваҳдати миллӣ ва эҳёи Тоҷикис-тон баргузор гардид, ки дар он Президенти Ҷумҳу-рии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сухан-ронӣ карданд.

8-уми сентябр бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷи-кистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои хизматҳои бузург ва фидокориҳо дар поягузори Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷи-кистон, инкишофи тамад-дун ва худшиносии миллӣ, фаъолияти хирадмандонаи давлатдорӣ ба ду нафар фарзанди бошарафи халқи тоҷик - Садриддин Айний ва Бобоҷон Ғафуров унвони Ҷаҳрамони Тоҷикистон дода шуд.

- Дар бораи Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ даъвати дувоздаҳум зиёд гуфтаанду навиштаанд. Ин ҳамоиш, ки ба маънои том анҷумани саодат маҳсуб мешавад, аз назари шумо, ки роҳбарии котиботи онро ба зимма доштед, чӣ моҳият дорад?

- Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ даъвати дувоздаҳумро ичлосияе мешуморам, ки оғоз дошту анҷом не. Он моро аз ҳолати беҳокимиятӣ, номуайяни ва муҳимтар аз ҳама, аз вартаи фано раҳо кард. Баъд аз ҳазору сад сол давлати бо номи Тоҷикистон арзи ҳастинамударо, ки тоифае бо мансабаталошӣ ба ҳолати нест-

вати дувоздаҳум, чун нияти хайри таҳкими сулҳу субот, созандагиву бунёдкорӣ, баланд бардоштани обрӯи миллату давлат дар ҷаҳон оғоз дошту анҷом надорад.

- Ҳадафи асосии ин ичлосия таъмини сулҳу ваҳдати миллӣ буд. Хушбахтона, мо ба он расидем...

- Аз нигоҳи ман сулҳи тоҷикон ду ҷониб дорад. Якум, ҳисси баланди ифтихори миллии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон. Дуюм, хиради азалии мардуми куҳанбунёди мамлакат. Шарҳ медиҳам: Маҳз ҳисси баланди ифтихори миллии Ҷаноби Олӣ буд, ки дар марҳилаи аввали давлатдорӣ як

- Шарҳу тавзеҳи омилҳои даъват намудани Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум дар расонаҳо зиёданд. Назари шумо, ки дар маркази ҳаводис қарор доштед, ба ин ҷанба чӣ гуна аст?

- Фаъл шудани қувваҳои пешбарандаи раванди пошхӯрии давлати абарқудрати Иттиҳоди Шӯравӣ дар бархе аз ҷумҳуриҳои соҳибистиклолгашта боиси кашмакашу «инқилоб» - ҳо шуд. Ин наҳсиятӣ ба мардуми дар дунё бо меҳру инсонӣ номбаровардаи тоҷик низ таъсир гузошт ва мансабаталошҳои «тезпазак» аз

- Гурӯҳи аввал, онҳое, ки тарафдори Ҳукумат буданд. Дуюм, онҳое, ки бо така ба қувваҳои беруна меҳостанд ҳокимиятро ба даст оранд ва дар ин роҳ аз зӯроварӣ низ даст намекашиданд. Сеюм, гурӯҳе, ки мавқеи бетарафиро ишғол мекард. Яъне, шавад обӣ, нашавад лалмӣ. Вақилоне, ки Ҳукумати қонуниро тарафдорӣ мекарданд, бештар буданд.

Паи ҳам иваз шудани раисони Шӯрои Олӣ - Қ. Аслонов, С. Кенҷаев, А. Искандаров ва рӯз то рӯз ба муборизаи ошкорову таҳдидунанда гузаштани нерӯҳои муҳолиф хавфи нооромии дохилиро бештар намуд. Бо роҳи

машварати Комиссияи муросо ичлосия бо иштироки 197 вақил корро идома дод.

Дар он меҳмонон аз ҷумҳуриҳои Қазоқистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва Федератсияи Россия иштирок доштанд. Вақилон мақомоти қорӣ ичлосияро интиҳоб карда, аз номи Комиссияи муросо Қ. Тӯраев оид ба рӯзномаи ичлосия сухан ронда, инчунин тақлиф кард, ки бо сабаби ба рӯзнома ворид намудани истеъфои аъзои Раёсати Шӯрои Олӣ, пеш бурдани ичлосия бояд ба уҳдаи вақили куҳансолтарин вогузашта шавад. Ӯ номзодии Ҳабибулло Табаровро пешниҳод кард.

ЭҲДОИ ХУДОВАНД, ВАКИЛОНИ ЭҲСОСИ ВА ҲИКМАТИ БАРГУЗОРИИ ИЧЛОСИЯ ДАР ҚАСРИ АРБОБ

Мусоҳиба бо сардори котиботи Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ Абдулмаҷид ДОСТИЕВ

шавӣ оварданд, маҳз муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон - эҳдои Худованд, ки дар Ичлосияи XVI зухур карданд, эмин нигоҳ доштанд. Вақте дар бораи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сухан меҷӯем, мантиқан нодуруст аст агар ичлосияи мазкурро ёдовар нашавем. Ҳамчунин, дар бораи ичлосия бе меҳвар қарор додани ҷонфидоӣҳои ин фарзанди фарзонаи миллат андешаронӣ кардан ғайриимкон аст. Ба ибораи дигар, онҳо бо ҳамдигар пайванди ногузастанӣ доранд.

Берун овардани кишвар аз бунбасти низомӣ, тақвияти сулҳ ва ваҳдати миллӣ, ба вучуд овардани «фарҳанги сулҳи тоҷикон», таҳкими истиқлолияти давлатӣ, ислоҳоти фарогир, эҳёи арқони фалаҷшудаи идоракунӣ, қабули рамзҳои давлатӣ, арҷгузорӣ ба арзишҳои таърихӣ, миллӣ ва фарҳангӣ, боло бардоштани мақоми забони тоҷикӣ, эълони ҷаҳор ҳадафи стратегии Ҳукумат, таъмини шароити созор барои тичорату ҷалби сармоя, аз сар гирифтани сохтмони Неругоҳи барқи обии «Роғун», ташаббусҳои сатҳи ҷаҳонӣ дар соҳаи об, қабули қонунҳои миллӣ «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» ва «Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим», ба шахр наздик сохтани симои деҳот, тамоюли зиёдшавиро касб намудани дарозумрӣ, хоҳиши камбизоатӣ, афзоиши бесобиқаи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ, бучети давлат ва маошу нафақа хӯшае аз хирмани дастовардҳои давлатдорӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон маҳсуб мешаванд. Туфайли хизматҳои бузурги зикршуда Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон сазовори унвонҳои оӣ - Қаҳрамони Тоҷикистон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат шуданд.

Ин ҳама давоми ҳамон ичлосияи муқаддасу тақдирсоз аст. Хулоса, Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон даъ-

миллион тоҷики гурезаро аз манотиқи гуногуни олам ба кишвар бозпас оварданд. Ин қорӣ қобили мулоҳиза аст, ки на ҳар роҳбар ба иҷрои он қодир мебошад. Зеро аз таърихи на чандон дур мо мисолҳои зиёддеро меҷӯем, ки маҳз ба хоҳири муносибати дуюмдараҷа доштани ҳокимону роҳбарони давр ба ифтихори миллии ҳазорҳо нафар дар ғарибӣ монданд ва бо хориву зорӣ мурданд.

Хиради азалии мардуми мо боис гашт, ки он айём дар интиҳобот на ба рақиб, ҳол он ки фишангҳои зиёди таъсиррасонӣ дошт, балки ба муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон овоз дода, ӯро вақил дар Шӯрои Олӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб карданд. Хиради азалии мардум онҳоро таҳриқ бахшид, то дар замони бениҳоят ҳассос дар атрофи муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муттаҳид гарданд ва дар марҳилаҳои минбаъда гавҳаршиносона рафтор карда, ҷойгоҳу манзалаи арзандаи ин ҷавонмардро муайян намоянд.

- Чун сухан дар бораи Пешвои миллат равад, ҳатман ҷасорати ӯ мадди назар аст...

- Самимона меҷӯям, ки чунин ҷасорат беназир аст. Борҳо шӯҳид будем, ки номбурда бо ҷасорати нотақрор таъкиду нигарониро дар мавриди мавҷуд набудани кафолати амният сарфи назар карданд. Дар ин бобат садҳо далел метавонам орам, вале бо зикри як далел иктифо мекунам. Атрофиёни муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, хоса ман, ба сафари он кас ба Афғонистон розӣ набудем.

- Ҷаро?

- Мушаххас посух медиҳам. Вазифаи ҷонӣ мо буд, ки номбурдаро чун гавҳараки чашм ҳифз кунем. Чунки имрӯзу фардои кишвар ба ин шахс вобаста буд. Эмин нигоҳ доштани муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон моҳиятан ҳифзи миллату давлат маҳсуб шуда, мавқеъгирӣ як идда ҳамаҷон, алаҳхусус ман, танҳо ба ин ҷанба дахл дошт...

моҳи феввали соли 1990 занону мардонро ба майдонҳо кашиданд, ки оқибат миллатро ба ҷангу хунрезӣ овард.

Дар бораи ҷанг чизе намеҷӯем, зеро он мавзӯи дигар аст, вале қайд кардан зарур аст, ки қувваҳои пайдо шуданд ба ҳар ду ҷониб аз рӯи мавқеъ яххела муносибат мекарданд, яъне ҷонибе агар ғолиб меомад, ҷониби муқобилро ёрмандӣ мекард ва баръакс. Дар натиҷа маҳалҳо, хусусан шаҳри Кӯрғонтеппа, тез - тез аз даст ба даст мегузашт. Агар ин дер давом мекард, ба фикрам, охиста-оҳиста кишвар чун Афғонистон ба майдони ҷанг табдил меёфт. Ҳукумати вақт манфиатдори даъват кардани ичлосияи навбатии Шӯрои Олӣ набуд ё силоҳбадастон намегузаштанд.

Ду мақомоти бонуфузе, ки барои беҳатариву амнияти давлату мардум умре аз ҳисоби давлат меҳурданду меҷӯшиданду бологузар буданд, дар вақти зарурӣ, яъне ноамнии мардуму хатари давлат, худро бетараф эълон намуданд, ки ин мусибат буд. Гирдиҳамоиҳои ғайриқонунӣ ба он оварда расонд, ки Президент Қаҳҳор Маҳмадов истеъфо дод.

Раиси Шӯрои Олӣ Р. Набиев ҳангоми маъракаи интиҳоботии президентӣ маҷбур шуд вақолати худро боздорад. Аммо баъди Президент интиҳоб шудан зеро фишори силоҳбадастон аризаи истеъфо навишта, бо Қарори Раёсати Шӯрои Олӣ, Раиси Шӯрои Олиро иҷрокунандаи вазифаи Президент таъин карданд, ки ҳилофи конституцияҳои кишварҳои мутамаддин ва Конституцияи Ҷамоҳирият ва имрӯзаи Тоҷикистон буду ҳаст. Акнун бе дар даст доштани фишангҳои асосии давлатдорӣ, ки ишора кардем, охири умеди аксарияти мардум ба Парлумон нигаронида шуд.

- Шӯҳидони ҳол гуфтанд, ки он замон дар Парлумон ва Ҳукумат се гурӯҳ ба вучуд омад. Қадом гурӯҳҳо буданд?

фишор ба Парлумон ва Ҳукумати иҷроия ва бадтар аз ҳама, оғози гаравгонгирӣ аъзои Ҳукумати вақилони Шӯрои Олӣ, бесуботиҳои вазъи сиёсӣ дар кишвар, махсусан пойтахт, эҳсоси тарсу ваҳмиро афзуд.

Соли 1992 дар бинои Шӯрои Олӣ ба қатл расондани сардабири рӯзномаи «Садои мардум», депутати Шӯрои Олӣ Муродулло Шералиев, дар ноҳияи Ленин (ҳоло Рӯдакӣ) тирборон намудани одамони бесилоҳи аз Кӯлоб ба Душанбе меомада, ноҷавонмардона куштани прокурори генералии ҷумҳурӣ Нурулло Ҳувайдуллоев, гаравгонгирӣ вақилону аъзои Ҳукумат, ҳуҷум ба Кумитаи амнияти давлатӣ барои ишғол ва сарқӯб шудани ҳуҷумкунандагон дар он ҷо замина барои оғози ҷанги домандор дар Тоҷикистон шуданд.

- Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум дар қадом шароит ба қорӣ худ оғоз бахшид?

- 16-уми ноябри соли 1992, соати 10-и пагоҳӣ, тахти роҳбарии Раиси Шӯрои Олӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон Акбаршо Искандаров ба қор шурӯъ намудем. Дар он аз 230 нафар вақил 193 кас иштирок доштанд. Аз 37 нафар вақили боқимонда 4 нафар бо сабабҳои гуногун аз олам гузашта, 4 нафар дар давоми ичлосия ҳозир шуданд. 25 нафар бесабаб ширкат наварзиданд, 4 ҳавзаи интиҳобӣ озод буд.

- Дар ёддоштҳои вақилони ичлосияи мавриди назар тариқи маҷмӯи сухан дар бораи Комиссияи муросо меравад. Он чӣ рисолат дошт?

- Барои баррасии ҳама тарафаи масъалаҳои муҳими сиёсӣ иҷтимоӣ дар ҳайати 40 нафар намояндагони халқ Комиссияи муросо созиш дода шуд, ки раиси он вақил Қурбон Тӯраев интиҳоб гардид. Дар робита ба ин, дар қорӣ ҷаласа танаффус эълон шуду Комиссияи муросо қорро оғоз намуд. Баъди гузаронидани

Тақлиф оид ба раиси ичлосия интиҳоб кардани намоёнҳои халқ Қ. Табаров бо аксарияти овоз қабул гардид. Ҳамин тариқ, ҷаласа зеро роҳбарии Қ. Табаров оғоз шуд.

- Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни суханронӣ дар маҷлиси ботантана бахшида ба 20-умин солгарди Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон таъкид карданд: «Ҳамдигарфаҳми аксарияти қуллӣ вақилони ичлосия, муттаҳид будани онҳо дар самти дарку эҳсоси яқдилонии масъалаҳои муҳиму тақдирсози мамлакат, ҳисси баланди масъулиятшиносии онҳо дар ҳалли масъалаҳои гузашташуда боиси минбаъд таъмин гардидани заминаи ваҳдати миллӣ ва рушди ҷомеа гардиданд...».

- Қомилан ҳамфикрам. Ба ихтилофи назарҳо нигоҳ накарда, ҳама меҷӯшиданд, қарорҳое қабул шаванд, ки бештар ба оромиву амнияти мардум мусоидат намоёнд ва онҳоро, ки хонаву ҷой ва макони зисти хешро тарк намураву рӯ ба фирор овардаанд, ба оромӣ ва андешаи солим раҳнамун созанд. Дар лаҳзаҳои аввал баъзеҳо суханони раисикунанда ро шунидан намеҳостанд ва қорӣ ичлосияро ҳалалдор мекарданд.

Вале аксарияти намоёндогон, аз қабилӣ шахсиятҳои барӯманд, ҳозиронро ба таҳаммулу ҳамдигарфаҳмӣ даъват намуданд.

- То ҷое иттилоъ дорем, масъалаи истеъфои Раиси онвақтаи Шӯрои Олӣ Акбаршо Искандаров бахшҳои тўлониро ба миён оварда буд...

- Бале, зимни он тақлифҳои намоёндогони халқ бештар бо эҳсосот ироа мешуд. Ростӣ, бисёре аз вақилон аз майдони ҷанг ба ичлосия омада буданду рӯзҳои аввал андешаронияшон бо эҳсосот сурат мегирифт ва ба роҳбарияти Шӯрои Олӣ нобоварӣ изҳор намуна, ҳатто тавре қайд шуд, раиси ичлосияро ба уҳдаи на раис, бал-

ки вакиле вомегузоштан.

19-уми ноябр А. Искандаров иҷлосияро аз пешниҳоди масъалаи бозхонди Раиси Шӯрои Олӣ оғоз намуда, таклиф намуд, ки ҷаласаро депутат Ҳ. Табаров раисӣ кунад. Таклиф аз ҷониби намояндагон қабул гардид. Баъди баҳсу мунозираҳои зиёд бо Қарори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 19-уми ноябри соли 1992 Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Акбаршо Искандаров аз вазифа бозхонда шуд.

- Дастоварди асосии Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум ба саҳнаи сиёсат омадани фарзанди фарзонаи миллат Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон маҳсуб мешавад. Интиҳоби ин абармард ба маснади Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон чӣ гуна сурат гирифт?

- Воқеан ҳам, дуруст гуфтед. Интиҳоби Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дастоварди асосии иҷлосияи зикршуда ва бахти баланди тоҷику тоҷикистониёни он замон ҷафокашида аст.

Муҳтасар ёдовар мешавам: Бо таклифи раисикунанда масъалаи навбатӣ, яъне интиҳоби Раиси нави Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор гирифт. Намояндаи халқ А. Мирзоев аз ноҳияи Ҳисор, аз номи намояндагони шаҳри Турсунзода ва ноҳияҳои Ҳисору Шахринав ба суҳан баромада, номзодии депутати халқ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намуд.

Вакили халқ Х. Ғафуров номзодии Иззатулло Ҳаёевро пешниҳод намуд. Вале И. Ҳаёев зимни баромад таклифро як навъ бозии сиёсӣ номид, аҳволи бади саломатияшро сабаб нишон дода, номзодашро бозхонд.

Комиссияи баҳисобгирии овозҳо номзодии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба бюллетени овоздиҳии пинҳонӣ оид ба интиҳоби Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон сабт намуд. Натиҷаи овоздиҳӣ чунин буд: аз 197 депутат 186 нафар ба ҷонибдории муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон овоз доданд.

Он кас ба ҳайси Роҳбари давлат савганд ёд намуда, зикр карданд, ки дар хизмати мардум қарор хоҳад дошт ва ба Конституция, Парчаму Нишони давлатӣ содиқ хоҳанд монд. Он кас, аз ҷумла, гуфтанд: «Оғози кори худро аз сулҳ сар хоҳам кард. Ман тарафдори давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ мебошам. Мо ҳама бояд ёру бародар бошем, то ки вазъиятро ором намоем». Ин садоқату самимият дар ҷараёни хидматҳои минбаъдашон дар назди халку Ватан баръало собит шуд.

- Аввалин рӯзи кории муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба сифати Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон чӣ гуна сурат гирифт?

- Он кас рӯзи дигар иҷлосияро оғоз бахшида, масъалаи қонунӣ будан ё набудани аризаи истеъфои Президенти мамлакат Раҳмон Набиевро, ки зери фи-

шору таъқиби силоҳбадастон навишта буд, баррасӣ карданд. Чанд тан намоянда, аз ҷумла Валентина Абдусамадова ва Адолат Раҳмонова, таклиф намуданд, ки: «хуб мешавад, агар Раҳмон Набиев чун Президенти интиҳобнамудаи халқ аз минбари иҷлосия арзи дилашро ба мардум расонад».

Бо назардошти ин таклиф Раҳмон Набиев ба толор даъват шуда, моҷаро ва воқеоти душвори ба сарашомадаро батафсил ҳикоят намуд. Сипас, мардуми ҷумҳуиро ба ваҳдати ҳамдигарфаҳмӣ даъват намуда, аз мансаб истеъфо дод ва ба Роҳбари интиҳобшудаи давлат барори кор хост. Иҷлосия қарори истеъфои Раҳмон Набиевро қабул карда, ҳамчунин, ба ӯ як қатор имтиёзро муқаррар намуд. Ҳамон рӯз истеъфои аъзои Девони вазирони ҷумҳурӣ низ қабул ва А. Абдуллоҷонов Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин шуд ва супориш гирифт, ки сохтор ва ҳайати нави Ҳукуматро пешниҳод намояд.

Ҳатман бояд ёдовар шавем, ки мардум бо як ҷаҳон умед самарайи фаъолият ва қарорҳои қабулнамудаи иҷлосияро, ки аз бехтарин сарчашмаи зуҳри ақлу хиради сиёсӣ ва ба ҳам овардани мардуми парешонгаштаву дилшикаста ба шумор мерафтанд, дар ҳар як хонадони кишвар аз радиову телевизион бесаброна интизор мешуданд. Ба ҳамин минвол, иҷлосия лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезаҳо» - ро баррасӣ ва барои тақмили он комиссия таъсис дод. Гузориши иҷроикунандаи вазифаи прокурори генералии ҷумҳурӣ дар бораи роҳҳои халғи силоҳшунӣ, масъалаҳои афви умумӣ баррасӣ шуд. Парчам ва Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул ва раисони кумитаву комиссияҳои Шӯрои Олӣ интиҳоб гардиданд.

Сипас, Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз натиҷаҳои мулоқот бо кумондонҳои силоҳбадасти ноҳияҳои Шахритус, Қумсангир ва Панҷ гузориш доданд. Таъкид намуданд, ки мавзӯи асосии Маҷлиси Шӯрои Олӣ андешидани тadbирҳои зарурӣ ҷиҳати ба эътидол овардани вазъияти ҷамъиятиву сиёсии ҷумҳурӣ мебошад. Аз ин рӯ, масъалаи «Тadbирҳои муътадил намудани вазъияти Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба рӯзнома дохил шуд.

Раиси Шӯрои Олӣ, ҳамчунин пешниҳод намуд, ки дар масъалаи муътадил гардонидани вазъии ҷамъиятиву сиёсии ҷумҳурӣ, аз рӯи натиҷаи масъалаҳои изҳорот қабул карда шаванд. Намояндагон ин пешниҳодро низ ҷонибдорӣ намуданд.

- Зону зада бўсидани Парчами давлатӣ аз ҷониби муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз лаҳзаҳои бениҳоят таъсирбахши иҷлосия мебошад...

- Қабл аз ҳама бояд гуям, ки ҳама рафтору гуфтор ва кирдори муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон самимона аст. Сохтакорӣ хоси Ҷаноби Олӣ нест. Ин шахсиятро хеле хуб мешиносам, бениҳоят

эҳтиром дорам ва бе муболиғаву тамаллуқ ин суҳанонро мегуям.

Хуб дар хотир дорам, ки он рӯз иброз доштанд: «Имрӯз рӯзи махсус аст. Зеро ки сарварони ҷабҳаи халқии Тоҷикистон ва силоҳбадастони муҳолифин бо даъвати шумо дар толор ҳузур доранд».

Тахти чапакзании пурмавҷи аҳли толор намояндагони силоҳбадастон ҳамдигарро ба оғӯш кашида, ба якдигар даст доданд. Дар чашми бисёриҳо ашқи шодӣ ҳалқа зад. Он рамзи оғози осоиш, сулҳ, бародарӣ, муҳаббат ва садоқат буд.

Раиси Шӯрои Олӣ баъд аз ифтитоҳ бахшидани ҷаласаи навбатӣ гуфтанд: «Дӯстони гиромӣ! Ин дақиқаҳо Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба тозагӣ қабул намудем, тамоми Тоҷикистонро муттаҳид месозад». Намояндагон лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи аз ҷавобгарии ҷинӣ, интизомӣ ва маъмурий озод кардани шахсоне, ки дар давраи аз 27-уми март то 25-уми ноябри соли 1992 дар минтақаҳои даргир ҷиноят содир кардаанд» - ро баррасӣ ва қабул намуданд.

Сипас, Раиси Шӯрои Олӣ бо муроҷиат ба намояндагони халқ, меҳмонон ва сарварони дастаҳои муҳолифин, аз асар ва оқибати фоҷиабори даргириҳо, аз даст додани ҳешу табор, фарзандон, падару модарон, ба хун кашидани миллати тоҷик, саҳифаҳои нангини таърихро бори дигар пеши рӯ оварда, ҳамаро ба ҳамдигарфаҳмиву ба рӯи ҳамдигар боз намудани оғӯши бародарӣ даъват намуда, аз минбар поён шуда, Парчами давлатиро бўсида, ба дида молиданд. Дигар шахсиятҳои маъруфи кишвар, инчунин сарварони дастаҳои муҳолифин низ бо ифодаи ризоят ба якпорчагии кишвар ва ваҳдати миллат ин иқдоми ўро пайравӣ намуданд.

- Тартиби кори иҷлосия чӣ гуна буд ва сокинони маҳаллӣ ба баргузории он чӣ назар доштанд?

- Дар баъзе ҳолатҳо иҷлосия то соати 22:20 дақиқаи шаб бе танаффус давом мекард. Вале дар чехраи касе аз хастагӣ осоре наменамуд. Роҳбари тозаинтиҳобӣ давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз субҳ то бевақтии шаб ба иҷлосия раисӣ мекарданду баъди он барои бо силоҳбадастон вохӯрдан ба минтақаҳои даргир парвоз менамуданд. Ҳайрон мешудем, ки он кас кай дам мегирифта бошанд? Хулоса ин аст, ки дар кору мақсади нек Худо қувват мебахшидааст.

Сокинони вилояти Ленинобод (ҳоло Суғд) тамоми чораи аз дасташономадаро андешиданд, ки ҳар чӣ зудтар тарафҳо ба ҳам омада, сулҳу оромӣ барқарор гардад. Аз ҷумла, ҳамон рӯз сокини шаҳри Хучанд И. Хўҷаев ҳама ро ба оши ошӣ даъват намуд.

- Ба сифати макони баргузории иҷлосия интиҳоб шудани яке аз шаҳрҳои хориҷӣ низ истисно набуд. Вале он дар Қасри Арбоб доир шуд. Чаро?

- Ба назари ман, баргузории иҷлосия, ки дар пойтахт нею дар дуҷумин шаҳри бузурги кишвар баргузор гашт, на ин ки моро ба ҳам овард, балки мисли Техрон, Ялта, Потсдаму Хелсинки ва дигар шаҳрҳое, ки дар онҳо конфронсу ҷамъомадҳои тақдирсозии ҷаҳонӣ доир мегарданд, Хучандро шухратёр кард. Хориҷи кишварро барои он рад кардем, ки аз як тараф, нангу ори милли буд, аз тарафи дигар, таҷрибаи талхи тақдирӣ Афғонистонро пеши назар овардем.

Дуюм, ботил будани даъвои онҳое, ки гуё шимолиҳо ба хотири бақои ҳукуматдорӣ минтақаҳои ҷанубро ба ҳам «ҷанг андохтанд»-ро исбот кард. Яъне, шимоли кишвар на ҷудоандоз, балки муттаҳидкунанда ва созандагиро бо муносибати самимӣ ва масъулияти баланди ватанпарастӣ дар назди таърихи кишвару миллат нишон дод, ки барои баргузор шудану самаранок анҷом ёфтани Иҷлосияи XVI тамоми шароитро фароҳам овард.

Чунин муносибатро мо он рӯзҳо ҳангоми тамошои Комбинати абрешим ва Иттиҳодияи қолинбарорӣ аз ҷониби аҳли заҳмат низ эҳсос кардем. Занону духтарони зебо, ҷавонони дар назари аввал бегами паси дастгоҳҳои бофандагӣ бо нигоҳҳои пурмаъниву хайрхоҳона ба мо нигариста, танҳо як чизро интизор буданд: ба мувофиқа расиданро. Чанд зану духтар, ки дар Комбинати абрешим кор мекарданд, мо - вакилонро ба ҳалқа гирифта: «Эй кош, чун дар ватани ҳамсоягон дар кишвари мо ҳам сулҳу ҳамбастагӣ мешуд!», - мегуфтанд.

Боварии комил дорам, ки чӣ қадаре вақт моро аз баргузории иҷлосияи таърихӣ дур барад, ҳама қадар аҳамияти он дар бақову пойдории давлатдорӣ пурарзиштар мешавад ва дар меёбем, ки бо чӣ заҳматҳое вакилони дарвоқеъ мардумӣ, аз рӯи вичдону масъулият аз байни худ Сарвари арзанда интиҳоб карданд ва бо ҳидоят роҳбарии он кас Истиқлолияти давлати бадастовардари ҳифз намуда, якпорчагии хоки Тоҷикистон ва ҳамбастагии мардумро таъмин намуданд. Мардуми кишвар бояд ифтихорманд бошанд, ки дар замони худ маҳз намояндагонашон – вакилоне, ки онҳо интиҳоб карда буданд дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум Сарвареро интиҳоб намуданд, ки ба шарофати он кас дар ҳама самтҳо комёбему кишвари азиятмон дар арсаи байналмилалӣ мақому манзалати бениҳоят баланд дорад.

- Барои суҳбати самимӣ ва ошкоро сипосгузорам!

- Саломат бошед.

Мусоҳиба
Далер
АБДУЛЛО,
муовини
сарму-
ҳаррири
рӯзномаи
«Садои
мардум»

СҶ СОЛИ БАЪД АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ШҶРОИ ОЛӢ

1998

17 - 19-уми октябр дар шаҳри Санкт – Петербурги Федератсияи Россия дар ҷаласаи Шӯрои Ассамблеяи байнипарлумонии давлатҳои ширкаткунандаи ИДМ (АБ ИДМ) ҷиҳати дар доираи ин созмони бонуфуз доир гардиани Конфронси байналмилалии илмӣ бахшида ба 1100 – солагии Давлати Сомониён қарор қабул карда шуд.

5-уми ноябр Фурудгоҳи байналмилалии Қўлоб мавриди истифода қарор дода шуд.

13-уми ноябр Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рӯзҳои ид» аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба имзо расид. Тибақи он ҳар сол 27 июн – Рӯзи Ваҳдати милли таҷлил карда мешавад.

1999

30-юми январ шоҳроҳи мошингарди Қўлоб-Қалъаи Хумб бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон кушода шуд, ки он роҳи Ваҳдат ном гирифт.

20-уми май бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сохтмони туннели «Анзоб» оғоз ёфт.

9-уми сентябр дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 1100 - солагии Давлати Сомониён ҷашн гирифта шуд.

6-уми ноябр дар интиҳоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аксари интиҳобкунандагон ба тарафдории Эмомалӣ Раҳмон овоз доданд.

11-уми декабр бо Қарори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои корнамоиҳои беназир дар роҳи истиқрори сулҳ ва ризояти милли, демократикунонии ҷомеа, таъмини тамомияти арзӣ, пойдории давлат ва хизмати содиқона ба халқ, бо унвони олии Қаҳрамони Тоҷикистон сарфароз гардонда шуд.

2000

27-уми феврал дар ҷумҳурӣ интиҳоботи вакилони Маҷлиси намояндагон ва Маҷлиси маҳаллии вакилони халқ даъвати нав баргузор гардид.

30-юми сентябр асҳори нави миллии Тоҷикистон – сомони ба муомилот баромад.

Ҳаводису таҳаввулоту босуръати солҳои аввали соҳибистиклолӣ халқи Тоҷикистонро дар масири ҳифзу нигоҳдории арзишҳои ин неъмат ба бебаҳо ба имтиҳони сангини таърих мувоҷеҳ кард. Пошхӯрии Давлати Шӯравӣ боиси кандашавии равобити сиёсӣ, иқтисодӣ ва дигар муносибатҳои хоҷагидории Тоҷикистон ба давлатҳои пасошӯравӣ гашта, хоҷагии халқи мамлакатро ба бухронҳои шадиди сиёсӣ ва иқтисодӣ дучор намуд. Гузашта аз ин, якбора боло рафтани рӯҳияи озодфикрию гуногунандешии сиёсӣ, таъсиси гурӯҳу ҳаракатҳои гуногун, таҷрибаи кофии сиёсӣ надоштани роҳбарони давр ҷиҳати идораи кишвари соҳибхитӣ ба авҷи майдоншиниҳо, хатарҳои парокандашавии миллат, ҳалалдоршавии тамомияти арзӣ ва ҷудоиандозии минтақаҳои кишвар оварда расонид. Нангинтарин пайомади ин ҳаводис он буд, ки бо ҷурми гурӯҳу ҳизбҳо, афроди алоҳида ва даҳолати бевоситаи манфиатдорони хориҷӣ Тоҷикистон ба коми оташи ҷанги шаҳрвандӣ қашида шуд.

Аввалҳои моҳи сентябри соли 1992 вазъияти сиёсӣ ҷунон вазнин гардид, ки Президенти вақти Тоҷикистон дар Фурудгоҳи шаҳри Душанбе аз ҷониби нерӯҳои мусаллаҳ мавриди муҳосира қарор гирифта, иҷборан ба истеъфо рафт. Моҳи октябри он сол Ҳукумати ҷумҳурӣ низ бо сабаби авҷ гирифтани муборизаҳои низомӣ байни нерӯҳои муқталифи сиёсӣ фалаҷ гардид, ба истеъфо рафт. Пойтахти ҷумҳурӣ - шаҳри Душанбе ба саҳнаи даргириҳои мусаллаҳона ва ҷанги бародаркуш мубаддал шуда, Тоҷикистонро фалокати аз байн рафтан таҳдид мекард. Дар ҷунин вазъияти мудҳиш баргузори намудани Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ягона роҳи наҷоти Ватан буд.

Баргузори Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Тоҷикистон аз 16-уми ноябр то 12-уми декабри соли 1992 дар Қасри Арбоби шаҳри бостонии Хучанд заминаҳои мусоиди ҳуқуқиву сиёсиро барои дигаргуниҳои азими сиёсӣ иҷтимоӣ дар ҳаёти ҷомеа, барқарорсозии ҳокимияти конституционии Тоҷикистони соҳибистиклол ба миён оварда, дар қалби ҳар як тоҷику тоҷикистонӣ шуълаи умедро ба фардои неки давлатдорӣ миллӣ, таъмини рӯзгори босаодату пурнишот фурузон намуд.

Қонуну қарорҳои дар иҷлосия қабулшуда, аз ҷумла қонунҳо дар бораи авфи умум, гурезагон, имтиёзҳо барои маъҷубони ҷанги шаҳрвандӣ ва оилаҳое, ки саробони худро аз даст додаанд, қабул шуданд, ки минбаъд барои мустаҳкам кардани асосҳои сохтори конституционии кишвар, таъмини волоияти қонун ва таҳкими қонуният, гирифтани пеши роҳи ҷанги шаҳрвандӣ, таҳкими муносибатҳои хориҷӣ, фаъолияти мунтазами мақомоти давлатӣ, аз ҷумла мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, заминаи бозэтимод гузоштанд.

Аз рӯи таълифоти илмӣ Ёрдамчи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ Эмомалӣ Насриддинзода, Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷамҷун нуқтаи гардиш дар ҳаёти сиёсӣ дар пайдоиш ва ташаккули арзишҳои фарҳангии ҳуқуқӣ, аз қабилҳои давлати ҳуқуқбунёд, демократӣ, иҷтимоӣ, соҳибхитӣ, ҷумҳурии президентӣ, дахлнопазирӣ ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, гуногуншакли моликият, озодии фаъолияти иқтисодӣ, соҳибкорӣ хусусӣ, гуногунии сиёсӣ мафкуравӣ, низомии сиёсӣ бисёрхизбӣ, парламентаризм, мустақилияти ҳокимияти судӣ, худидораи маҳаллӣ, ҷомеаи шаҳрвандӣ, ки дар замони шӯравӣ ҷой надоштанд, нақши ҳалкунанда дорад.

Президенти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Фарҳод Раҳимӣ хуб қайд кардаанд, ки яке аз муҳимтарин дастовардҳои Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии дар марҳилаи навини таърихӣ ба арсаи роҳбарӣ ва давлатдорӣ овардани шахсияти миллии мардумӣ дар симои Эмомалӣ Раҳмон буд. Ин марди майдони сиёсати минтақавӣ ва башарӣ

Дар «Изҳороти Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки 26-уми ноябри соли 1992 қабул шуд, зикр шудааст: «Муҳимтарин дастоварди кори иҷлосия тантанаи қонун аз болои қонуншиканӣ, бозгаштан ба роҳи конституционии ҳалли масъалаҳои тезтунди иҷтимоӣ сиёсӣ мебошад, ки ҷомеаро ба изтироб оварда буданд».

САҲМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ ДАР БАРҚАРОРСОЗИИ ҲОКИМИЯТИ КОНСТИТУТСИОНӢ

Дилшод РАҲМОН, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, раиси Кумитаи Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таъмини асосҳои конституционӣ, ҳуқуқу озодиҳои инсон, шаҳрванд ва қонуният, ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

бо рӯҳи қавии миллӣ на танҳо вазъро ба эътидол оварда, созиши миллиро дар сатҳи иҷтимоӣ таъмин намуд, балки дар эъмори давлат, таҳкими истиқлолияти давлатӣ ва сиёсати миллӣ дар миқёси байналмилалӣ саҳми сазовор гузошт.

Раиси тозаинтиҳоби Шӯрои Олии мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар муносибати ба мардуми шарифи Тоҷикистон 12-уми декабри соли 1992 ҷунин иброд доштанд: «... тамоми донишу таҷрибаамро барои дар ҳар хона ва ҳар оила барқарор шудани сулҳ равона карда, барои ободиву пешрафти Ватани азизам садоқатмандона меҳнат мекунам. Барои ноил шудан ба ин нияти муқаддас, агар лозим шавад, ҷон нисор мекунам, ҷунки ман ба ояндаи неки Ватанам ва ҳаёти хушбахтонаи халқи азияткашидаам бовар дорам...».

Бино ба арзёбии коршиносон, вақте ки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҳайси Роҳбари давлат дар Қасри Арбоби шаҳри Хучанд аз фарози минбари Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии ҷумҳурӣ муаррифӣ шуд, дар саҳнаи сиёсӣ ҷумҳурӣ шахсияти тамоман нав буд. Аммо фосилаи кӯтоҳи вақт собит сохт, ки ин ҷеҳраи тобоки таърихӣ дар ҳақиқат давлатмадори соҳибтадбир буда, илоҷи мушкилоти пешомадаро пайдо мекунад. Бо шарофати хиради стратегӣ, иродаи қавӣ ва фаросати беназири сиёсӣ Сарвари тозаинтиҳоби ҷумҳурӣ тавонист дар як муддати нисбатан кӯтоҳ асосҳои давлатдорӣ миллиро эҷе намуда, шиддати ҷанги бародаркушии шаҳрвандиро дарҳам шиканад ва ба раванди барқарор намудани ваҳдати миллӣ ва сулҳу субот дар кишвар оғоз бахшад.

Дар иҷлосия фаъолияти қонунгузори давраи навини Тоҷикистони соҳибистиклол баррасӣ ва тасдиқ гардида, барои аз нав коркард намудани Конституцияи гурӯҳи кории ҳукумати таъсис дода шуд. Бо ҳуло-саи гурӯҳи кории мазкур бори аввал дар кишвар 6-уми ноябри соли 1994 тариқи раъйпурсии умумихалқӣ Конституцияи нави мамлакат қабул гардида, дар он сохти идораи президентӣ аз нав ҷорӣ карда шуд. Қабули Конституция, интиҳоби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, вакилони халқ ба Маҷлиси Олӣ ва маҷлисиҳои маҳаллӣ дар асоси Конституцияи нава тасдиқу таъини ҳамаи сохторҳои давлатӣ мардуми шарифи кишварро ба сӯи таҳкими ҳокимият ва сохтмони ҷомеаи демократӣ ва ҳуқуқбунёду дунявӣ ҳидоят намуданд.

Дар «Изҳороти Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки 26-уми ноябри соли 1992 қабул шуд, зикр шудааст: «Муҳимтарин дастоварди кори иҷлосия тантанаи қонун аз болои қонуншиканӣ, бозгаштан ба роҳи конституционии ҳалли масъалаҳои тезтунди иҷтимоӣ сиёсӣ мебошад, ки ҷомеаро ба изтироб оварда буданд».

Дар натиҷаи қабули қарорҳои таърихи тақдирсоз, роҳандозии ташаббусҳои созандаву сулҳҷӯна бо сарвари Раиси Шӯрои Олӣ ва баъдан (соли 1994) Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҳама соҳаи ҳаёти сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва ҳуқуқӣ кишвар дигаргуниҳои кулӣ ба амал омада, заминаҳои бозэтимоду устувори бунёди аркони давлатдорӣ миллӣ гузошта шуд. Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳи бунёди давлати ҳуқуқбунёд, соҳибхитӣ, демократӣ, дунявӣ ва ягонро пеш гирифта, дар муҳлати кӯтоҳи таърихӣ соҳиби Конституция, Нишон, Парчами давлатӣ, Суруди Миллӣ, асёр ва рукнҳои давлатдорӣ миллӣ гардид.

Пешвои миллат дар ин хусус ҷунин қайд карданд: «Дар лаҳзаҳои тақдирсозии ҳаёти давлат ва халқи Тоҷикистон ба ҳам омадани фарзандони баномуси миллат, муттаҳидӣ дар атрофи Роҳбари давлат, на-тарсидан аз душвориву хатарҳои мавҷуда, эътимод ба ояндаи неки давлат ва халқи худ имрӯз Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба як давлати ободу зебо ва рӯ ба инкишоф мубаддал гардонид».

Ҳамин тавр, сӣ сол қабл дар Қасри Арбоб фарзанди фарзонаи замони Эмомалӣ Раҳмон барои роҳбарии миллати соҳибтамаддун ҷиҳати кашфи уфӯқҳои нави рушду пешрафт ва соҳибдавлатӣ ба сари минбар омад ва дар муддати нисбатан кӯтоҳи таърихӣ бо партавафшонии Парчами миллии пурҷилуву осмонбӯс, бо эъмори майдони «Истиклол»-у «манораи сулҳу бурҷи по-барҷои миллат» дар қалби Тоҷикистон – Душанбеи гулпираҳан тантанаи истиқлолу озодӣ ва соҳибдавлатиро то саросари дунё паҳн намуд.

Фаъолияти имрӯзаи густурда ва му-ташакилонаи Ҳукумати мамлакат таҳти роҳбарии дурандешонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон давоми ҳамаи сиёсати ҳуқуқӣест, ки ҳадафҳои волои он ҳанӯз дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шуда буданд. Аз баракати сулҳу суботи комил ва ваҳдату ҳамдилии мардум, бо ҳидоятҳои Сарвари давлат ва фаъолияти дастаҷамъонаи аҳли ҷомеаи кишвар, аксари он аҳдофу вазиғаҳои ҳуқуқӣ таъиншуда, монанди таъмини волоияти Конституция ва қонунҳо, таҳкими қонуният ва тартиботи ҳуқуқӣ, таъмини ҳуқуқу озодиҳои инсон, ҳаёти осудаҳоло-наи халқ ва ташкили фаъолияти муъта-дили мақомоти ҳокимияти давлатӣ амалӣ гаштанд.

Дар марҳилаи кунунии рушди кишвар танҳо зарур аст, ки ваҳдату суботи сиёсӣ ҳифз шавад, тарбияи ҳуқуқӣ ҷавонон дар рӯҳияи эҳтиром ба асолати милливу фарҳангӣ сурат бигирад, низомии миллии ҳуқуқӣ аз даъватҳои манфии равандҳои ҷаҳонишавӣ дар канор бимонад. Салоҳиятнокӣ ва масъулиятшиносии шахсонӣ мансабдор, ходимони сиёсӣ давлатӣ, роҳбарияти ташкилоту идораҳо ва дар умум, тамоми сокинони Ватани азиу маҳбӯб василаи асосии таъмин ва ниғаҳ-дошти ин арзишҳост.

ИЧЛОСИЯЕ, КИ ОЯНДАРО ТАРҲРЕЗӢ КАРД

Ичлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки сӣ сол қабл дар Қасри Ар-боби шаҳри Хучанд баргузор гардид, аз ҷумлаи рӯйдодҳои муҳимест, ки дар бунёди давлатдории миллии тоҷикон ва таҳкими соҳибистиклолии кишвар марҳилаи сифатан нав буда, дар барқарор сохтани давлату сарҷамъ кардани миллат асос гузошт.

Тавре Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни суҳанронӣ ба муносибати даҳумин солгарди Ичлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ёдовар шуда буданд: «Ичлосияи XVI Шӯрои Олии Тоҷикистон рӯйдоди воқеан таърихӣ мебошад, зеро маҳз дар ҳамин ичлосия тақдирӣ ояндаи давлати миллии тоҷикон тарҳрезӣ гардид ва ба сӯи ҳадафҳои бузургӣ умумимиллӣ — сулҳу субот ва ваҳдати миллӣ қадами нахустин гузошт шуд. Ин ичлосияи тақдирсоз аз лаҳзаҳои аввали фаъолиятҳои манфиатҳои умумимиллӣ ва умумидавлатиро аз гаразу манфиатҳои шахсӣ, гурӯҳӣ, ҳизбӣ, маҳаллӣ ва минтақавӣ афзалтар дониста, ба волиятҳои қонун ва бо роҳи қонунӣ ҳаллу фасл намудани тамоми мушкилотҳои ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва маънавӣ ибтидо гузошт».

Дар он ичлосия дар марҳилаи барои миллат ниҳоят душвор аз ҷониби вакилони мардумӣ бо сарвари роҳбари ҷавони давлати тоҷикон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тадбирҳои андешида шуданд, ки ба ояндаи дурахшони кишвар заминаи мустақам гузоштанд. Ҷунончи, вобаста ба вазъияти ҳассоси сиёсӣ фаъолияти ниҳоди президентӣ дар кишвар боздошта шуд ва салоҳиятҳои Президенти мамлакат ба зиммаи Раиси Шӯрои Олӣ вогузор гардид.

Ба рӯзномаи ичлосия қатъи хунрезӣ ва ҷустуҷӯи роҳҳои бартарафсозии бенизомиҳои ҳаёти ҷомеаи кишвар, таҳкими ҳокимияти конституционӣ ва ба шароити нав мутобиқ намудани он, таъмини сулҳу субот дар ҳама ташабҳаи ҷумҳурӣ, таъсис додани Артиши миллӣ ва қувваҳои сарҳадӣ, таъмини амнияти давлатӣ ва пуштибонии дастовардҳои истиқлолият шомил буданд.

Дар ичлосия 74 санади ҳуқуқӣ, аз ҷумла 15 қонун, 52 қарор, 6 фармон ва изҳорот, қабул шуд, ки минбаъд барои ба низом овардани вазъи сиёсӣи кишвар, танзими муносибатҳои ҷомеа ва таъмини рушди устувори иқтисодӣ мусоидат намуданд.

Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар ичлосия қабулшуда ва иқдомҳои пайвастаи роҳбарияти нави сиёсӣи интиҳобгардида барои хотима гузоштан ба ҷанги бародаркуш, барқарор кардани фаъолияти арқони давлатдорӣ, таҳкими пояҳои истиқлолияти давлатӣ ва оғози раванди бунёдкориву созандагӣ заминаи бозғаймӣ гузоштанд.

Ба андешаи камина, дар радиҳои масоили муҳими зикргардида, вазифаи муҳимтарини вакилони мардумӣ дар он ичлосия муайян кардани дурнамои рушди иқтисодӣ ва халқро ба ояндаи неки кишвар умедвор сохтан буд.

Бо ҳамин мақсад қарор қабул карда шуд, ки ягона роҳи баромадан аз мушкилоти иқтисодӣ

Маҳмадалӣ ҚУРБОНЗОДА,
раиси Кумитаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба иқтисод ва молия

ва боздоштани пастравии истеҳсолот рӯ овардан ба низоми иқтисоди бозорӣ мебошад. Дар ин робита, қабул кардани як силсила асноди ҳуқуқӣ оид ба гузариш аз иқтисоди нақшавӣ ба муносибатҳои нави иқтисодӣ минбаъд на танҳо дар раванди бартараф кардани бухрони амиқи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ мусоидат намуд, балки тадриҷан заминаи асосии пешрафти устувори иқтисодӣ гардид.

Бояд қайд кард, ки иқтисодиёти мутамаркази дар он давра амалкунанда, ки аз замони шӯравӣ мерос монда буд, ба талаботи сиёсати иқтисодии даврони нав ҷавоб дода наметавонист. Бар замми ин, қанда шудани робитаҳои иқтисодӣ

тиҷоратии мутамарказ ба қоҳиш ёфтани даромади молиявии ҷумҳурӣ овард, ки дар натиҷа аз андозаи давраи шӯравӣ се баробар кам шуд. Қариб 70 Ҷомеаи корхонаҳои саноатӣ тадриҷан аз фаъолият монда буданд. Дар бозори истеъмолии кишвар норасоии ҷиддии маҳсулоти ниёзи аввал ҳис мегардид.

Мавриди зикр аст, ки дар давраи аввали ҷанги дохилӣ гурӯҳҳои алоҳидаи ҷиноӣ ба ғорат кардан ва аз қаламрави кишвар бо роҳи ғайриқонунӣ баровардани ашёи хоми стратегӣ, воситаҳои техникӣ, таҷизот ва ғайра даст мезадад.

Маҳз, бо мақсади пешгирии кардани ҷунин ҳолатҳои номатлуб дар ичлосия 25-уми ноябри соли 1992 Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардид. Кодекси мазкур қоидаҳои умумиро оид ба фаъолияти гумрукӣ, интиқоли рухсатдиҳии молҳо ва дигар ашё аз тариқи сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, назорати гумрукӣ, бочу андозҳои гумрукӣ, барасмиятдорӣи гумрукӣ, тартиби аз тариқи сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол додани ашёи ташкилоту намояндагӣҳо ва шахсони байналмилалӣ хориҷе, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон имтиёзоти гумрукӣ доранд, қочоқу вайрон кардани қоидаҳои гумрукӣ, баррасии парвандаи қочоқ ва вайрон кардани қоидаҳои гумрукӣ, ихтиёрдорони молу ашёи дигар, мағозаи савдои бебӯҷ ва дигар масоили муҳими ин самтро ба танзим даровард.

Ҳамчунин, 27-уми ноябри соли 1992 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи аз нав дида баромадани нархи яклукти хариди пахта ва маҳсулоти дигари кишоварзӣ» қабул гардид, ки барои ба танзим даровардани нархи маҳсулоти воқеан стратегӣи кишвар аҳамияти калон дошт.

Ҷанги шаҳрвандӣ ва бухрони сиёсӣ, ки кишвари моро фаро гирифта буд, боиси хисороти азими иқтисодӣ гардид. Тибқи маълумо-

ти расмӣ, соли 1992 Маҷмӯи маҳсулоти дохилии кишвар нисбат ба соли 1991 зиёда аз 35 Ҷомеаи қоҳиш ёфт. Бучети давлатӣ барои соли 1993 ҳамчун бучети фавқулода тасдиқ гардида, захира надошт. Дар ин давра аллакай ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ се баробар ва кишоварзӣ ду баробар кам шуда буд.

Дар заминаи қарорҳои таърихӣ Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ бо азму иродаи қавии Сарвари давлат ва дастгирии халқи баору номус ба мо муяссар гашт, ки дар як давраи кӯтоҳ заминаҳои мустақами рушди устувори иқтисодӣ, яъне сохтмони роҳҳои мошингарди аҳамияти дохиливу байналмилалӣдошта, нақбҳо ва неруғоҳҳои барқи обӣ, хатҳои

интиқоли барқ ва амсоли инҳоро бунёд созем.

Дар натиҷаи татбиқи стратегияи дар ичлосия тарҳрезӣшуда низоми иқтисоди мунтазам рушд-ёбанда ҷорӣ карда шуд, ки дар асоси он шаклҳои гуногуни молияи ба вучуд омаданд ва зина ба зина густариш пайдо карданд.

Дар соҳаи кишоварзӣи ҷумҳурӣ ҷиҳати истифодаи самараноки обу замин ва таъмини амнияти озуқаворӣи мамлакат бори аввал дар таърихи давлати соҳибхитиёрамон ислоҳоти кулӣ гузаронида шуда, истифодаи замин ба соҳиби аслии он — деҳқон вогузор гардид, ки яке аз дастовардҳои муҳимтарини даврони соҳибистиклолӣ ба ҳисоб меравад.

Ҳанӯз дар солҳои оғози истиқлолият, яъне дар солҳои бисёр вазнини 1992-1998 Президенти мамлакат бо мақсади таъмин намудани аҳоли ба маҳсулоти озуқа ва пешгирии кардани гуруснагӣ 75 ҳазор гектар заминро ҳамчун заминҳои президентӣ тақсим намуд.

Бо ин роҳ афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ таъмин гардида, аз 11 миллиарди соли 1992-юм ба 40 миллиард сомонӣ дар соли 2021-ум расонида шуд, яъне қариб чор баробар афзоиш ёфт.

Андешидани ҷунин тадбирҳои муассир боис гаштанд, ки дар бист соли охир рушди миёнасолонаи иқтисодиёт дар сатҳи 7,5 Ҷомеаи таъмин гардида, Маҷмӯи маҳсулоти дохилии мамлакат аз 1,8 миллиард сомонии соли 2000-ум то 95 миллиард сомонӣ дар соли 2021 ва даромади бучети давлатӣ аз 252 миллион сомонӣ ба 28 миллиард сомонӣ расонида шуд.

Дар ин давра дар ҷумҳурӣ зиёда аз 2000 корхонаи истеҳсолӣ бунёд гардида, ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ нисбат ба солҳои аввали соҳибистиклолӣ қариб чор баробар афзоиш пайдо кард.

Ҳамчунин, барои таъмин намудани рафтуомади бемамониати мусофирон ва ҳамлу нақли молу

маҳсулот дар тамоми фаслҳои сол байни минтақаҳои кишвар, инчунин, раҳӣ бахшидани мамлакат аз бунбасти коммуникатсионӣ ва ба кишвари транзитӣ табдил додани он 59 лоиҳаи сармоягузори давлатӣ ба маблағи 24 миллиард сомонӣ амалӣ гардида, 2400 километр роҳ, 326 пул, 6 нақби мошингузар ва 219 километр роҳи оҳан сохта, ба истифода дода шуд.

Дар 30 соли таърихӣ аз ҷониби Давлату Ҳукумат ба рушди соҳибкориву сармоягузори таваҷҷуҳи махсус зоҳир гардида, ба соҳибкоруни сармоягузори зиёда аз 110 имтиёз ва сабукиҳои андозиву гумрукӣ пешниҳод карда шуданд ва шумораи сохторҳои бақайдгирии давлатӣ фаъолияти соҳибкорӣ аз 4 ба 1, муҳлати бақайдгирии аз 49 то 3-5 рӯз кам карда, ба таври роӣгон ба роҳ монда шуд.

Боиси таъкид аст, ки дар Кодекси андоз дар таҳрири нав, ки амали он аз 1-уми январи соли 2022 оғоз гардид, бо мақсади саноатикунони босуръати кишвар, рушди соҳибкориву сармоягузори ва ба ин васила ташкил кардани ҷойҳои нави кор аввалин маротиба дар даврони соҳибистиклолӣ на танҳо имтиёзу сабукиҳои зикргардида нигоҳ дошта шуданд, балки бо вучуди таъсири манфии онҳо ба қисми даромади бучети давлатӣ боз иловатан сабукиҳои зиёд пешниҳод гардидаанд. Бар замми ин, шумораи андозҳо аз 10 то 7 номгӯӣ кам гардида, меъёрҳои яқинд навъи онҳо паст карда шуданд.

Натиҷаи корҳои анҷомдодашуда ва амалисозии стратегияву барномаҳои зикргардида буданд, ки дар зарфи 30 сол дар мамлакат беш аз 3,3 миллион ҷои кори доимӣ ва мавсимӣ таъсис дода шуда, шароити зиндагии сокинони мамлакат тадриҷан беҳтар гардида истодааст.

Ҳамчунин, дар ин давра музди миёнаи меҳнат 87 баробар, нафақа 80 баробар ва даромади пулии аҳоли 75 баробар афзуд.

Дар 30 соли охир шумораи аҳолии кишвар аз 5,5 миллион то 9,8 миллион нафар, яъне 1,8 баробар зиёд гардид ва соли 2022 аҳолии Тоҷикистон ба 10 миллион нафар расид.

Далелу рақамҳои мазкур қатрае аз бахр мебошанд, ки дастоварду қомебиҳои иқтисодиву иҷтимоии кишвари соҳибистиклоли моро зери роҳбарии хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон нишон медиҳанд.

Воқеан, саҳми Ичлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар эъмори давлати навини тоҷикон, таҳкими истиқлолияти кишвар ва таъмини рушди устувори иқтисоди миллӣ басо бузург мебошад. Ба таъбири Пешвои миллат: «Солҳо мегузаранд, наслҳо дигар мешаванд, ба ҷои падарон фарзандон ба арсаи зиндагӣ ва минбари сиёсат меоянд. Вале номи неки онҳое, ки дар навиштани саҳифаҳои пурифтихори таърихи навтарини миллат заҳмат кашада, фидокориҳо кардаанд, дар хотираи миллати тоҷик абадан зинда мемонад».

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИЧЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

2001

21-уми сентябр яке аз қисматҳои асосии шоҳроҳи автомобилгарди Кӯлоб-Хоруғ-Мурғоб — ағбаи Қулма-шоҳроҳи Қароқурум ба истифода дода шуд.

2002

3-юми ноябр сохтмони аввалин пули доимоамалкунандаи миёни Тоҷикистону Афғонистон ба анҷом расида, маросими расмӣ ифтитоҳи он доир гардид.

2003

Соли 2003 бо иқдоми Ҷумҳурии Тоҷикистон Соли байналмилалӣи оби тоза эълон карда шуд. Бо ҷонибдорӣ аз ин иқдом, 7 сентябри соли 2000 Маҷмаи умумии СММ қарори махсус қабул кард. Дар партави қарори СММ аз 29-уми август то 1-уми сентябри соли 2003 дар шаҳри Душанбе Форуми байналмилалӣи оби тоза баргузор гардид.

23-юми декабр бо ташаббуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Ассамблеяи генералии СММ солҳои 2005-2015-ро Даҳсолаи байналмилалӣи амал «Об - барои ҳаёт» эълон намуд.

2004

Аз 18-ум то 22-юми апрел ҳайати парламенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо сарвари Раиси Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Маҳмадсаид Убайдуллоев бо даъвати Раиси Шӯрои Федератсияи Маҷлиси Федералии Федератсияи Россия Сергей Миронов ба Федератсияи Россия сафари расмӣ дошт.

5-уми май дар шаҳри Алмаатои Ҷумҳурии Қазоқистон мулоқоти дуҷонибаи парламенти давлатҳои узви Ташкилоти «Ҳамкории Осиёи Марказӣ» баргузор шуд. Дар ин ҳамоиш раисони Маҷлиси миллии ва Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Маҳмадсаид Убайдуллоев ва Сайдулло Хайруллоев бо гурӯҳи вакилон иштирок карданд.

Рӯзҳои 12-14-уми май аввалин сафари давлатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Ҷумҳурии Ислонии Покистон доир гардид.

2005

14-уми сентябр дар шаҳри Нью - Йорки Иёлоти Муттаҳидаи Амрико Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқоти сарони давлатҳои узви Созмони Милалӣи Муттаҳид бахшида ба 60-солагии ташкилҳои СММ суҳанронӣ карданд.

**Саодатшо
МАТРОБИЁН,**
вакили Маҷлиси намояндагони Маҷлиси
Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои
филологӣ, дотсент

**Файзулло
НАҶМИДДИНИЁН,**
вакили Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ТО ИМРӮЗ

*Ғарқоби хун, ғарқоби хун обу ғилам,
обу ғилам.
Аз оташи дарду алам сӯзад ҳама
лаъху қалам,
Месӯзаде қону дилам, эй во дилам,
эй во балам...*

Дар он шароити ниҳоят ҳассосу муш-килу даҳшатбор 16-уми ноябри соли 1992 муяссар шуд, ки дар Қасри Арбоб Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ даъвати дувоздаҳум баргузор гардад. Умеди мардуми ҷафодашидаи тоҷик аз иҷлосия хеле калон буд ва бо фазлу раҳмати Худо ақлу хирад ғалаба кард. Умеди мардум барбод нарафт. Иҷлосия барои хотима додани ҷанги бунёдсӯзи шахравандӣ, барқарор кардани ҳоҷагии харобаштаи кишвар таҳкурсии устувор гузошт.

Яке аз дастовардҳои нодир ва пураҳамияти иҷлосияи таърихӣ он аст, ки халқи тоҷик ва давлати ҷавони мо Сарвари содику сазовори худро ёфт. Фарзанди фарзонаву ҷонфидои миллат Эмомалӣ Раҳмон Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб гардид. Бо ҷаҳду талошҳои Сарвари тозаинтихоби кишвар Эмомалӣ Раҳмон қарорҳои таърихӣ қабул ва пеши ҷараёни фочиаи сиёсӣ иқтисодӣ гирифта шудау бори дигар Тоҷикистони мо оҳиста-оҳиста аз вартаи фалокату фано наҷот ёфт. Ҳукумати конституционӣ барқарор ва пояҳои давлатдорӣ милли рӯз то рӯз устувор гашт. Ҷаҳон дар симои муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тоҷик ва Тоҷикистонро шинохт, ба садои гӯш андохт ва садои меҳру некхоҳиву озодандешиву адолатҷӯӣ ва ваҳдати яқдилиро шунид.

Тоҷикистони соҳибистиқлол соҳиби Нишони давлатӣ, Парчам, Суруди Миллӣ ва Конститутсия гардид. Низоми қонунгузории кишвар рӯз аз рӯз беҳтар гардида, маърифати ҳуқуқии сокинони кишвар боло рафт. Парлумони касбӣ таъсис ёфт. Қонунҳои миллий, ки ҷимоякунандаи манфиатҳои халқи азизамон мебошанд, рӯи кор омаданд.

Бо ба даст омадани сулҳу субот зиндагӣ маҷрои нав гирифт. Ба тавассути роҳбарии хирадмандонаи Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, меҳнати ҳалолу бунёдкоронаи мардуми шарифи Тоҷикистон ҳоҷагии халқи кишвар рӯ ба беҳбудӣ ниҳод. Мардуми кишвар бо як дилгармӣ ва умеду

боварии зиёд ба ояндаи нек тамоми қувва ва неруи ақливу зеҳнӣ ва ҷисмонии худро баҳри ободии диёру Ватан равона карданд. Тӯли 30 соли охир дар кишвар дигаргунӣҳои кулӣ, ободкориву созандагӣҳо ва пешравиҳои назаррас рӯй доданд. Истиқлолияти энергетикӣ, амнияти озуқаворӣ ба даст оварда шуд. Тоҷикистони азиз аз бунбастии коммуникатсионӣ раҳо ёфт. Сокинони кишвар акнун метавонанд дар ҳама фасли сол ба дилхоҳ минтақаи Ватани азизамон озодона ба сафар бароянд. Ҳазорҳо коргоҳу заводу фабрикаҳо, нақбу пулҳо, иншооти дигари иҷтимоиву хизматрасонӣ сохта, ба истифода супурда шуданд. Дарёи саркаши Вахш ба қуввау иродаи бузургии инсон таслим шуд, аниқтараш онро Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таслим намуданд. Ба ин абёти устод Бозор Собир нигаред:

*Вахшоб даҳанкалонӣ мекард умре,
Кафкаш ба лабон дамида ҳамчун
сармаст.*

*Эмомалӣ худ нишаста дар булдозер,
Ҷоки даҳани калони дарёро баст.*

Бояд гуфт, ки аз иродаи оҳанин ва қалби поку шарофати ин шахсияти воло ду агрегати НБО «Роғун» имрӯз фаъолият доранд. Бешак, бунёдгузори НБО «Роғун» муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аст. Тоҷикистони азиз имрӯз роҳи саноатикунӣ босуръати кишварро пеш гирифтааст. Дар саросари кишвар садҳо коргоҳу корхонаҳои саноатӣ қомат афрохта, ҳазорҳо ҷойҳои нави корӣ таъсис ёфта истодаанд.

Пешравиҳои соҳаи илму маорифи кишвар дилгармкунандаву назаррасанд. Оромиву осудагӣ, сулҳу субот ва яқдигарфаҳмии комил ба болоравии сатҳи иқтисодӣ ва татбиқи бештари сиёсати иҷтимоӣ дар ҷумҳурӣ мусоидат намуд. Ҳамин буд, ки маблағгузориҳои соҳаи маориф аз ҳисоби буҷети ҷумҳурӣ ва дигар манбаъҳои маблағгузорӣ сол ба сол афзоиш ёфтанд. Гирфт ва аз 41 млн. сомони соли 2000 дар соли 2021 ба 5 миллиарду 597 миллиону 83 ҳазор сомонӣ расонида шуда, дар соли 2022 боз ҳам афзун ёфта, ба 6 миллиарду 304 миллион сомонӣ расид, ки 19 фоизи ҳаҷми хароҷоти буҷети давлатиро таш-

кил ме-
диҳад.

Умуман, дар 30 соли баъди баргузориҳои иҷлосияи тақдирсози миллат бунёд кардану таъсис додани 32 муассисаи таҳсилоти олий, 41 муассисаи таҳсилоти ибтидоиву миёнаи касбӣ ва 3246 мактаб, аз ҷумла 156 муассисаи таълимии типӣ нав ва 300 муассисаи томактабӣ, далели равшани иқдоми тоҷандаи Ҳукумати мамлакат мебошад.

Мусаллам аст, ки ин ҳама пешравиҳо, рушду бунёдкорӣҳо, созандагиву ободкорӣҳо аз файзи дастону дили поки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аст. Вақт нишон дод, ки Сарвари давлати Тоҷикистонро қавлу амал як аст. Ҷамъатанон хуб дар хотир доранд, ки он кас дар нахустин даъваташон ба сокинони кишвар таъкид дошта буданд: «...Ман қасам ёд мекунам, ки тамоми донишу таҷрибаамро барои дар ҳар ҳона ва ҳар оила барқарор шудани сулҳу равона карда, барои гул-гулшукуфӣи Ватани азизам садоқатмандона меҳнат мекунам. Барои ноил шудан ба ин нияти муқаддас, агар лозим шавад, ҷон нисор мекунам, чунки ман ба ояндаи неки Ватанам ва ҳаёти хушбахтонаи халқи азияткашидаам бовар дорам».

Имрӯз, бо гузашти 30 сол ҳама шохиди онем, ки Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо ҷаҳду талошу ҷонбозхияшон баҳри яқпорчагии марзу бум ва озодиву ободии Ватан, садоқати бепоён ба муқаддасоти он, дили поку беолоиш доштанишон, ғамхору дилсӯз ва дилоғҳои халқ буданишон маҳбуби миллат гаштанд.

Мардуми сарбаланди тоҷик бо шукргузори аз давлату давлатдорӣ миллий, аз тинҷию амонӣ, ваҳдати яқдилӣ тахти роҳбарии одилонаву оқилонаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зерӣ Парчами парафшонӣ Ватан, дар ҷимояи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарки баланди масъулиятшиносӣ баҳри ободии Ватан софдилона меҳнат намуда, сӯи комёбиҳои нав ба нав қадамҳои устувор мегузорад.

Ғайрат АЗИЗЗОДА,
вакили Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии
Тоҷикистон

Раҳмонро Сарвари давлат интихоб карданд. Назди Роҳбари ҷавон вазиғаҳои бениҳоят мушкул ва тақдирсоз меистод. Аввалин ва асоситарин вазиға тарҳрезии низоми идораи давлат ва бунёди механизмҳои идораи кишвари ҷангзада буд.

Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти роҳбарии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қорҳои таърихӣ ва бунёди давлатдориро тарҳрезӣ намуд.

Замона бо гузашти ҳодисот, вақт бо муборизаҳои бешумор, таърих бо амалҳои зиёди сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва ҳуқуқӣ собит сохт, ки он интихоб саривақтӣ, таърихӣ ва дуруст буд.

Таҷрибаи асосӣ ва нуктаи ибтидоии рушди давлатҳои пешрафта дар замони маълагирӣ ва солҳои ояндаашон масъалаи эътирофи нақши поягузори давлатҳои

ИҶЛОСИЯИ ТАҚДИРСОЗ ВА ИНТИХОБИ ТАЪРИХӢ

миллӣ ва муттаҳид намудани халқ дар атрофи ин сиёсат будааст.

Роҷеъ ба он ки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои давлати муосири тоҷикон саҳми бунёдгузорию дорад, хизматҳои наҷотдиҳанда ва созандашон дар соҳаи сиёсати давлатӣ, тарҳрезии низоми ҳуқуқӣ, шаклгирию рушди босуботи иқтисодӣ миллий, таҳияи низоми адолати иҷтимоӣ, ҳифз ва рушди фарҳанги пурағонават ва дигар ҷанбаҳои барои гӯш шунавою ҷаҳми бино далолати иловагиро талаб намекунад.

Тарҳрезии низоми нави ҳуқуқӣ ҳамчун таҳкурсии бинои давлати нав, заминаи рушди иқтисоди бозаргонӣ, тантанай демократия, ҳуқуқ ва озодиҳои инсон, ғуноғунии моликият ва андеша аз ҷумлаи дигар қорҳои созандаи Эмомалӣ Раҳмон мебошанд.

Омили муҳим ва қисми тарки-

бии дастоварди дигари Эмомалӣ Раҳмон дарки дуруст ва сиёсати амиқи ҳалли масоили глобалӣ ва ҷалталаби кишвар буд. Поягузори наҷотбахши ҳар давлату миллатро, қабл аз ҳама, зарур аст, ки проблема ва дарди миллатро, ки пешроӣ мушкилиҳои рушди ӯ истодааст, дуруст дарк намояд. Ҳар халқ ва миллат чунин мушкилотро дорад, аз ҷумла давлати мо низ. Мисол, барои халқе баромадан ба канали Панама, барои миллате соҳиб шудан ба сарзамини бобоии худ ва ё роҳҳои стратегӣ ҷаҳонӣ, барои ҷопониҳо пас аз илоҳоти Мейдзи рушди илм ва технология буд, ки ҳалли ҳар яке онҳо таъсири амиқро ба рушду ҳастии миллатҳо ва давлатҳо расонид. Роҳбари давлат пас аз таҳлилҳои амиқ мушкилиҳои ҳаётан муҳим, тақдирсоз ва аввалиндараҷа барои миллату давлати мо пайдо

карда, ҷиҳати ислоҳи онҳо камар бастанд.

Эмомалӣ Раҳмон, бешубҳа, аз зумраи шахсиятҳо ва нуҳбагони сиёсати ҷаҳонист, ки дар масъалаҳои глобалӣ ва усулии низоми идора, пешбурди ҷомеа, ҳалли масоили мубрам, таъмини субот ва рушди иқтисод тарозуи манфиатҳои миллий ва давлатиро тарзе мегузорад, ки нозуктарин манфиатро бо оқибатҳои наздику дураш, хурдтарин зарарро бо пасманзарҳои иқтисодӣ ва сиёсӣ дарк ва эҳсос менамояд.

Эмомалӣ Раҳмон шахсест, ки тахти роҳбарияш давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягонаи Тоҷикистон бунёд гардида, ба харитаи сиёсии ҷаҳон ворид шуд.

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои мо як мактаби бузургии ҳаёт ва сабақи нотақрори давлату давлатдорӣ, марҳилаи ибратомӯзи расидан ба сулҳу ваҳдати миллий, қадами ҷиддии рӯ овардан ба нақшаҳои бузургии созандагӣ гардид, ки ҳадафҳои бузургии он бо тақдири наслҳои оянда пайваст мебошад.

Аз сабаби он ки дар пойтахти мамлакат вазъ ноорм буд, Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар пойтахти давлат не, балки дар шаҳри Хучанд доир шуд. Имтиҳони таърихӣ дар назди вакилони Шӯрои Олӣ масъалаи наҷоти миллат ва давлатро дар интихоби дурусти роҳбарии нав пеш гузошта буд.

Вакилон ҷавони ҳақиқатгӯ ва ғамхори халқу миллат Эмомалӣ

Бақте ки суҳан дар бораи сарнавишти зан меравад, бояд дар бораи ҳуқуқҳои ӯ гап занем. Вале агар вазъияти ҷамъиятиву сиёсӣ ноором бошад, магар аз ҳуқуқҳо гап задан имкон дорад? Дар ҷомеаи ноором ҳуқуқи инсон поймол мешавад. Маҳз дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаҳои баррасӣ шуданд, ки вазифаи асосиву сарнавиштсозро иҷро намуданд. Аз ҷумла, ба муайян намудани самтҳои асосии фаъолияти давлат дар оянда, таъмини фаъолияти мақомоти маҳаллӣ, ҳокимияти иҷроия, судӣ, ҳифзи ҳуқуқ, ташкили Артиши миллӣ, кӯшунҳои сарҳадӣ ва ба қабули Конститутсияи нав замина гузошта шуд. Маҳз баъд аз Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон марҳилаи нави таҳияи лоиҳаи Конститутсия оғоз ёфт. Низоми сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси Конститутсияи нав шакл гирифт, ки бо таъкиди аризишҳои умумибашарӣ барои инкишофи минбаъдаи кишвар мусоидат намуд.

вазъи иҷтимоиву иқтисодӣ, фарҳангиву маънавияи хонаводаҳо, омода намудани кадрҳои соҳибтаҳассус аз ҳисоби духтарон, баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии занон ва беҳтар намудани вазъи сиёсати модару кӯдак равона карда шудааст.

Дар кори Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ, ки дар сарнавишти миллати тоҷик, раҳӣ аз фоҷиаи миллӣ ва вартаи ҳалокату нобудӣ, муайян намудани роҳи сулҳу ошӣ ва рушди устувори мамлакат нақши ҳалкунанда бозид, дар байни 197 нафар вакили аз шумораи умумии 230 нафар намояндагони халқ ҳафт нафар зан чун вакили Шӯрои Олӣ ширкат варзиданд ва дар муҳокима ва қабули қарорҳои сарнавиштсози миллат саҳм гузоштанд. Дар байни 230 нафар вакили Шӯрои Олӣ даъвати дувоздаҳум (солҳои 1990 - 1995) 9 нафар зан, аз ҷумла Валентина Абдусаматова, Азиза Анварова, Зууракан Давлаталиева, Мамлакат Қаҳҳорова, Рафиқа Мӯсоева, Адолат Раҳмонова, Гулафзо Савриддинова, ба мақоми баланди намояндагӣ ва қонунгузори мамлакат-Шӯрои Олӣ интихоб гашта буданд.

Агар ба таърихи парламентаризми тоҷик

маҳаллии вакилони халқ аз шумораи умумӣ 944 нафар аз ҳисоби занон 559 нафар зиёд ба вакилӣ интихоб гардиданд.

Дар баробари иштироки фаъолонаи занон дар ҳайати мақоми олии намояндагӣ ва қонунгузори мамлакат сафи занони сарвар дар зинаҳои гуногуни роҳбарӣ дар дастгоҳи идоракунии давлатӣ сол аз сол меафзояд. Масалан, соли 2007 дар ҷумҳурӣ як вазир, се муовини якуми вазир, се муовини вазир, як раиси кумита, чор муовини раиси кумитаҳои давлатӣ аз ҳисоби занон буданд. Шумораи кадрҳои роҳбарикунанда дар ҳайати мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо низ аз ҳисоби занон торафт меафзояд.

Санади муҳими дигаре, ки барои пешрафти занон алоқаманд, дар он иҷлосия қабул гардид, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи даровардани тағйирот ба Кодекс оид ба никоҳ ва оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезагон» мебошад, ки ёрии моддиву имтиёзҳои имконпазирро кафолат медеданд. Иқдоми мазкур бори дигар собит сохт, ки роҳбарияти нави Тоҷикистон бо сарвари муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баҳри сохтани ҷомеаи ҳуқуқбунёду демократӣ азму талош доранд ва ҳимояи шарафи инсонии ҳар фардро вазифаи аввалиндараҷа медонанд.

Дигар иқдоми муҳим, ки заминаи пешрафту баланд бардоштани мақому манзалати зан дар ҷомеаи фароҳам месозад, масъалаи пурра ба таҳсил фаро гирифтани наврасону ҷавонон мебошад. Қабули қонуну барномаҳо, консепсияҳо ва қарорҳои дахлдор оид ба соҳа ба рушди зинаҳои таҳсил ва баланд гардидани сифати таълим дар муассисаҳои таълимӣ мусоидат намуд. Дар ин ҷода яке аз иқдомҳои шоистае, ки Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 1997 анҷом доданд, таъсиси Квотаи президентӣ маҳсуб меёбад. Ин иқдом имкон фароҳам овард, ки духтарону писарон аз ноҳияҳои дурдаст бештар ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар шомил гарданд ва барои рушду инкишофи ҷомеа хизмати арзанда намоянд.

Аз оғози қабули докталабон тибқи Квотаи президентӣ 25 сол сипарӣ гардид, ки то ин дам ҳазорон нафар ба ин васила муассисаҳои олии кишварро хатм карда, дар пешбурди хоҷагии халқ хизмати босазо доранд.

Дар заминаи қарорҳои Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ сиёсати давлати мо ба он равона шудааст, ки мақому манзалати зани тоҷик дар ҷомеа ҷойгоҳашро нигоҳ дорад. Барои тасдиқи ин гуфтаҳо санадҳои мӯъерие, ки дар давраи истиқлолияти давлатӣ қабул шуданд, мисоли равшан мебошанд:

- Дар бораи кафолатҳои давлатии баробарҳуқуқии мардону занон ва имкониятҳои баробари амалигардонии онҳо (аз 1 март соли 2005, №89);

- Барномаи давлатии тайёр кардани мутахассисон аз ҳисоби занон ва мусоидат ба шуғли онҳо барои солҳои 2012-2015;

- Барномаи давлатии тарбия, интихоб ва ҷобачогузори кадрҳои роҳбарикунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби занону духтарони лаёқатманд барои солҳои 2007 - 2016;

- Дар бораи тадбирҳои баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа.

Ин санадҳо барои таъмини иштироки фаъолонаи занон дар ҳаёти ҷамъиятӣ ва идораи давлат, баланд бардоштани мақоми иҷтимоии зан ва солим гардонидани генофонди миллӣ, болоравии нақши зан дар таҳкими пояҳои ахлоқии маънавия ва сулҳу ваҳдат равона шудааст.

Сиёсати пешгирифтаи Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон имрӯз низ дар асоси ҳадафҳои Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки орзуву ормони халқро ба сохтори давлати демократӣ ва ташкили зиндагии осоишта қавӣ намуда, боиси афзоиши эътимоди шаҳрвандон ба ояндаи орому осуда ва пешрафту тараққиёти давлат гардид, ба роҳ монда шудааст. Инчунин, ба ҳифзи давлатдорӣ миллӣ, ҳамаҷониба баланд бардоштани маърифати сиёсӣ, ҳуқуқӣ, худшиносӣ ва ҳудогӯҳии миллӣ, рушду тақомули фарҳанги сулҳу ва ризоияти миллӣ, дастгирии занон ва ҷавонон, ҳифзи ҳувияти миллӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ, пешрафти иҷтимоию иқтисодӣ.

Умуман, 30 соли пас аз он воқеаи таърихӣ давраи ба вучуд овардани шароити имконот барои рушди минбаъда ва пешравӣҳои назарраси соҳаҳои ҷомеа, бахусус ҷавонону занон, мебошад. Дар марҳилаи имрӯзаи рушди кишвар сулҳу ризоияти миллӣ ба ҳайси як фарҳанг ва андешаи фарогирӣ умумимиллӣ дарк гардидааст.

СҶ СОЛИ БАЪД АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ШҶРОИ ОЛӢ

10-уми октябри соли 2005 Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар иҷлосияи Ассамблеяи генералии XXXIII ЮНЕСКО суҳанронӣ карданд.

2006

20-уми феврал бунёди Неругоҳи барқи обии «Сангтӯда-2» дар фазои тантанавӣ оғоз ёфт.

23-юми март нақби «Анзоб» кушода шуд.

20-уми октябр дар мавзеи Сангистони ноҳияи Данғара сохтмони нақби «Шар-Шар» оғоз ёфт.

2007

8-уми июн Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» қабул гардид.

20-уми июн Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба муносибати даҳумин солгарди Рӯзи Ваҳдати миллӣ ва бо назардошти принципи башардӯстӣ Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи авф»-ро имзо гузоштанд.

2008

10-уми январ агрегати нахустини Неругоҳи барқи обии «Сангтӯда-1» ба кор даромад.

3-4-уми сентябр дар бинои Маҷмааи давлатии «Кохи Ваҳдат»-и пойтахт бо ибтикори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷамбастагӣ бо Форуми осиеғии парламентарҳо оид ба нуфус ва рушд бори нахуст Конференсияи занон-парламентарҳои Осиёи Марказӣ дар мавзӯи «Нақш ва саҳми занон-парламентарҳо дар рушди ҷомеа» баргузор гардид.

2009

6-уми март Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи Рӯзи Модар» ба тасвиб расид. Тибқи ин фармон, минбаъд ҳар сол 8 март ҳамчун Рӯзи Модар таҷлил мешавад.

19-уми март сохтмони роҳи оҳани Душанбе-Қўрғонтеппа оғоз ва дар шаҳри Ваҳдат Маркази ҷумҳуриявии барқарорсозии саломатии кӯдакон ба истифода дода шуд. Президент Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ин маросим иштирок ва суҳанронӣ карданд.

ИҶЛОСИЯИ ТАЪРИХӢ ВА САРНАВИШТИ ЗАНИ ТОҶИК

Насиба СОДИҚӢ,

раиси Кумитаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба илм, маориф, фарҳанг ва сиёсати ҷавонон

Инчунин, дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ Сарвари тозаинтихобшудаи давлат Эмомалӣ Раҳмон масъалаи занонро мавриди таҳлил қарор дода, роҳҳои баланд бардоштани мақоми занро таъкид сохт. Ба шарофати дар амал татбиқ шудани қарорҳои иҷлосия дар тақдирҳои занони тоҷик марҳилаи нав оғоз гардид.

Бо саъю кӯшиши Ҳукумати мамлакат ва шахсан Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон масъалаи баланд бардоштани нақш ва мақоми зан дар ҷомеа, ҳалли муаммоҳои иқтисодию иҷтимоии модару кӯдак, таъмини иштироки ҳар ҷӣ бештари занон дар ҳаёти ҷамъиятиву сиёсӣ, иҷтимоиву фарҳангӣ ва идоракунии давлат ба яке аз вазифаҳои муҳими сиёсати давлат табдил ёфт ва чораҳои мушаххас андешида шуд. Пеш аз ҳама дар сохтори ҳукумат Кумитаи кор бо занон ва оила таъсис дода шуд. Тоҷикистон яке аз аввалинҳо шуда, 27-уми декабри соли 1993 «Созишнома оид ба барҳам додани ҳама гуна намудҳои маҳдудияти ҳуқуқи занон» - ро имзо кард.

Тибқи моддаи 17 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳама дар назди қонун ва суд баробаранд. Давлат ба ҳар кас, қатъи назар аз миллат, наҷод, ҷинс, забон, эътиқоди динӣ, мавқеи сиёсӣ, вазъи иҷтимоӣ, таҳсил ва молу мулк, ҳуқуқу озодиҳоро кафолат медиҳад. Мардон ва занон баробарҳуқуқанд.

Қабул ва дар амал татбиқ шудани қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи нақшаи миллии тадбирҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба баланд бардоштани мақом ва нақши зан барои солҳои 1999-2005» (10-уми сентябри соли 1999 таҳти № 363), «Дар бораи ба низоми даровардани қабули духтарон ба мактабҳои олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи квотаи президентӣ барои солҳои 2001-2005» (19-уми апрели соли 2001), «Барномаи давлатии самтҳои асосии сиёсати давлатӣ оид ба таъмини ҳуқуқу имкониятҳои баробари мардон ва занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2001-2010» (8-уми августи соли 2001 таҳти № 391), «Барномаи давлатии тарбия, интихоб ва ҷобачогузори кадрҳои роҳбарикунанда аз ҳисоби занону ҷавондӯхтарони лаёқатманд барои солҳои 2007-2016», «Стратегияи миллии фаъолгардонии нақши занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020» (29 апрели соли 2010 таҳти № 269) ва дахҳо санадҳои дигар ба фароҳам овардани шароити мусоид баҳри рушди ҳамаҷонибаи зани тоҷик, беҳдошти

ва иштироки зан дар органи қонунгузор назар афканем, тадриҷан баланд шудани мақоми зан дар ин институти давлатӣ бе-муҳобот ба назар мерасад. Мисоли равшан, Шӯрои Олии ҶШС Тоҷикистон, даъвати дувоздаҳум (1990 - 1995) ба давраи шӯравӣ, яъне дар ҳайати ИҶШС будани ҶШС Тоҷикистон рост омада, баъди пош хӯрдани он аз 9-уми сентябри соли 1991 Тоҷикистон давлати мустақил гардид. Баъдан, мақоми олии намояндагиву қонунгузор дар даврони истиқлолияти давлатӣ аз даъвати якум (1995 - 2000) номи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистонро мегирад.

27-уми феввали соли 2000 интихоботи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дуюм (солҳои 2000-2005) баргузор гардид, ки дар ҳайати он панҷ нафар зан вакил интихоб шуданд. Умуман, дар мақомоти олии намояндагӣ ва қонунгузори мамлакат - Маҷлиси Олӣ, даъвати якум (солҳои 1995 - 2000) панҷ нафар зан, дар Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олӣ, даъвати дуюм (солҳои 2000 - 2005) даҳ нафар зан, даъвати сеюм (солҳои 2005 - 2010) 11 нафар, даъвати чорум (солҳои 2010 - 2015) 10 нафар, даъвати панҷум (солҳои 2015 - 2020) 11 нафар, даъвати шашум (солҳои 2020-2025) 17 нафар зан вакил интихоб шуданд.

Нақши таърихӣ ҳамин иҷлосия ва сиёсати пешгирифтаи муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки бе ягон квота аз байни вакилзанон Г. Савриддинова, Ш. Ҳасанова, Н. Гаффарова, Х. Мавлонова ба мақоми муовини Раиси Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олӣ интихоб гардидаанд. Шумораи намояндагии занон дар Маҷлиси вилоятӣ дар солҳои 2005 - 2010 аз шумораи умумии 194 нафар - 34 нафар, дар Маҷлисиҳои шаҳрӣ аз шумораи умумии 656 нафар - 93 нафар, Маҷлисиҳои маҳаллии вакилони халқ аз шумораи умумии 1869 нафар - 91 нафарро занон ташкил медеданд.

Ҳоло бошад, шумораи намояндагии занон дар Маҷлисиҳои вилоятӣ дар солҳои 2020-2025 аз шумораи умумӣ тахминан нисфро занон ташкил медиҳанд. Ҳангоми таҳлил маълум гардид, ки шумораи намояндагии занон дар Маҷлисиҳои вилоятӣ дар солҳои 2020 - 2025 назар ба солҳои 2005-2010 аз шумораи умумӣ 124 нафар аз ҳисоби зан 11 нафар кам ба вакилӣ интихоб шуданд. Дар Маҷлисиҳои шаҳрӣ бошад, аз шумораи умумӣ 18 нафар аз ҳисоби занон 93 нафар ду баробар зиёд ва Маҷлисиҳои

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон моҳияти тӯлуи офтоби бахти тоҷикониён буда, омили асосии эҳёи аркони фалаҷгаштаи давлатдорӣ, таъмини сулҳу ваҳдати миллии тоҷикон, наҷоти миллат аз бӯҳрони сиёсӣ ва иқтисодӣ, иҷтимоиву фарҳангӣ, ҳифзи яқиндорчию давлати мустақили тоҷикон, муҳайё намудани шароит ва заминаи мусоид барои барқарор намудани иқтисодиёти бар асари ҷанги шаҳрвандӣ ғурупошида ва рушди минбаъдаи кишвари азизамон маҳсуб мешавад.

шуданд. Теъдоди онҳое, ки барои наҷот додани ҷони хеш аз Ватан фирорӣ гаштанд, ба садҳо ҳазор нафар расид. Водии Вахш, ки ҳафтод — ҳаштод сол муқаддам бо заҳмати миёншикан, бо устуворию матонати ҳайратовари намояндагони тамоми маҳалу манотиқи ҷумҳурий ободу қорам ва шуқуфон шуда, бо номи «водии тиллоӣ», «водии меҳру муҳаббат» шуҳрати хоса касб карда буд, ба саҳрои ваҳшоният ва маъвои бераҳмию бешафқатӣ табдил ёфт. Ҳодисае, ки ба амал меомаданд, барои воситаҳои ахбори оммаи бархе аз кишварҳои хориҷӣ барои паҳн намудани ҳама гуна дурӯғ, бӯхтон, овозаҳои беасос ҷиҳати бадном

бораи гурезагон», фармонҳои Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи авф», «Дар бораи аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод намудани шахсоне, ки сарҳади давлатиро ғайриқонунӣ убур намуда ва меҳоҳанд ба Ватан баргарданд» идомии мантиқи ин раванд мебошад. Тибқи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезагон» ва қарори дахлдори Ҳукумати мамлакат соли 1993 барои интиқоли хонаводаҳои муҳоҷирони иҷборӣ ба маҳали зисти доимӣ ва пардохти кумақули ба онҳо 1,8 млрд. рубл харҷ гардид.

Рӯйдоди муҳим Муроҷиатномаи муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҳамаи ҳамватанони бурун аз марзи

афғонҳо зӯран мебаранд». Дар робита ба ин муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 1995 таъкид намуданд: «Ҷамҷун Президент, ҳомии Конститутсия, ҳуқуқи озодиҳои инсон... дар андешаам, ки бо роҳбарони ҳизбҳои сиёсӣ, ҳаракатҳо ва созмонҳои ҷамъиятӣ вохӯрда, ба фикру андешаҳои онҳо шинос шавам. Ман ба онҳо гуфтан меҳоҳам, ки ба Ватан баргардонидани ҳамаи фирориён мақсади стратегияи мо, зиёда аз он тақозои нангу номуси ватандорӣ мост». - Бидуни муболиға ва тамаллуқ метавон гуфт, ки иқдоми муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои бозгардонидани гурезагон ва муҳоҷирони иҷборӣ беназир буда, моҳиятан қаҳрамони бемислу

истаи арҷгузориш, ки Президент дар сафарҳои худ ба ин ноҳияҳо бо мардум суҳбат намуда, бо шеваи хосе, ки мансубашон аст, мардумро муътақид карданд. Баъд аз ин сокинони ноҳияҳои Қубодиёну Шахритус гурезаҳоро пайдо карда, даъват ба амал меоварданд, ки ба ҷойҳои зисташон баргарданд. Қобили зикр аст ки муҳоҷирони бозгашти фирориён на танҳо дар Тоҷикистон, балки дар Афғонистон ҳам зиёд буданд. Роҳбарони Иттиҳодияи муҳоҷирони тоҷик ба ҳар роҳу восита аз бозгашти фирориён ба Тоҷикистон монеъ мешуданд, онҳоро аз пайомади ин бозгашт хушдор медоданд. Дар маҷмӯъ, бозгардонидани гурезагон аз Афғонистон ба масъалаи номус ва иззати миллат табдил ёфта буд.

Табиист, ки дар муассир ва судовар будани дилҳо иқдом нақши воситаҳои ахбори омма бориз аст. Вобаста ба ин месазад аз саҳми барномаи радиои «Ҳоки Ватан» дар баргардонидани гурезаҳо ёдовар шавем. Ин барнома 29-уми март соли 1993 аввалин бор пахш шуд. Муҳим он аст, ки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз тариқи ин барнома ба гурезагон муроҷиат намуданд ва хеле самимона бо муҳаббату ихлос гуфтанд: «Ман ба шумо кӯҳи тилло ваъда намедихам. Вале як бурда ноне, ки дорем, бо ҳам мегирем».

Дар китоби муҳаққиқи радио ва телевизион С. Ҳоҷазода «Таърихи радиои Тоҷикистон» дар ин бобат маълумоти ҷолиб ҷамъоварӣ шудааст. Шояд ақсарият надонанд, ки соли аввали фаъолият аз тариқи ин барнома 30 ҳазор мактуби гурезагон ва 20 ҳазор мактуби сокинони Тоҷикистон ба хешу таборашон, ки бо амри тақдир дар гурбат қарор доштанд, қироат гардид. Дар маҷмӯъ, дар барномаи «Ҳоки Ватан» аз соли 1993 то декабри соли 1996 дар ҳудуди 60 ҳазор шаҳрванди Тоҷикистон ба хешу ақориби худ дар Афғонистон муроҷиат намуданд, 50 ҳазор нафар аз Афғонистон ба ҳамватанони хеш дар Тоҷикистон бо нома муроҷиат кардаанд. Аз тариқи радио 200 ҳазор мактуб қироат шуда, 150 барнома бо иштироки намояндагони созмонҳои байналмилалӣ ва аъзои Комиссияи оштии миллӣ нашр гардидааст, ки ба гурезагон муҳтавои қонунгузори Тоҷикистонро дар бораи гурезагон шарҳ додаанд. 750 намоёнҳои сохторҳои гуногуни ҳукуматӣ аз тариқи ин барнома мушқилиҳои пайдошударо вобаста ба қонунгузорӣ ва дигар масъалаҳои ҷойдошта шарҳ додаанд, 400 барномаи ин радио ба пахши репортаж аз маҳали иқомати гурезаҳо, 800 барнома оид ба ҷараёни баргашт ва ҷойгиршавии гурезаҳо ва 750 барнома оид ба суҳбати шоирӣ навидагон ва олимони бахшида шуда буд.

Бардошт аз пайгирии масъалаи меҳвари матлаб — баргардонидани гурезаҳо, ки яке аз ҳазор қорнамоҳои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон маҳсуб мешавад, он аст, ки қавлу амали ин фарзанди фарзонаи миллат як аст.

Ин абармард, дар замоне ки ақсарият умедашонро ба фардои нек батамом аз даст дода буданд, ба талошу мубориза бархостанд ва собит сохтанд, ки миллате чун тоҷикон бо таърихи тӯлонию пуррифтихор ва нақши арзишманд дар тамаддуни башарӣ наметавонад бо муҳоҷирони доираҳои манфиатҳои хориҷӣ дар гирдоби иғвоангезиҳои сиёсӣ ва ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ нобуд гардад.

Ҳарчанд ки ба даст овардани сулҳ ва ризоияти миллии раванди бисёр вазнини сангин ва тӯлонию пурмашаққат буд, ҳушбахтона, бо ҷаҳду талоши муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон халқи Тоҷикистон дар роҳи эъморӣ давлати муосири демократӣ, ҳуқуқбунёду дунявӣ ва ташаккули ҷомеаи шаҳрвандӣ комёбем.

**Далер АБДУЛЛО,
«Садои мардум»**

ҚАВЛУ АМАЛИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

«То он даме ки охирин гурезаро аз Афғонистон ба Тоҷикистон бознагардонам, ман осуда буда наметавонам»

Он айём, ки вазъият мураккабу бениҳоят муташанниҷ буд, ягона умеди миллат ва давлат таъҷилан даъват намудани Иҷлосияи Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон буд. Зеро дар он замон Шӯрои Олий ягона мақоми сиёсӣ босалоҳият ва дорои ваколати конституционӣ ба ҳисоб мерафт.

Дар чунин лаҳзаи ҳассоси таърихӣ мақсади ягонаи роҳбарияти нави Тоҷикистон, пеш аз ҳама, хомӯш кардани оташи ҷанг, пешгирии хунрезӣ ва наҷот додани давлати миллат аз бадбахтиву парокандагӣ буд. Хушбахтона, ба шарофати иҷлосияи таърихӣ ва ҷонфидоии фарзанди фарзонаи миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ин рисолати таърихӣ дар сатҳи ҳубу сифати баланд иҷро гардид.

Санадҳои меъёрии ҳуқуқии қабулнамудаи Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон тоҷику тоҷикониён ва ҷомеаи ҷаҳониро ба фардои неки миллати қуҳанбунёд дилпур намуда, боиси таҳкими эътимоди шаҳрвандон ба ҳокимияти конституционӣ бо сарвари муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон гардиданд.

Дар қатори 74 санади ҳуқуқӣ, аз ҷумла 15 қонун, 52 қарор, 6 фармон ва як изҳорот, иҷлосияи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезаҳо» - ро қабул намуд, ки асосҳои ҳуқуқии ҳифзи иҷтимоӣ, аз ҷумла ба гурезаҳои ба макони доимии зисташон баргардонидашуда, интиқоли ройгони аҳли оила ва молу амвол қафолат дода шуд.

Далелу рақамҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки солҳои 1992-1993 сокинони зиёди кишвар хонаю кошонашонро тарк намуда ё дар дохили мамлакат ҷои зисти худро тағйир доданд ва ё ҷумҳуриро тарк карданд. Тавре аз маълумоти ба ин масъала рабтдошта бармеояд, 1-уми июли соли 1992 шумораи фирориён 83 ҳазор кас буд. Минбаъд ин раванд тамоми афзоишро касб намуда, 24-уми июл ба 133 ҳазор нафар расида, дар ибтидои соли 1993 ба таври расмӣ 1 млн. нафар гуреза ба қайд гирифта шуда буд.

Бо ёдоварӣ аз ин айём ҳодими барҷастаи давлативу ҷамъиятӣ, собиқ раиси вилояти Хатлон Амиршо Миралиев зикр кард, ки вилояти имрӯзаи Хатлон, баҳусус водии Вахш, дар маркази талошҳои сиёсӣ ва даргириҳои хунин қарор гирифта буд. Дар мuddати наҷандон тӯлони, ки бензосмӣ, бесарусомонӣ, беқонунию беҳокимиятӣ ҳукмрон буд, бар асари ҷангу ҷидол ва задхӯрдҳои бемаънӣ ба ҳамаи соҳаҳои ҳаёти халқ ҷунони хисороте расид, ки мислашро мардуми мо надида буд. Рустоҳои мо он қадар хароб нашуда буданд, ки тай ин чанд моҳ шуданд. Гуфтан кофист, ки дар натиҷаи муноқиша ва амалиётҳои ҷангӣ ҳазорҳо хонаҳои истиқоматӣ, иншооти маорифу тандурустӣ, фарҳангӣ, муассисаҳои корхонаҳо хароб, валангор, ба хок яксон, ғорат ва талаю тороч

ва ҷамҷун як қавми маҳалгарою миллаткуш «машхур» намудани тоҷикон «ғизо» медоданд.

Бар асари ҷанги бародаркуш дар ноҳияҳои ҷанубии ҷумҳурий 17 ҳазор хона хароб шуда буд. Масалан, дар ноҳияи Бохтар (ҳоло Қўшонӣ) аз 45 деҳа 32 деҳа ғурра аз байн рафта, зиёда аз 6400 хона ба коми оташ кашида шуд. Бар асари ин фоҷиа китобхонаву клубу мағозаҳо, кўдакстону хонаҳо, муассисаҳои хизматрасонии маишӣ, бунгоҳҳои тиббӣ, мактабҳо ва ғайра осеби ҷиддӣ دیدанд. Мақсади асосии интиқоли Сарвари нави давлат дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон он буд, ки мебоист дар он вазъи барои кишвар хеле мураккабу ноором нахуст гурезаҳоро баргардонид, сохторҳои фалаҷгардидаи давлатиро барқарор, волоияти қонунро таъмин ва ҷанги шаҳрвандиро хотима бахшад. Интиқоли вакилон ба номзадҳои Эмомалӣ Раҳмон қарор гирифт ва ин абармарди миллат, ки дорои сифатҳои роҳбарӣ, ҷасорату матонати сиёсӣ аст, дар натиҷаи овоздиҳии пинҳонӣ бо ҷонибдорӣ

аксарияти вакилон Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб гардид. Дар нахустин савганде, ки ба ҳайси Роҳбари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ёд карданд, гуфтанд: «...кори худро аз сулҳ сар хоҳам кард. Ман тарафдори давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёд мебошам. Мо ҳама ёру бародар бошем, то ки вазъиятро ором намоём. «То он даме ки охирин гурезаро аз Афғонистон ба Тоҷикистон бознагардонам, ман осуда буда наметавонам».

Бино ба гуфти ҷамсӯхбатам, барои расидан ба яке аз ҳадафҳо — баргардонидани гурезаҳо таҳия ва қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи ин раванд зарур буданд. Дар навбати аввал моҳи июли соли 1992 Департамент оид ба гурезагон дар назди Вазорати меҳнат ташкил шуда, соли 1993 ба Сарраёсати кор бо гурезагон ва муҳоҷирони дохилӣ табдил дода шуд. Бо ташаббуси муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қабул шудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар

кишвар маҳсуб меёбад, ки 16-уми январи соли 1994 ироа гардид. Дар он аз ҷумла омадааст: «Ҳама мушқҳои дидори шумоянд ва бовар доранд, ки шумо имрӯзу фардо боз хоҳед баргашт, дастӣ бародарони худ хоҳед гирифт ва Ватани ниёгони хешро обод, ҷароғи хонаи падари ро равшан хоҳед кард... Азизон, тоҷикон як Ватан доранд, вазифаи ҳамаи мост, ки онро азиз дорем ва ободаш кунем».

Ба сифати яке аз ҷамсафони Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон шохид будам, ки он кас масъалаи бозгардонидани гурезаҳоро дар музокироти сулҳи тоҷикон ҳам яке аз масъалаҳои афзалиятнок дониста, ба ҳайати ҳукуматӣ супориш дода буданд, ки масъаларо дар маркази диққат қарор диҳанд. Ин аст, ки дар даври якуми музокироти тоҷикон, ки аз 5-ум то 19-уми апрели соли 1994 дар шаҳри Москва доир гардид, масъалаи мазкур авлавият буд. Далели ин гуфта дар интиқоли марҳилаи якуми музокироти байни тоҷикон дар шаҳри Москва ба имзо расидани «Протокол дар бораи

монанд аст, - таъкид кард Амиршо Миралиев.

Дар он давра бо ҳидояти бевоситаи Ҷаноби Олий муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Қаҳрамони Меҳнати Сотсиалистӣ Талбақ Садриддинов ба Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон сафар намуда, даъвати Ҷаноби Олий Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмонро ба мардуми гуреза расонанд ва дар амали гаштани ин иқдоми ватандӯстонаи Сарвари давлат дар бобати баргардонидани ҳамватанони берун аз Ватан қарордошта иштирок намоянд.

Баҳри тақвияти суҳанони Амиршо Миралиев бамаврид аст суҳанони фарзанди Талбақ Садриддинов собиқ вакили Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҳоло раиси ноҳияи Қубодиён) Бадриддин Садриддиновро, ки дар Иҷлосияи дууми Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати панҷум, зимни баррасии лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат» гуфта буд, ёдовар шавем: «Воқеае, ки дар минтақаҳои ҷануби кишвар, аз ҷумла ноҳияҳои Қубодиён, Шахритус ва Носири Хусрав, он солҳо рух доданд, боиси гуреза гардидани шумораи зиёди одамон шуданд. Банда ва пайвандонам, ки зода ва сокинони ин мавзёе мебошем, аз ин ҳодисаҳо берун набудем. Ҳодисаҳои солҳои 1992 пайвандонамро низ маҷбур намуд, ки берун аз Ватан шаванд, номи гурезаро дар ҳоки Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон гиранд. Садҳо нафар ҳамватанон, аз ҷумла пайвандони ман, дар ғарибӣ наздикони худро дафн намуда, пораи дили худро абадӣ дар он макон гузоштанд». Дар он рӯзҳои вазнин дар дили мардуми кишвар шуълаи умед пайдо гардид, ки Роҳбари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба минтақаҳои ҷангзада сафарҳои қорӣ намуда, тамоми кӯшишу ғайрати худро барои ҳар чӣ зудтар ба макони зист баргардонидани гурезагон, барқарор кардани манзилҳои харобгардидаи онҳо, муассисаҳои таълимиву тиббӣ ва корхонаҳо равона намуданд». Шо-

Дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон вакилони мардумӣ барои муттаҳид кардани миллати фарзонаи рушду такомул додани кишваре, ки дар вазъи сангину хатарнок қарор дошт, чамъ омаданд ва фарзанди фарзонаи миллат, ҷавони ҷасуру шучоъ Эмомалӣ Раҳмонро Сарвари давлат интихоб карданд. Он айём якпорчагии давлат зери хавфу хатар қарор дошт. Қудратхоҳон кам набуданд.

Гуруҳҳои ба ҳам зид касеро эътироф намекарданд, бояд ҳама чиз ба мақсаду маром ҳал шавад. Онҳо, пеш аз ҳама, аз худ метарсанд. Гурғи захмхӯрда ваҳшитарин ҳайвон ба ҳисоб меравад. Хусусан гурге, ки танҳо мемунаду аз ҳама ҳамчунсонаш дур меафтад,

фарзандони бегонапараст ба коми ҷангӣ шаҳрвандӣ кашиданд.

Аз ин бесарусомониҳо душмани миллат ба кишвар сар халонданд. Ҷумҳурий бесоҳиб гашта буд, касе ба қонун итоат намекард.

Дар ҳамаи айёми мушкил қуввае лозим буд, ки ин ҳама дар як ҷо чамъ оварда бо ҳам муттаҳид кунад ва кишварро, ки рӯ ба пошхӯрӣ оварда буд, аз пошхӯрӣ наҷот диҳад. Дар назди роҳбари ояндаи давлат масъалаҳои басо муҳиму зарурӣ меистод, ки онро дар ҳаёт амалӣ намояду барои рафъи он аз ҳама имкониятҳо истифода барад. Бо инояти Худованд чунин роҳбар ба миллат насиб гашт.

Бале, вақте ки соли 1992 вакилон номзодии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба ҳайси Раиси

Абдуҳалим ҒАФФОРЗОДА,
вакили Маҷлиси
намоёндагони Маҷлиси
Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ваъда доданд, ки барои бунёди Тоҷикистон талош намуда, сохторҳои фалаҷшударо ба пой нагузорад, хазинаи тиҳи-гаштаро пур накунад, ашки чашми модари тоҷикро хушк накунад, худро ҳамчун Роҳбари давлат тинҷу ором ҳис карда наметавонад. Ҳамин орзуи умедҳои нек буд, ки бо-варӣ ба худ ва миллату давлатро афзун намуда, дар қадамҳои устувор гузоштани он нақши муҳимро бозид, барои равнақу ривоҷ ва

миллат дарк намуда, дар тарозуи ақл андоза мекарданд. Ифтихор мекарданд, ки халқ ба ӯ ҳамнишин, ҳамгуфтор, ҳамрадиқ, ҳамакӣ-да ва ҳамнафас аст.

Сарвари ҷасуру нотарс, пеш аз ҳама, таъя ба Худову миллат ва баландандешагии мардум намуда, хишти бинои давлатдориро дар асоси адолату адолатпарварӣ гузоштанд.

Муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар нахустин баромаду муҳокимарониаш барои бунёди

давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёду ягонаю дунявӣ қудрат ва тавоноии худро ҳарч менамуданду ақлу заковати худро барои ба зиндагии осудаҳолонаю, хушбахтии мардум ҳамчун қувваи тавоноӣ истифода мебарданд ва умри бобаракати худро дар амал тадбиқ намудани ин мақсадҳои наҷиб сарф мекарданд. Ӯ дар ҳамаи лаҳзаҳои мушкилоти зиндагии мардуми ҷумҳурий инъоми Худодод буданд. Худованд ӯро аз шучоату ҷасорат баҳравар карда буд. Ӯ умеду орзуҳо, нияти нишонаҳои нек, зиндагии осудаю ояндаи хушбахтонаи мардуми азиятдидаҳо таъмин намуд. Пешвои миллат ҳама вақт мардумро ба шукргузорӣ ҳидоят карда, эҳтирому самимияти баландро ҳам дар дилу ҳам дар забон татбиқ менамояд. Тоати даст саховату эҳсон ба фақирону бечорагон, муҳтоҷону дармондагон мебошад. Тоати пой рафтан ба мавқеи дарвешону зиёрати уламо мебошад, ки ҳамаи ин хислатҳои наҷиб дар симои Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон хувайдост, чунки шукри ин мард дар асоси адл пойдор гаштааст.

ҚАДАМҲОИ ХИРАДМАНДОНА БА СҮИ СУЛҲУ ВАҲДАТ

ӯро касе дошта наметавонад. Он гуруҳҳо гурғ буданд, гурғи ваҳший. Онҳо дар сурат одам буданд, ду даст, ду пой, ду чашм, даҳон, ду гӯшу бинӣ доштанд, вале паст-фитрат, бадрафтор, бадгуфтор буданд.

Силоҳбадастон мисоли селоб хонаҳои одамонро ба коми нестӣ мекашиданду бехтаринашро моли худ мекарданд, соҳибонашонро зӯран аз хонаҳо мебароварданду дар кӯчаҳо оворою саргардон мекарданд.

Ба доду фиғони кӯдакону занон нигоҳ накарда, бо мушту лағад ва қундоқи автомат зада, аз хона меронданд. Падарро бо писар, модарро бо духтар, дар ҳамсангарҳо муқобили якдигар гузошта, аз низоҳати байни онҳо ба ваҷд меомаданду баҳори зиндагии онҳоро бемаҳал хазонрез мекарданд. Мардум аз тарс ба Афғонистон гуреза шуданд. Ҷавонон ба даст камон гирифта, тири заҳрогинашро барои сӯроҳ кардани синаи ҳамдигар истифода мебарданд.

Истиқлолиятро ҳамчун инъоми Худованд ба даст овардему аз шаҳдаш наҷашида, кишварро

Шӯрои Оли пазируфтанд, аввалин суҳанони ӯ вакилонро ба якдил-ию якдигарфаҳмӣ ва ҳамкорӣ даъват намудан буд. Ӯ сари зону зада, Парчаи давлатиро бўсида, ваъда дод, ки то як гурезаи тоҷик берун аз марзи кишвар аст, ором буда наметавонад ва ҳама кӯшишу ғайратро ба он равона мекунад, ки ҳар яки онҳоро ба Ватан оварда, осудагии кишварро таъмин намояд. Кишвар бо сарвари Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баъди муборизаҳо ва гуфтугузориҳои тӯлонӣ рӯ ба оромӣ овард. Соли 1997 Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллий ба имзо расид, лекин то расидан ба сулҳу ошӣ мардуми тоҷик талафоти зиёд дод.

Воқеан, Эмомалӣ Раҳмон, ин марди ҳақ дар асри талотумҳо, асри сангину хунин, асри гузаштан ба ҳазораи сеюм, ки замин дар зер даҳшати терроризм, ифротгарӣ ва зер таъсири давлатҳои абарқудрати дунё ба ларза омадааст, тавонистанд кишварро аз хатарҳои ба он таҳдидкунанда нигоҳдоранд.

пешрави соҳаҳои кишвар дар роҳи давлатсозию давлатдорӣ навин асос гардиданд.

Ӯро, пеш аз ҳама, мушкилоти ба сари мардумона азият ме-дод. Дарду ғами онҳоро касе дарк карда метавонист, ки дили бузург, вале ҳассос, меҳру самимият, ақли солим дошта бошад.

Меғуфт, ки бояд ҳамеша андешаи хушбахтии халқро дар маддӣ аввал гузорем. Пешвои миллат мутмаин сохт, ки танҳо якдилӣ ва ҳамрафӣ моро ба саодат мерасонад.

Одамон лаҳзаҳои зиндагиашонро бо чашму бо диди дилхоҳ менигаранд, вале наметавонанд, ки Худованд барои онҳо чӣ муъҷизаҳо офаридааст. Ҳар касро аз рӯи аъмолаш, қисматаш хираду ақл до-дааст. Ҳар касе, ки онро то ба охир дарк ва эҳсос карда наметавонад, дар олами талотум ва беохирӣ зиндагӣ ба мушкилиҳои сангин дучор мешавад. Инсон ҷузъе аз офари-ниши табиат аст. Ҳар касе, ки ба табиат даст боло мекунад, табиат ӯро мағлуб мекунад. Чунки табиат соҳиби худро дорад ва ин соҳиб Худованд аст. Ҳамаи инро Пешвои

АНҶУМАНИ НОМУС, УМЕД ВА ГУЗАШТУ БАХШИШ

Иҷлосияи
XVI Шӯрои
Олии Ҷумҳу-
рии Тоҷикис-
тон даъвати
дувоздахум,
ки аз 16-уми
ноябр то
2-юми декабри

соли 1992 дар Қасри Арбоби шаҳри Хучанд баргузор гардид, зарурати таърихӣ буд, ки мучиби арҷгузорӣ ба ақлу заковати вакилони мардумӣ гардид. Ҳадаф аз баргузориҳои иҷлосия, тантанаи қонун, таъмини амният, баҳамии миллати парешонгашта ва аз гирдобҳои даҳшат раҳо намудани кишвар буд. Хушбахтона, иҷлосия ақлҳо ба ҳам наздик кард. Мурғи иқбол ба сари ин сарзамин соя афканд ба бахт ба рӯи тоҷикистониён хандид. Инак, аз он рӯзи фархунда 30 сол сипарӣ гардид. Ин 30 сол гарчанде барои таърих қимате надошта бошад, барои кишваре чун Тоҷикистон арсаи бунёду созандагӣ ва бинои давлату миллат мебошад, ки дар назари аввал барои бархе афсуну афсона гардид.

Вакили мардумӣ аз ҳавзаи интихоботии рақами 157-и шаҳри Кӯлоб Ҳикмат Шарифов андешаҳоиашро чунин ёдовар шуд:

- Маро, табиати зотиам ба иҷлосияи кашид, табиате, ки тӯли солҳои ҳаёти пурмоҷароам ҳамрафӣи ман буд, вағнара барои ман ҳам як узр ё баҳона пеш овардан он қадар душвор набуд.

Барои дарёфтани роҳи хотима бахшида-ни Ҳунаро аз вакилони халқ ҳамеша талаб мекардам, ки ҳар чӣ зудтар иҷлосияи навбатӣ

баргузор гардад, чунки ин масъала танҳо дар ҳамбастагӣ тавассути мақоми қонунгузор ҳал мегашт. Дар он ҷо нафароне буданд, ки намехостанд дар Тоҷикистон сулҳу салоҳ бо-шаду миллат аз вартаи ҷанг наҷот ёбад.

Дар иҷлосияи вакилон - зеҳнҳои бедор муқо-били рафъи Раиси Шӯрои Олии вақт ва иҷроку-нандаи вазифаи Президенти ҷумҳурий Акбаршо Искандаров баромаданд. Онҳо дар ҳамаи шабу рӯз меҳостанд баргузориҳои сессияро мавқуф гузоранд. Акбаршо Искандаров аз сабаби ҳозир нашудани чанд нафар аз қумондонҳои саҳроии муҳолифин пешниҳод кард, ки баргузориҳои сессия ба дигар рӯз мавқуф гузошта шавад. Аз ин таклиф ҳама толор ҳомӯш монда, касе чизе намегуфт.

Аз ҷой бархоста гуфтам:
- Ҳама мебуданд, ки ҳоло чашми мардуми кишвар аз экрани телевизион ба мо дӯхта шудааст. Дар ин ҷанг бародаркуш ҳар рӯз садҳо нафар фарзандони мо қурбон мешаванд. Ҳазорҳо нафар, аз ҷумла занону кӯдакон, аз даҳшати ҷанг гуреза шуданд. Аз ин сабаб ҳуқуқ надорем, ки сессияро мавқуф гузорем.

«...Муҳтарам депутатҳо! Таклиф дорам, ки сессияро давом диҳед. Хоҳишамандам, ки маро дастгирӣ кунед». Ин таклифи ман ба ақли назар рӯйияи тозаву ҷасорати мардонагӣ бахшид. Бо ҳамоовозӣ иҷлосия ба қор шуруъ кард ва он сарахбори сулҳу салоҳ ва баҳамии миллат ва бинои соҳи конститусионии давлати ҳуқуқбун-ёди мо гардид.

19-уми ноябри соли 1992 ба иҷлосияи ғуруғи тоза бахшид. Вакилон раиси Комитронияи вилояти Кӯлоб, вакили Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳавзаи интихоботии рақами 172 муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб карданд. Аксар тарафдори

он буданд, ки Эмомалӣ Раҳмон Раиси Шӯрои Олии кишвар интихоб гардад, чунки ин на танҳо хости вакилон, балки хости ҳамаи онҳое буданд, ки Эмомалӣ Раҳмонро ба хотири баромадҳояшон дар иҷлосияҳои қаблӣ мешинохтанду эҳтиром мекарданд. Дар симои ӯ шахси мубораққадамро меидиданд, ки давлату миллатро аз вартаи ҷангу хунрезӣ ме-барорад. Ҳамин тавр ҳам шуд, чунки ӯ андеша, ҷасорат ва табиати писандида дошта, ба ҷанг хотима доду миллатро ба ҳам овард. Давлати Тоҷикистонро дар арсаи ҷаҳонӣ ҳамчун давлати соҳибистиқлол ва сарвари онро ҳамчун шахси сулҳпарвар, ки акнун соҳибмақтаб аст, шинох-танд. Яке аз суҳанони Сарвари кишвар ин буд: «...маҳаллаҳои дар натиҷаи ҷанг харобгардидаро бояд ҳамаи мо – тоҷикистониён дастаҷамъона барқарор созем». Бо ифтихор гуфта метавонем, ки Эмомалӣ Раҳмон ин суҳанонашро дар рӯ ба рӯи мо гуфта буд, вале фардо ин суҳанони ҳа-дисгунаро фақат аз саҳифаҳои таърих меҷуянд. Ҷанг имтиҳони ватандорӣ буд, гарчанде дар ин марзу бум имтиҳонҳои зиёде гузашта ва боиси маҳву нести ҷавонмардонии зиёде гардидааст. Ин рӯйдод бо ҳама неку бадаш, ҳамчун воқеаи гӯё фардо саҳифаҳои равшани таърихӣ моро пурра месозад.

Ҳамин тариқ, иҷлосияи кори худро идома дода, бо роҳи конститусионӣ Ҳукумати нави Тоҷикистонро интихоб кард, ки дар он рафъи ҷанги бародаркушӣ, сулҳоварӣ, ба Ватан баргардонидани гурезагон ҳамчун мақсаду мароми асосӣ буданд.

Барои ман аз ин ша-рафи бузургтаре нест, ки бо сари баланд ба наз-ди интихобкунандагонам баргаштам, - хулоса кард Ҳикмат Шарифов.

Абдуҳолиқ МИРЗОЗОДА,
«Садои мардум»

СҶ СОЛИ БАЪД АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ШҶРОИ ОЛӢ

31-уми июли соли 2009 бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Федератсияи Россия Дмитрий Медведев маросими ба истифодаи пурра супурдани Неругоҳи барқи обии «Сангтӯда-1» доир гардид.

30-юми август нақби «Шар - Шар» ба истифода дода шуд ва азнавсозии роҳи мошингарди Душанбе - Ваҳдат - Данғара оғоз ёфт.

1-уми октябр дар Иҷлосияи шашуми Маҷлиси намоёнда-гони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» қабул гардид.

2010

15-уми март сохтмони нақ-би мошингарди «Чормағзак» оғоз ёфт, ки дар маросими ифтитоҳи он Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳта-рам Эмомалӣ Раҳмон суҳан-ронӣ карданд.

2011

15-уми июн дар Иҷлосияи дууми Маҷлиси намоёнда-гони Маҷлиси Олии Ҷумҳу-рии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тар-бияи фарзанд» қабул шуд. Ин қонун 2-юми августи соли 2011 таҳти №762 аз ҷониби Президенти Ҷумҳу-рии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба имзо расид.

19-уми август вакилони Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳу-рии Тоҷикистон «Дар бораи авф»- ро қабул карданд.

25-уми август ба Прези-денти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон санад ва нишони унвони олии фарҳангию сиёсии ҷомеаи Аврупо – «Пешвои асри XXI» тақдим карда шуд.

2012

10-уми март дар шаҳри Ду-шанбе бахшида ба 100-со-лагии матбуоти тоҷик маҷ-лиси тантанавӣ баргузор гардид ва дар он Прези-денти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон суҳанронӣ карданд.

20-уми март Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳта-рам Эмомалӣ Раҳмон бинои боҳашамати Китобхонаи миллии Тоҷикистонро дар шаҳри Душанбе ифтитоҳ намуда, дар он чун анъанаи навраӯӣ бо намоёндагони сершумори ақли зиё му-лоқот намуданд.

ИЧЛОСИЯИ САРНАВИШТСОЗЕ ДАР САҲИФАИ ТАЪРИХИ ТОҶИКОН

Рустам ЛАТИФЗОДА,
Зоир РАҲМОНЗОДА,
Мирзоанвар АХМЕДОВ,
вакилони Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Соли 1991 шоҳаҳои ҳокимият фалаҷ гашта, мардум дар тахлука афтада буданд ва гурӯҳҳои манфиатдор вазъро муташанниҷ нигоҳ дошта, мехостанд ба ҳар роҳу восита ба сари ҳокимият биёянд. Шаҳри Душанбе ба макони асосии гурӯҳҳои мусаллаҳ табдил ёфта буд. Бинобар ин, вакилони онвақта наметавонистанд дар маркази ҷумҳурӣ чамъ оянд. Ҳамин тариқ, дар шароити барои миллати тоҷик ниҳоят ҳассосу мушкӣ, вале хеле зарурӣ бо ҷасорату матонат ва масъулияти баланди ватандорӣ як зумра вакилони онвақта 16-уми ноябри соли 1992 дар шаҳри бостонии Хучанд Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон доир гардид, ки дар он мухтарам Эмомалӣ Раҳмон Раиси Шӯрои Оли ғитиҳоб гардида, чиҳати барқарор кардани ҳокимияти конститутсионӣ заминаҳои воқеӣ гузошта шуд.

Маҳз дар ҳамон иҷлосия ояндаи кишвар ба инвони ҷумҳурии соҳибхитёр, демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ муаррифӣ гашта, эълон гардид. Аз шундани чунин хабари хуш, яъне, ба майдон омадани нафаре, ки миллати Ватанашро соҳибӣ мекунад, шуълаи умед барои ояндаи дурахшони миллат пайдо шуд.

Давлати амалкунандаи вақт ҳатто кафолати баргузориӣ як ҷаласаро дар пойтахти кишвар дода наметавонист. Дар он ша-

роити сангин шахсияти фидокор – Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба мардум паёми сулҳу ошӣ ва иттиҳоди ғонагӣ расонид. Маҳз дар рафти он иҷлосия бо ташаббуси Роҳбари тозаинтиҳоби давлат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон барои ҳаллу фасли як қатор масъалаҳои зарурӣ камари ҳиммат баста шуд. Дар баробари ҳар чӣ зудтар хотима додан ба ҷанги харобиовар, гирифтани пеши роҳи хунрезӣ ва барқарор кардани ҳаёти ошӣтаи мардум, барқарор намудани фаъолияти муназзами мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ташкили Артиши миллӣ ва бо таъсиси соҳтору қуваҳои сарҳадбон ба роҳ мондани ҳифзи сарҳади давлатӣ, барқарор намудани фаъолияти фалаҷшудаи шоҳаҳои ҳокимият ва кори муътадили соҳтору мақомоти давлатӣ аз марказ то маҳалҳо, ба Ватан баргардонидани гурезаҳо ва фирориёни иҷборӣ, андешидани чораҳои фаврӣ чиҳати аз байн бурдани хатари гуруснагӣ, бо маҳсулоти озуқа ва доруворӣ таъмин кардани мардум ва танҳо бо роҳи сиёсӣ, яъне музокироти миёни тарафҳо, ҳал кардани мушкилоти мавҷуда аз иқдом ва қарорҳои қабулшуда дар он иҷлосия маҳсуб меёбанд. Президенти мамлакат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар рӯзи нахустини пойбар арсаи роҳбарӣ ниҳодан ба мардуми тоҷик роҳбари роҳнамо, қаҳрамонуначотбахши миллат ва вориси пешвои шуда, иқдомҳои башардӯстонашон боиси дастгирии аҳли сайёра гардид. Маҳз

он рӯйдоди муҳими таърихӣ тавонист, ки тоҷиконро ба сулҳу ваҳдат оварад, барои устувор гардонидани пояҳои давлатдорӣ миллӣ ва навини тоҷикон, дар шароити ниҳоят мураккаби сиёсӣ, замина фароҳам созад.

Натиҷаи он ҷоннисориҳои беғаразона буд, ки ҳоло кишвари моро ҳамчун давлати соҳибистиқлол ва Пешвои роҳ дар ҷаҳон ҳамчун сиёсатмадори сатҳи байналмилалӣ эътироф кардаанд. Дар як муддати кӯтоҳ Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро зиёда аз 190 кишвари олам шинохта, 178 давлати дунё бо Тоҷикистон муносибатҳои дипломатӣ, иқтисодӣ, тичоратӣ ва фарҳангӣ доранд. Намоёндагҳои дипломатии қариб 50 давлат дар Тоҷикистон фаъолият мекунанд. Тоҷикистон узви беш аз 55 созмони байналмилалӣ муинтақавӣ ба ҳисоб меравад.

Дар як муддати кӯтоҳи таърихӣ, хомӯш кардани ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ, эъмори давлати сирф миллӣ ҳамчун ҷумҳурии соҳибхитёр, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона, ба даст овардани ваҳдати миллӣ, муаррифии забон ва миллату давлат дар арсаи байналмилалӣ, аз бунбасти коммуникатсионӣ баровардани кишвар, таъмини истиқлолияти энергетикӣ, рушди соҳаҳои иқтисодиёту иҷтимоиёт, кишоварзӣ ва таъмини амнияти озуқаворӣ мамлакат, саноатикунони босуръати кишвар, дар замири ҷавонони тоҷик эҳё намудани тафаккури миллӣ, эҳёи арзишҳои миллӣ, аз қабилӣ Нишони давлатӣ, Парчам, Суруди Миллӣ ва пули миллӣ, пайваста дастгирӣ ва сарпарастии ятимону барҷомондагон, бартараф намудани оқибатҳои офатҳои табиӣ дар кишвар ба амал омада, рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ, соҳаи варзиши тоҷик, ташаббусҳои сатҳи байналмилалӣ ва дар сатҳи баланди касбӣ ба роҳ мондани муносибатҳои дипломатӣ байни давлатҳо, барои некуаҳволӣ ва ба зиндагии шоиста расидани халқи тоҷик, раҳонидани миллат аз ҳар гуна бемориҳои сироятиву маҳву парокандагӣ аз ҷумлаи фаъолияти пурсамари Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад.

Маҳз тавассути соҳибистиқлолии Ватан ва бо талошҳои шабонарӯзии Пешвои миллат рушди иқтисоди миллӣ ба марҳилаҳои сифатан нав расида, ба дурнамои устувори бахшҳои муҳими хоҷагии халқ заминаҳои мусоиду устуворро фароҳам овардааст. Аз ҷумла, дар ин муддат рушди Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ рӯ ба афзоиш ниҳода, сатҳи камбизоатӣ аз 83 дарсади соли 1999 то ба 26,3 дарсад дар соли 2019 коҳиш ёфтааст, ки чунин натиҷаҳо сазовори зикри маҳсус мебошанд.

Алҳол баҳшида ба ҷашни бузурги миллӣ - 35 - солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти роҳбарии хирадмандонаи Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон қорҳои созандагиву бунёдқорӣ дар саросари шаҳру ноҳияҳои кишвар вусъати тоза касб карда, татбиқи сифатноки онҳо бомамом идома дорад.

Қоршиносони масоили сиёсӣ ва таърихигорон яқдилона тасдиқ менамоянд, ки маҳз Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба бесарусомонию беҳокимиятӣ, кашмакашҳои сиёсӣ мансабталошиҳо ва хатари азбайнравии соҳибистиқлолии кишварамон хотима гузошт. Ба шарофати он ҷумҳурии тозаистиқлоли мо сарвари сазовору арзандашро пайдо кард, ки бо кӯшишу заҳматҳои дар муҳлати кӯтоҳ сохти конститутсионӣ барқарор гардида, фаъолияти ниҳодҳои фалаҷшудаи давлатӣ аз нав ва бо неруи тоза ба роҳ монда шуд.

Абдувоҳид МИРЗОЕВ: «ЭМОМАЛӢ РАҲМОНРО ЧУН ШАХСИ МАСЪУЛИЯТШИНОСУ БОҶУРЪАТ ВА АДОЛАТПЕША МЕШИНОХТАМ»

Дар иҷлосияи мазкур ҳангоми интиҳоби Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон нахустин шуда, вакили мардумӣ аз ҳавзаи интиҳоботи №47-и ноҳия (ҳоло шаҳр)-и Ҳисор Абдувоҳид Мирзоев аз номи намоёндагони шаҳри Турсунзода ва ноҳияҳои Ҳисору Шаҳринав мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намуд. Пешниҳод аз ҷониби вакилони мардумӣ ҳамовозӣ пайдо кард ва Эмомалӣ Раҳмон бо гирифтани 186 овози Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб гардиданд.

Абдувоҳид Мирзоев он айёми пуртахлуқаро чунин ба хотир овард: - Охири моҳи октябр ва аввали ноябр вазъият дар онвақта вилоятҳои Қўлобу Қўргонтеппа ва пойтахти мамлақату шаҳру навоҳии атрофи он хеле тезтунд ва ноором гардид.

Ҳар рӯз хабари фавт ва ё бе ному нишон шудани чандин кас ба гӯш мерасид. Силоҳбадастон бедодгарӣ мекарданд. Аз ин рӯ, неруҳои солимфикри ҷумҳурӣ ба ҳулосае омаданд, ки дар қисмати нисбатан ороми мамлакат - шаҳри бостонии Хучанд иҷлосия даъват карда, ҳукумати конститутсионӣ барқарор гардад, то ки бесарусомониҳо ҳар чӣ зудтар хотима ёбанд.

- Қисме аз вакилони ба иҷлосия даъватшуда бо ҳавопаймо, қисми дигар тавассути нақлиёти автомобилӣ ба шаҳри Хучанд расиданд, - гуфт Абдувоҳид Мирзоев. - Ман ба воситаи вилоти Сурхондарёи Ҷумҳурии Ёзбекистон ба он ҷо рафтам.

Дар оғози иҷлосия баъзе аз вакилон ба асабоният ва эҳсосот роҳ медоданд. Вақте ки мо-вакилони ноҳияҳои Ҳисору Шаҳринав ва шаҳри Турсунзода дар меҳмонхонаи «Хучанд» бо ҳам гирд омадем, ман ба онҳо гуфтам, ки вакили ҳаққу бочасорат Эмомалӣ Раҳмон дар чунин шароити душвор аз уҳдаи идораи давлат мебароянд. Вакилон ин гуфтаи маро ҷонибдорӣ карда гуфтанд, ки «мо бо шумо ҳамфикрем». Аз ин рӯ, ман дар иҷлосия номзодии мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод кардам.

- Пештар ҳам шумо мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро аз наздик мешинохтед? - пурсидем аз Абдувоҳид Мирзоев.

- Бале, он кас дар иҷлосияҳо

мисли баъзе аз вакилон ба эҳсосот роҳ наметавонанд, балки ҳар як масъаларо дуруст таҳлил карда, пешниҳодҳои ҷолибу мушаххас менамуданд. Аз ин рӯ, Эмомалӣ Раҳмонро чун шахси масъулиятшиносу боҷуръат ва адолатпеша мешинохтам. Мо яққол ба охири анҷумани Ҳизби коммунисти Иттиҳоди Шӯравӣ ба шаҳри Москва рафта будем. Имрӯз шуқр мекунам, ки вакилони мардумӣ моҳи ноябри соли 1992 яқдилона номзадии ин абармарди сиёсатро ҷонибдорӣ карданд. Бовар кунед, аз лаҳзае, ки мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба курсии раёсат нишастанд, фазои нобоварию навмедӣ дар иҷлосия аз байн рафта, ҷои онро оҳиста-оҳиста ҳамдигарфаҳмӣ ва муттаҳидию яқдильи гирифт.

- Яъне, «нияти нек - ними давлат» гуфтани мардуми мо беҳикмат набудааст?

- Бале, ҳамин нияти нек ва хушгумонӣ бовариӣ вакилони мардумӣ ба ин сарвари 40-сола буд, ки бахту давлат ба миллати мо ёр шуд ва ба диёри бостониамон сулҳи деринтизор омаду ҷои ғаму ғусса ва харобиҳои ҷангро тинҷию осудагӣ ва ободқорӣ гирифт. Ҳоло сайёҳони аз ҷумҳуриҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ ба Тоҷикистон омада дар ҳайрат мекунанд, ки як ҷумҳурии дар давраи шӯравӣ дурафтадою ҷанғада дар муддати кӯтоҳ чунин ободу зебо гаштааст, - афзуд Абдувоҳид Мирзоев.

Номбурда зиёда аз 26 сол дар мақомоти милитсия қор карда, соли 1997 ба нафақа баромад ва ҳоло давлати пири меронад. Ёро ба бисёр чорабиниҳои шаҳрию ҷумҳуриявӣ ба ҳайси меҳмони фахрӣ даъват мекунанд. Ё ҳамеша ба ҷавонон аз он айёми пуртахлуқаро бесарусомонӣ ёд карда, ба қадри заҳматҳои Президенти мамлакат расидан, ба фарзандони барӯманди миллат пайравӣ намуна, баҳри сарсабзӣю ободии диёр камари ҳиммат бастанро тавсия медиҳад. Аз хандаи беғаши тифлон, оромӣю гул - гулшукуфии диёр хушнуд гашта, шуқрона мекунад, ки халқ дар атрофи Пешвои миллат муттаҳид шуда, ба дастовардҳои нав ба нав ноил мегардад.

С. СУННАТӢ,
«Садои мардум»

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ дар таърихи давлатдории мо нақши беназир гузоштааст. Он барои барпошавии сулҳу субот дар мамлакат заминаи воқеӣ гузошт. Мардуми гурезашуда аз нав сарчамъ гашта, бенизоӣ барҳам хӯрда, камчини озуқа бартараф шуд. Кишварии гирифтори гирдобӣ ҷанг наҷот ёфт, миллат ба сулҳу ваҳдат ва амният расид.

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ соли 1992 дар шароити душвори ҷанги шаҳрвандӣ гузаронида шуд. Шаҳрвандони ҳама минтақаҳои кишвар, ҳамчун баёнгарии соҳибхитиёри ва сарчашмаи

ИҶЛОСИЯ ВА РӢЙДОДҲОИ ТАЪРИХӢ ДАР ФАӢОЛИЯТИ ҚОНУНГУЗОРИИ КИШВАР

ИлӢс ҒАҒҒОРЗОДА,
муовини ректори ДМТ оид ба робитаҳои байналмилалӣ,
доктори илмҳои ҳуқуқ, профессор

ягонаи ҳокимияти давлатӣ, ба воситаи вакилони халқ дар мақоми олии намоёндогии мамлакат масъулияти бузургро ба зимма гирифтанд. Баҳри ноил гардидан ва барқарор кардани асосҳои давлатдорӣ, таъмини қонуният, сулҳ ва ризоияти миллий дар Қасри Арбоби шаҳри Ҳуҷанди бостонӣ ҷаласа баргузор гардид. Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон масъулиятро дар назди таърих, халқу Ватан ва ҷомеаи ҷаҳонӣ ба дӯш гирифта, самти тараққиёти онро муайян ва роҳбарияти нави мамлакатро таҳти сарвари муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон интихоб намуд.

Муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки аз байни даҳ номзад вакил интихоб гардида буданд, ҳамеша ба ҳақиқатҷӯӣ, серталабӣ нисбат ба худ ва дигарон дар иҷлосияҳои Шӯрои Олӣ нақши муассир мебозиданд. Сарвари давлат савганд ёд намуда, гуфтанд: «... кори худро аз сулҳ оғоз хоҳам кард... Ман тарафдори давлати демократӣ, дунявӣ ва ҳуқуқбунёд мебошам. Мо ҳама бояд ёру бародар бошем, то ки вазъиятро ором намоем...».

Он замон муҳимтарин масъалаҳо, ки аз ҷониби муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баррасӣ гардид, фаъолияти ҳуқуқҷодкунӣ

буд. Таҳти раёсати Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар иҷлосия як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ қабул гардиданд, ки онҳо ба фаъл намудан ва таҳким бахшидани сохтори ҳокимияти давлатӣ асос гузоштанд. Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар хусуси даровардани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи статуси депутатҳои халқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар хусуси дохил кардани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

ба табобатгоҳҳои санаторию курортӣ, истироҳатгоҳҳо ва лагерҳои солимгардонии тобистона», «Дар бораи гурезагон», «Дар бораи аз ҷавобгарии ҷи-

Таърих гувоҳ аст, ки ҳамаи қонуну қарорҳое, ки дар иҷлосия қабул шуданд, ҳамчун иқдоми пайгиронаи Пешвои миллат имкон доданд, ки мамлакат ба сӯи пойдорӣ, таҳкими ҳокимияти давлатӣ ва соҳибистиқлолӣ қадам гузошта, мардум ба бунёдкориву созандагӣ машғул шаванд.

«Дар бораи андозии даромади шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бетабаа», «Дар бораи даровардани тағйирот ба Кодекс оид ба никоҳ ва оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи аз андозии арзиши иловашуда озод кардани роҳатҳо

ноӣ, интизомӣ ва маъмурӣ озод кардани шахсоне, ки дар давраи аз 27-уми март то 25-уми ноябри соли 1992 ҷиноят ва амалҳои ғайриқонунӣ содир кардаанд», «Дар бораи рӯзи сулҳ ва ризоияти миллии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон эълон кардан», «Дар хусуси даровардани тағйироту иловаҳо ба баъзе санадҳои қонунии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи даровардани тағйирот ба Конституцияи (Қонуни Асосии) Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи тасдиқи Низомномаи Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» «Дар хусуси тасдиқи Низомномаи Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар хусуси тадбирҳои пурзӯр намудани ҷавобгарии ҷиноӣ барои содир кардани ҷиноятҳои вазнине, ки бар зидди саломатӣ ва ҳаёти шаҳрвандон, ҳуқуқи амволи онҳо ва барои хароб кардани пояҳои иқтисодиёти сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон нигаронида шудаанд» аз ҳамон ҷумлаанд.

Таърих гувоҳ аст, ки қонуну қарорҳое, ки дар иҷлосия қабул

шуданд, ҳамчун иқдоми пайгиронаи Пешвои миллат имкон доданд, ки мамлакат ба сӯи пойдорӣ, таҳкими ҳокимияти давлатӣ ва истиқлолияти миллий қадам гузошта, мардум ба бунёдкориву созандагӣ машғул шаванд. Дар иҷлосия ҳукумати таъсис ёфт, ки таҳти сарвари муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар як муддати кӯтоҳ тавонистанд оташи ҷанги дохилро хомӯш намуда, сохтори фалаҷгардидаи ҳокимият, хусусан мақомоти ҳифзи ҳуқуқро барқарор сохта, Артиши миллий ва нерӯҳои сарҳадиро таъсис диҳад, гурезаҳо ба Ватан баргардонад ва ислоҳоти конститусиониро дар мамлакат амалӣ созад.

Дар муддати кӯтоҳ дар ҳамаи шаҳру ноҳияҳо зерсохтори Кумитаи давлатии амнияти миллий ва милиса аз нав созмон ёфта, онҳо бо аслиҳа ва дигар муҳимоти ҳарбӣ таъмин шуданд. Садҳо ҷавонони ватандӯст ба кори ин мақомот сафарбар гардиданд. Бо вучуди мушкilotи иқтисодӣ, Сарвари давлат ба таъсиси Артиши миллий шурӯъ намуда, барои мустаҳкам намудани сарҳад чораҳои мушаххас андешиданд. Раёсати Шӯрои Олӣ ва Шӯрои вазирон бо дарназардошти беҳбудӣ бахшидан ба зиндагии аҳолии ҷомеа як силсила қарорҳои фармонӣ қабул кард. Афви умумӣ, мубориза ба муқобили ҷинояткорӣ, таъмини мардум бо хӯрокворӣ, пеш аз ҳама, орду раванг, зиёд намудани музди меҳнат, мустаҳкам шудани муносибатҳои ҷумҳурий бо кишварҳои хориҷӣ ва созмонҳои байналмилалӣ аз ҷумлаи масъалаҳо буданд, ки ҳалли худро ёфтанд. Ҳукуматҳои маҳаллӣ, ки дар бисёр ноҳияҳо аслан аз байн рафта буданд, барқарор карда шуданд. Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ тадбирҳои муҳими сарнавиштсози зеринро анҷом дод: роҳбарияти нави сиёсии мамлакатро таҳти сарвари Эмомалӣ Раҳмон интихоб намуд, сохтори конститусиониро дар мамлакат барқарор сохт, хатари пош хӯрдани Ҷумҳурии Тоҷикистон ва парокандагии миллатро пешгирӣ намуда, тадбирҳои мукаммали аз бӯҳрони сиёсӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ ва маънавий баровардани ҷомеаро ба миён гузошта, самтҳои асосии сиёсати дохилии мамлакатро муайян намуд, мавқеи байналмилалӣ ва сиёсати хориҷии кишварро аниқ сохта, барои ҳамкориҳои судманд бо кишварҳои ҷаҳон роҳ кушод.

Ҳушбахтона, баъд аз барқарор гардидани сулҳу салоҳ Тоҷикистон зери сиёсати Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон рӯ ба тараққи ниҳода, пайваста талоши онро дорад, ки дар шароити ҷаҳоншиявӣ ба яке аз давлатҳои рушдкунандаи олам мубаддал гардад. Ҳоло ба кишвари шуқуфон табдил ёфтани Тоҷикистон шаҳодат аз он медиҳад, ки солҳои наздик рушди боз ҳам бовусъат дар ҳама соҳаҳои ҳаёти ҷамъият моро интизор хоҳад буд.

Ҳар яки мо, пеш аз ҳама, сарфи назар аз синну сол, вазифа, қавм, авлод, маҳал, табақаи иҷтимоӣ ва динии худ бояд, ҳатман, ба рӯзҳои гузаштаи худ, хусусан таърихи иҷлосияи сарнавиштсоз фаромӯш насозем, онро омӯзем ва дарк намоем, ки муваффақиятҳои имрӯза ба осонӣ ба даст наомадааст.

Солҳо мегузранд, аммо аҳамияти Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ рӯзафзун мегардад.

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

27-уми октябри соли 2012 Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар фазои тантанавӣ нақби «Шаҳристон» - ро ифтитоҳ намуданд.

12-уми декабр дар Иҷлосияи чоруми Маҷлиси намоёндогони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати чорум Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи матбуоти даврӣ ва дигар воситаҳои ахбори омма» дар таҳрири нав қабул шуд.

2013

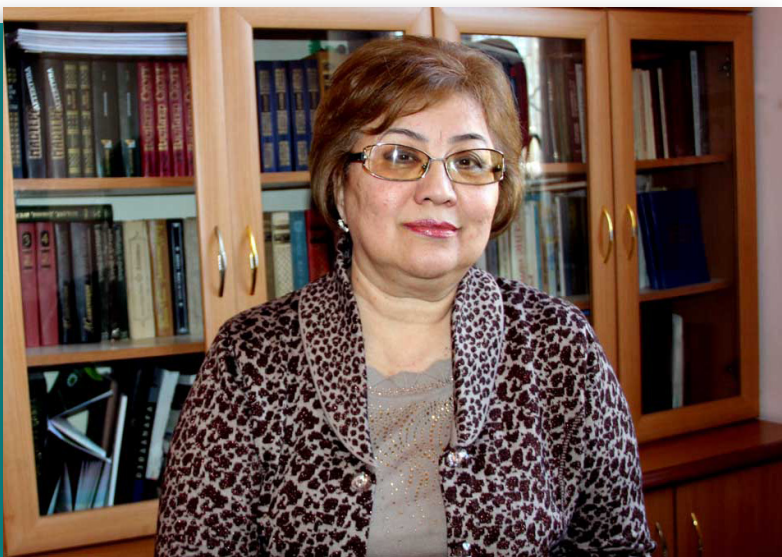
Боғи миллии Тоҷикистон «Кӯҳҳои Помир» ба Феҳристи мероси умумиҷаҳонии ЮНЕСКО ворид шуд. Ин қарор дар Иҷлосияи 37-уми Кумитаи мероси умумиҷаҳонии ЮНЕСКО, ки аз 16-ум то 27-уми июни соли 2013 дар шаҳри Пномпени пойтахти Шохигарии Камбоҷа баргузор шуд, қабул гардид.

20-уми август Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд доир ба ҳамкорӣ дар соҳаи об дар шаҳри Душанбе ба кор оғоз намуд. Дар кори он беш аз 900 меҳмони воломақом ва мутахассисону коршиносони маъруфи зиёда аз 70 кишвари ҷаҳон ва созмонҳои сершумори минтақавӣ байналмилалӣ иштирок доштанд. Дар конфронс Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон суҳанронӣ карданд.

20-уми август Мудири кулли ЮНЕСКО Ирина Боква ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон медали «60-солагии ЮНЕСКО»-ро тақдим намуд.

6-уми ноябр дар Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барпо гардид. Муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз нав ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҳафт соли оянда интихоб шуданд. Барои гузаронидани интихобот 68 ҳавзаи интихоботӣ ва 3219 участкаи интихоботӣ ташкил карда шуданд. Аз шумораи умумии 4201156 (чор миллиону дусаду як ҳазору яксаду панҷоҳу шаш нафар) шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба рӯйхати интихобкунандагон дохил гардидаанд, 3640056 (се миллиону шашсаду чил ҳазору панҷоҳу шаш) нафар, яъне 86,6 фоизи интихобкунандагон дар овоздиҳӣ иштирок карданд.

«МО ҲУҚУҚИ ХАТО КАРДАН НАДОШТЕМ»

МУСОҲИБА БО
ИШТИРОКЧИИ
ИЧЛОСИЯИ XVI ШҶРОИ
ОЛИИ ҶУМҲУРИИ
ТОҶИКИСТОН
РАФИҚА МҶСОЕВА

- Роҳи шумо ба арсаи сиёсат чӣ гуна оғоз ёфт?

- Дар зиндагӣ устодони хуб доштам, вале роҳи сиёсатро барои худ интихоб накарда будам. Яке аз омӯзгорон ба ман маслиҳат дод, ки ба Институти адабии ба номи А. М. Горькийи шаҳри Москва ҳуҷҷат супорам. Замоне орзуи дипломат шуданро ҳам дар дил парваридаам.

Аз овони тифлӣ мустақилияти зиёд доштам ва дар рафъу ҳалли мушкилиҳо муҳтоҷи касе будан намохостаам. Бинобар ин, пас аз мутолиаи асарҳо дар бораи сохтмони Неругоҳи барқи обии «Саяно-Шушенская» ва огоҳӣ пайдо намудан дар бораи бунёди НБО «Норак» орзуи мутахассиси соҳаи барқ шудан дар дили ман пайдо гашт ва бидуни дудилағӣ ҳуҷҷатҳоямро ба факултети энергетикӣ Институти политехникии Тоҷикистон (ҳоло Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. Осимӣ) супорида, онро бо дипломи аъло хатм намудам. Устодонам тавсия доданд, ки ба аспирантура ҳуҷҷат супорам. Рисолаи илмиамро низ ҷимоя карда, орзуи падарамро амалӣ намудам: аввалин зани тоҷик номзади илмҳои техникӣ шудам.

Бо дастгирии Амиршо Миралиев ба кори комсомол гузаштам ва соли 1982 котиби Кумитаи марказии комсомоли Тоҷикистон интихоб гардидам. Соли 1986 ба дастгоҳи Кумитаи марказии Ҷизби коммунист ба кор омада, соли 1989 котиби якуми Кумитаи ҷизбии ноҳияи Марказӣ (ҳоло Фирдавсӣ) интихоб шудам.

Ҳамин тариқ, дар ибтидои солҳои 90-уми асри XX тақдир маро ба арсаи сиёсат ворид намуд. Солҳои 1990-2000-ум, аввал ба ҳайси депутати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум ва сипас, ҳамчун вакили Маҷлиси Олии ҷумҳурий даъвати 1 фаъолият кардам. Дар ҳамон давра таҳсилоти ҳуқуқӣ низ гирифтам, ки барои кори қонунгузорӣ зарур буд. Солҳои 2000-2003 дар асоси Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вазифаи вазири меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҷумҳурий фаъолият кардам. Аз соли 2005 то ба ҳол вазифаи раиси Ассотсиатсияи энергетикҳои Тоҷикистонро ба уҳда дорам. Аъзои Шӯрои ҷамъиятии Тоҷикистон мебошам.

- Солҳои 90-уми асри гузашта кишвари мо ба чанги таҳмили шахрвандӣ кашида шуд. Шумо пас аз сӣ сол он айёми нобасомониву нооромииро чӣ гуна арзёбӣ мекунед?

- Солҳои аввали истиқлолияти давлатӣ барои мардуми Тоҷикистон солҳои вазнини мураккаб буданд. Қалби нозуки модари тоҷик пора — пора ва хунчагон гардид. Барои зан - модар фоҷиа ва дарде бузургтар аз марги фарзанду пайвандон нест. Модарон ҳама гуна фоҷиаро пештар ва амиқтар аз дигарон эҳсос мекунанд ва ягон модар ҷангро намохонад.

То оғози ҷанги шахрвандӣ теъдоди занон дар арсаи сиёсат кам набуд, вале оғози нооромиву ноамниҳои шумораи бонувонро хеле коҳиш дод.

Дар интиҳоботи Шӯрои Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум, ки моҳи феввали соли 1990 баргузор шуд, аз 230 нафар депутат ҳамагӣ 9 нафар зан буданд.

- Депутатҳои Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон масъулияти хеле ҷиддӣ - хотима бахшидани ҷанги шахрвандӣ, барқарор намудани ҳокимияти конститусионӣ, ба Ватан баргардонидани фирориёни иҷбориро бар дӯш доштанд. Чӣ тавр муяссар гардид, ки депутатҳои халқ дар Қасри Арбоби Хучанд ҷамъ оянд?

- Мо масъулияти бар дӯш доштамонро хуб дарк мекардем. Зеро Ҳукумати муроси миллӣ, ки 17-уми май зери фишори нерӯҳои муҳолифи ҳукумат аз ҷониби Р. Набиев созмон дода шуда, ба он 9 намояндаи муҳолифин низ шомил буданд, вазъро ба эътидол оварда натавонистанд. Минтақаи Кӯлоб дар муҳосираи иқтисодӣ қарор гирифт. Силоҳу силоҳдор, қатлу куштор зиёд шуд. Силоҳ ба воситаи асосии ҳалли масъалаҳо табдил ёфт. Бар замми ин, бархе аз роҳбарони мақомоти иҷроия ва ҳифзи ҳуқуқ аз иҷрои вазифаи хеш даст кашида, бетарафиро ихтиёр намуданд. Дар вилояти Қўргон-теппа муқовимати мусаллаҳона ба ҷанги шахрвандӣ табдил ёфта, як қисми аҳоли тарки хонаву Ватан намуданд. Ин фоҷиаи миллӣ буд, ки хатари аз байн рафтани миллату давлати тоҷикро ба вуҷуд овард.

Ниҳодҳои давлатӣ, мақомоти ҳифзи ҳуқуқу тартибот фаъолият надоштанд, дар бештари ҳудуди мамлакат бетартибӣ вуҷуд дошт. Сомонӣ ҳуқуқонро буди амнияти касе таъмин наметавонист. Ҳосили бо арақи ҷабин рӯндаи марди деҳқон дар саҳро бесоҳиб монд. Аҳолии русзабон ва дигар миллатҳо тарки ҷумҳурий карданд.

Пас аз истеъфои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳмон Набиев умеди охири мардум ба мақоми олии намоёндогӣ ва қонунгузори мамлакат - Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва депутатҳои халқ даъвати дувоздаҳум монда буд. Бинобар ин, дар ҳар кунҷу канор оид ба зарурати даъвати Иҷлосияи навбатии XVI Шӯрои Оли баҳсу мунозираҳо ба вуҷуд меомаданд. Дар баробари ин, ҳама дарку эҳсос менамуданд, ки дар шаҳри Душанбе баргузори намудани иҷлосия имконнопазир аст. Пешниҳодҳо гуногун буданд. Иҷлосия дар шаҳрҳои Турсунзода, Хоруғ, Кӯлоб ва ҳатто берун аз ҳудуди ҷумҳурий гузаронида шавад, зеро барои таъмини амнияти депутатҳо, фаъолияти самаранокӣ онҳо ва қабули қарорҳои таъсиргузор ҷиҳати пойдеории мамлакат ва давлатдорӣ миллии тоҷикон шароити мусоид ва амният лозим буд. Дар ҳамон айём ягона минтақа амну осоиш вилоятӣ Суғд буд ва қарори Президиуми Шӯрои Оли бобати дар ин минтақа баргузори намудани иҷлосия аз ҷониби мардуми кишвар ва депутатҳо бо қаноатмандӣ пазируфта шуд. Ҳамаи тадбирҳо андешида шуданд, то теъдоди ҳар чӣ бештари депутатҳо дар ин иҷлосия ширкат дошта бошанд.

Аз минтақаҳои, ки оташи ҷанг аланга мезад, ба Хучанд рафтани кори осон набуд. Бо вуҷуди ин, бо роҳҳои гуногун 193 депутат дар аввал ба дертар боз 4 нафари дигар ба иҷлосия ҳозир шуданд.

Дар ҷаласаҳои Иҷлосияи XVI Шӯрои Оли мо як қатор масъалаҳои муҳими калидиро бояд баррасӣ мекардем, ки тақдирӣ мамлакат ва пойдеории давлатдорӣ миллии тоҷик ба онҳо вобаста буд. Қабл аз ҳама, ба эътидол овардани вазъи ҷамъиятӣ сиёсӣ, хотима бахшидани ҷанги шахрвандӣ ва рафъи оқибатҳои он, барқарор намудани соҳти конститусионӣ, эҳёи сохторҳои фалаҷгаштаи давлатӣ, нерӯҳои сиёсӣ ва ташкилоту муассисаҳо буд. Масъалаи калидии дигар боздоштани раванди фирориён, баргардонидани фирориёни

иҷборӣ ва оғози барқарорсозии иқтисодӣ кишвар буд. Бояд таъкид кард, ки ҳамаи масоили зикршуда ва ҳалли онҳо ба як масъала - интиҳоби Сарвари давлати Тоҷикистон вобастагӣ дошт.

Мо, депутатҳои халқ бо ҳамин гуна андешаҳо дар бораи оила, фарзандон, миллат ва Ватани ғаму аламдида субҳи 16-уми ноябр ба Иҷлосияи тақдирсози XVI Шӯрои Олии ҷумҳурий даъвати дувоздаҳум ҷониби Қасри Арбоб роҳ пеш гирифтем. Мо ҳуқуқи хато кардан надоштем.

Расо соати 10-и субҳ иҷлосия ба кори худ оғоз кард, вале чанд рӯзи мо барои муайян намудани рӯзномаи он сарф гардид. Рӯзи 19-уми ноябр, пас аз истеъфои Раиси Шӯрои Оли Акбаршо Искандаров мо ба интиҳоби Сарвари давлат шурӯъ кардем. Тавре маълум аст, то оғози Иҷлосияи XVI Шӯрои Оли 5 роҳбари давлат иваз шуданд. Дар вазъи басо мураккабу душвори даврони гузариш барои онҳо идора кардани давлат хеле мушкил буд. Он лаҳзаҳои ҳассос роҳбаре лозим буд, ки идораи давлатро пурра ба даст гирифта, ҳудро барои тақдирӣ миллат масъул донад, дар атрофи хеш нерӯҳои солим ва тамоми халқро муттаҳид карда тавонад. Ин корро танҳо шахсе анҷом дода метавонист, ки сифатҳои воқеии роҳбарӣ, иродаи қавӣ дошта, ватандӯст, далеру ҷасур ва фидоии касбу кор ва роҳи хеш бошад.

Хушбахтона, дар байни мо чунин шахсият депутати халқ аз ноҳияи Данғара Эмомалӣ Раҳмон буданд, ки дар ҳамон даврони пуртазоду ноором ҳамеша ошкоро ва бидуни тарс ба суҳан мебаромаданд, мавқеи интиҳобкунандагонанро ҳифз менамуданд. Бо сабаби он ки ҳамаи иҷлосияҳо мустақиман тавассути телевизиону радио пахш мешуданд, ўро мешинохтанд. Бинобар ин, ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардидаи номзадии Эмомалӣ Раҳмон амри воҷибу воқеӣ буд.

Номзадии Эмомалӣ Раҳмон аз ҷониби депутат А. Мирзоев аз ҳавзаи интиҳоботии Хонақоҳ пешниҳод гардид. Номзадии Изатулло Ҳаёев низ пешниҳод шуда буд, вале бо сабаби беморӣ ў номзадии хешро бозхонд. Аз 197 нафар депутат, ки дар иҷлосия иштирок доштанд, 186 нафар ба тарафдорӣ Эмомалӣ Раҳмонов овоз доданд. Мо аз ҷойҳо бархоста, бо чашмони ашкбор барои Раиси тозаинтиҳоби Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон кафкӯбӣ кардем. Гарчанд ҳама хеле амиқ дарк менамудем, ки дар он даврони пурхавфу хатар масъулияти бузург барои миллати ҷангзадаву азияткашида бар дӯши ў хоҳад афтод. Ифтихор дорем, ки дар ҳамон рӯз мо, депутатҳои халқи Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум дар интиҳоб хато накардаем.

Муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сарвари давлатро ба уҳда гирифта, масъулияти бузургтаринро иҷро намуданд. Давлати миллии тоҷиконро аз маҳву нобудшавӣ наҷот бахшиданд. Сардори давлат дар ин роҳ аз худ қасорату матонати хос, садоқати беандоза ба давлату миллат нишон доданд. Таъкид бояд кард, ки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон воқеан асосгуз ва поягузори давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон маҳсуб ёфта, дар таҳкими давлатдорӣ миллии саҳми бесобиқа доранд. Хислатҳои Эмомалӣ Раҳмон, мисли садоқат ба мулки аҷдодӣ, матонату қасорати бемисл, сирталабӣ ва муҳаббат ба халқ барои наслҳои имрӯзу фардо бояд сабақи зиндагӣ гардад. Эмомалӣ Раҳмон нагузоштанд, ки фирориёни иҷборӣ тоҷик кишварҳои бегонаро ватан ихтиёр кунанд ва номуси ватандорӣ поймол, нагу гурури миллат зери по гардад.

Хурсандем, ки дар раванди баргардонидани гурезаҳои иҷборӣ бисёр занону модарон, мисли Низорамо Зарифова, дар

пахлуи Сардори давлат қарор доштанд.

- Дар қатори аввалинҳо ба тими Сарвари давлат шомил гардидан барои ҳар инсоне бояд боиси ифтихор бошад. Шуморо чунин бахт насиб гардид ва шумо раиси Кумитаи сохтори давлатии Шӯрои Оли интихоб шудед. Оё барои чунин масъулиятро ба дӯш гирифтани омода будед?

- Он айём дар иҷлосия 7 нафар бонувон будем. Занони мардсифату баҷасорат - Азиза Анварова, Валентина Абдусаматова, Зуракан Давлеталиева, Мамлакат Қаҳҳорова, Адолат Раҳмонова, Гулафзо Савриддинова ва ман. Он айёми ноорому пурхавф, ки тақдирӣ миллату давлат, Ватан - Модар ва фардои фарзандонамон ҳал мегардид, аз мо, бонувон низ мисли мардҳо қасорату мардонагӣ тақозо мекард ва занон, депутатҳои Шӯрои Олии ҷумҳурий аз хатарҳои воқеӣ наҳаросидем. Якдилана Сарвари ҷавони давлатро дастгирӣ намуда, дар ҳайати тими ў, ҳар яке дар ҷои худ барои барқарор намудани сулҳу оромӣ дар мамлакат ҷаҳду талош варзидаем.

Сарвари давлат ҳанӯз дар Иҷлосияи таърихӣ XVI Шӯрои Оли анъана ва расму оини ниёконро дар самти эҳтиром гузоштан ба зан - модар ва пайвастаи баланд бардоштани мақоми занон дар ҷомеа тадбирҳо оғоз намуданд. Кор аз он оғоз ёфт, ки Эмомалӣ Раҳмон занҳоро низ ба ҳайати нави Президиуми Шӯрои Оли ва ҳайати нави Ҳукумати ҷумҳурий пешбарӣ намуданд. **Аз ҷумла, ман ҳам ба вазифаи раиси Кумитаи сохтори давлатии Шӯрои Оли ва узвияти Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардидам.** Дарки вазъи айём, масъулиятшиносӣ, ҳамчунин ҷиҳати дастгирӣ намудани Сарвари тозаинтиҳоби Шӯрои Оли, эътимоду боварӣ ба ў ва кӯшиши нигоҳ доштани давлатдорӣ миллии, хотима бахшидан ба ҷанги шахрвандӣ, барқарор намудани сулҳу субот, яъне ҳифзи ҳаёти фарзандонамон маро водор намуданд, ки чунин масъулиятро бар дӯш гирам.

Бонуи дигар, ки он лаҳзаҳои ҳассос ва тақдирсоз ба тими Сарвари давлат шомил гашт, Бозгул Додхудоева буд, ки ба ҳайси вазири маорифи Тоҷикистон пешбарӣ ва интихоб гардид. Соли 1995 бошад, Б. Додхудоеваро муовини Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин карданд. Баъд аз иҷлосия низ пешбарӣ бонувон ба вазифаҳои баландпояи давлатӣ идома ёфт. Зебо Аминзода - муовини Сарвазири, Зебунисо Рустамова — сарвари Кумитаи варзиши назди Ҳукумати ҷумҳурий, Майсара Калоннова — мушовири Сардори давлат таъин гардидаанд.

Аслан, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз рӯзи нахустини интиҳоб шуданашон масъалаи баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа ва ширкати бонувонро дар идоракунии давлат дар мадди аввал мегузоштанд. Натиҷа ин аст, ки имрӯз бонувон дар ҳама соҳаҳо баробари мардон қору фаъолият доранду дар ободони мамлакат саҳм мегузоштаанд.

Ифтихораманд, ки шурӯъ аз Иҷлосияи XVI Шӯрои Оли то имрӯз дар як арса бо Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, шахсияти барҷаста, фарзанди фарзона ва наҷотбахши миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қору фаъолият менамоям. Дар тӯли 30 соли баъди иҷлосияи ихлосу эътимоди ман ба бузургии шахсияти Сарвари давлат ба маротиба афзудааст.

Н. НИЗОМӢ, «Садои мардум»

Ҳошимов
Муродалӣ

Ҳикматова
Фотима

Саидов
Абдуҷалол

Идиев
Раҷабалӣ

Солехова
Ойпарча

Абдуллозода
Қурбоншоҳ

ЧӢ ТАВР СОКИНОНИ ДАНҒАРА ГУРЕЗАҲОРО НИГОҲУБИН КАРДАНД?

«Вақте ки ҳамчун раиси вилоят интиҳоб шудам, гурезаҳо аз водии Вахш ба Данғара омада буданд. Рӯзе барф борида, анбор вайрон шуд. Бо ёрии гурезаҳо анборро барқарор кардем ва чанд вақт онҳоро бо хӯрду хӯрок таъмин намудем. Баробари оромтар шудани вазъ ба зодгоҳашон рафтанд ва мо ба ҳар қадамашон аз анбор як халтагӣ гандум додем, то ки муддате ҳам бошад, гурусна намонанд».

Аз суҳанронии Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқот бо роҳбарон ва фаъолони вилояти Хатлон дар ноҳияи Данғара (18-уми июни соли 2022)

САРГАҲ

Соли 1992. Вазъ дар ҷумҳурӣ, махсусан дар минтақаи Қўрғонтеппа, ниҳоят ташвиш-овар буд. Дар фикри зикри мардуми азият-кашидаи ноҳияҳои Вахш, Қўрғонтеппа (ҳоло Бохтар), Бохтар (ҳоло Кўшониён) ва дигар ноҳияҳои ин минтақа ягона роҳи наҷот тарки хонаву дар ва ба макони оромтар бурдани аҳли оилаашон ба ҳисоб мерафт. Сокинони дар тарсу ваҳм қарордошта, ки мувофиқи маълумоти дастрас даҳҳо ҳазор нафар буданд, ба воситаи тракторҳо ба ноҳияи Данғара гуреза шуданд. Хушбахтона, соли 1992 ҳосили ғалла дар ноҳия хеле зиёд ҷамъоварӣ шуда, мардум худ ва ҳамватанони меҳмоншударо нагузоштанд, ки гурусна монанд. Сокинони ноҳия барои гурезаҳо макони махсус ташкил карда, онҳоро дар хонаҳояшон ҷой карданд.

Бо шаш нафар аз сокини ноҳияи Данғара, ки дар он давраи вазнин онҳоро ба хонаҳояшон паноҳ доданд, суҳбат кардем.

«ГУРЕЗАҲО ПОРАИ ДИГАРИ МО БУДАНД»

Директори Муассисаи таълимӣ-давлатии «Мақтаби президентӣ барои кўдакони болаёқат дар ноҳияи Данғара», истиқоматкунандаи деҳаи Корез Қурбоншоҳ Абдуллозода яке аз сокинони ноҳия аст, ки соли 1992 аз макони махсуси гурезаҳо 18 нафарро дар хонааш қабул кардааст. Синну соли гурезаҳои ба хонаи ӯ омада гуногун ва асосан сокинони ноҳияи Тоҷикобод буданд, ки ба водии Вахш кўч бастанд.

- Вақте ки фаҳмидам ҳамватанонамон ба ноҳия гуреза шуда омадаанд, фикри ба хонаам ҷой додани онҳоро кардам. Мо он замон ва дар он ҳолат ба роҳ надодани онҳо ҳақ надоштем, ҳатто фикри дигар ҳам ба сарамон намеомад. Он вақт ман директори мактаб будам. Шукр, зиндагӣ хуб мегузашт ва аз чизе танқисӣ намекашидем. 18 нафари онҳо дар хонаам тақрибан се моҳ иқомат карданд, - гуфт Қурбоншоҳ Абдуллозода.

Ба нақли ҳамсухбатамон, сокинони ноҳияи Данғара гурезаҳои водии Вахшро мисли хешу табор, дўст ва ҳамсои наздик қабул карда, бо онҳо муносибати хуб ба роҳ монда, бо аксарашон то ҳол иртибот доранд.

- Албатта, аз гуреза шудани онҳо танҳо бо сабаби нооромии минтақаашон ғамгин будем, дигар ҳеҷ. Онҳо порайи дигари мо буданд. Муносибати хуб доштем. Ҳамоно замон, бо вуҷуди он ки андуҳгин буданд, вале худашонро дар хонаи мо ва дигарон бегона ҳис намекарданд, - илова кард ӯ.

Устоди Донишгоҳи давлатии тиббии Хат-

лон Муродалӣ Ҳошимов низ аз ҷумлаи онҳоест, ки дар он лаҳзаҳои мушкӣ дари хонаашро ба рӯи мардуми азияткашида кушод. Ӯ мегӯяд, ки тирамоҳи соли 1992 дар баромадгоҳи маркази ноҳия макони қабули гурезаҳо муайян

шуда буд ва намояндагони мақомоти шаҳри ноҳияи Кўлобу Данғара сокинони гурезашударо аввал мепурсиданд, ки дар қадом минтақа хешу табор доранд, агар медоштанд, хонаи онҳо мефиристоданд ва агар намедоштанд, ба хонаҳои аҳоли тақсим мекарданд.

- Дар хонаи мо аз ду оила нӯх нафар ҷой гирифтанд. Як оилааш аз ду нафар иборат буд, ки пас аз чанд рӯз марди хона омада, зану фарзандашро бурд ва 7 нафари дигар 20 рӯз истоданд. Мутаассифона, дар ин муддат бо онҳо дигар рӯ ба рӯ нашудем, - иброз дошт Муродалӣ Ҳошимов.

Корманди бахши молияи ноҳия Раҷабалӣ Идиев мегӯяд, ки бо сокинони водии Вахш, ки 30 сол пеш дар хонааш муддате зиндагӣ карданд, бисёр вохӯрдааст. Ӯ чунин нақл кард:

- Дар хонаи мо ҳам 8 нафар маскун шуданд. Бисёр одамони дилсоф, хоксор ва қадрдон буданд. Онҳо ҳамроҳамон 25 рӯз монданд. Душвориеро ҳис накардем, зеро ҳар чизе ки доштем, бо ҳам меҳўрдём. Ҳамчунин, худашон ҳам тўша доштанд. Меҳоҳам қайд кунам, ки дар забони ҳамватанонамон аз водии Вахш ҳамеша номи Худо буд. Дуову илтиҷо мекарданд, ки ҷанги бародаркуш ҳар чӣ зудтар тамом шавад ва хонаҳояшон баргарданд.

Ойпарча Солеҳова сокини ноҳияи Данғара дар суҳбат бо мо он рӯзҳои сахту мушкӣро ба ёд оварда, чунин қисса кард:

- Соли 1992 дар хобгоҳ зиндагӣ мекардем. Аз сабаби зиёд будани гурезаҳо ҳатто бар-

херо дар берун ҷой карда будем. Дар миёни гурезаҳо ҳам хешу ақрабо ва ҳам бегонагон буданд, вале мо бо ҳамашон як хел муносибат мекардем. Илова бар ин, аз ҳукумати ноҳия барои нигоҳубини гурезаҳо озуқаворӣ медоданд. Ҳоло бархеашон дар маърақаҳои шодиву ғам хабаргирӣ меоянд ва мегӯянд, ки 30 соли пешро ҳеҷ вақт фаромўш нахоҳем кард.

Абдуҷалол Саидов сокини дигари ноҳия, ки ҳоло дар Муассисаи ниҳолшинонӣ, кабудизоркунии назди Ҳукумати ноҳияи Данғара ба ҳайси ронанда фаъолият мекунад, нақл кард, ки дар он вақт 60 нафарро дар хонааш ҷой дод. Онҳо тақрибан як моҳ дар хонааш истоданд. Ӯ қиссаи ҷолиберо аз он замон ба мо нақл кард:

- Ронандаи «КаМАЗ» будам ва ҳеҷ камбудӣ надоштам. Гурезаҳои хонаамон аксар занону кўдакон буданд. Рӯзе аз кор омадам ва хабар доданд, ки яке аз меҳмонон дар хонаи мо таваҷҷуҳ кардааст. Ҳам хурсанд шудам ва ҳам ғамгин. Хурсандиам аз он буд, ки саломатии модару тифл хуб, вале ғамгин будам, ки кўдаке вақти гурезагӣ, нооромӣ ва дар шароити на он қадар хуб ба дунё омад.

Ба гуфти амаки Абдуҷалол, дар он айём орзуи ҳама як буд: Сулҳ. Он вақт дар миёни сокинони ноҳияи Данғара ва водии Вахш мафҳумҳои «ту - соҳибхона» ва «ту - гуреза» набуд, балки ҳама барои фардои нек, оромӣ осудагӣ талош мекарданд ва ҳамеша ба дастгирӣ ҳамдигар омода буданд.

Раиси маҳаллаҳои Кароматуллоҳ Қурбонов ва Марказии ноҳияи Данғара Фотима Ҳикматова он давраҳои мудҳишро ба ёд оварда, чӣ тавр дар хонааш се оиларо ҷой кардану хушбахтона фарзандонаш дар дахлест хоб карданаҳо нақл кард:

- Худо он рӯзҳоро дигар ба сари душмани кас наорад. Ҳатто ба ёд оварданашон дахлест аст. Мо омода будем, ки то қадри тавоноӣ сокинони ба ноҳияомадаро дар хонаҳоямон ҷой кунем. Дар натиҷаи тақсирот се оила дар хонаи мо қарор гирифтанд. Ду хонаву як

дахлест доштем. Ҳамин тавр, ду оиларо дар як хона, оилаи сеюмро дар хонаи дигар ва худамон дар роҳрав ҷой гирифтем. Дар миёни онҳо ҳешони ҳамсарам низ буданд ва то ҳол рафтуомад дорем.

БА ҶОИ СЕ НУҚТА

Бо ба ёд овардани он рӯзҳои вазнин ва суҳбат кардан бо нафароне, ки мардуми азияткашидаву гурезашударо дар хонаҳояшон ҷой доданд, бори дигар тасдиқ кардан мумкин аст, ки халқӣ тоҷик раҳмдилу дилсофу меҳмоннавозу шарикӣ рӯзҳои ғаму шодӣ аст.

Чун тавонистем он рӯзҳои мудҳишро бо ёрии ҳамдигар паси сар намоем, пас, бешак, метавон эътимод кард, ки дар ҳама ҳолат пахлуи яқдигарем.

Ҳафизуллоҳ
ТОҲИРӢ

Мафтунаи
ҲИСОРӢ

«Садои мардум»

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

16-уми ноябри соли 2013 маросими ба иҷрои вазифаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон шурӯъ намудани роҳбари навинтиҳоби давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо шукӯҳи хоса баргузор гардид.

2014

10-уми январ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон навбати аввали Маркази нави барқу гармидиҳии «Душанбе-2» - ро, ки иқтидораш 50 мегаватт/соат неруи барқ аст, мавриди баҳрабардорӣ қарор доданд.

24-уми сентябр дар қароргоҳи Созмони Милали Муттаҳид, воқеъ дар шаҳри Нью - Йорки Иёлоти Муттаҳидаи Амрико ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои ташаббусу иқдомҳои арзишманд ва таҳкими ҳамкориҳо дар соҳаи об ҷоиҳои махсуси «Ҷануб - Ҷануб» тақдим гардид.

29-уми октябр дар ҷаласаи навбатии Иҷлосияи шашуми Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати чорум Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи авф» қабул шуд.

2015

15-уми январ Ҷумҳурии Тоҷикистон расман ҳамчун узви баробарҳуқуқи Бонки осоиёни сармоягузори инфрасохторӣ (Asian Infrastructure Investment Bank, AIIB) пазируфта шуд.

1-уми март интиҳоботи вакилони Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати панҷум дар ҳавзаи ягонаи умумиҷумҳуриявии интиҳобот ва дар 41 ҳавзаи яқмандатии интиҳобот баргузор гардид. Ба Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон 63 нафар вакил интиҳоб гардиданд: 22 вакил аз ҳавзаи ягонаи умумиҷумҳуриявии интиҳобот ва 41 вакил аз ҳавзаи яқмандатии интиҳобот.

17-уми апрел Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Иҷлосияи якуми Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати панҷум иштирок ва суҳанронӣ намуданд.

Рӯзҳои 9-11-уми июн дар шаҳри Душанбе Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба натиҷаҳои татбиқи Даҳсолаи байналмилалӣ амалиёти «Об-барои ҳаёт» (солҳои 2005-2015) баргузор гардид.

ДАСТУРУ ҲИДОЯТҲОИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ БОЯД САРМАШҚИ КОР БОШАНД

Мусохиба бо директори Маркази исломшиносии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор **Абдурахим ХОЛИҚЗОДА**

-Аксар дастовардҳои кишвари мо ба Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Тоҷикистон рабт дорад. Нақши иҷлосияи мазкур дар таъмини ҳуқуқи озодиҳои инсон чӣ гуна аст?

-Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Тоҷикистон дар давлати мо гардиши куллиро ба вучуд овард ғуём, хато намекунем. Тоҷикистон 24-уми августи соли 1990 эълонияи соҳибистиклолӣ ва 9-уми сентябри соли 1991 эълонияи Истиқлолияти давлатиашро эълон кард.

Соли 1992 ҷанги шаҳрвандӣ шурӯъ шуд. Вазъият бениҳоят вазнин буд. Мақомоти давлатӣ қариб аз фаъолият монда буданд. Вакилон маҷбур шуданд, ки Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Тоҷикистонро дар шаҳри Хуҷанд даъват кунанд. Дар он вақт кам қасос бовар доштанд, ки Тоҷикистон аз нав ба сулҳу салоҳ мерасад, ҳуқуқи озодиҳои инсон ҳифз мешаванд ва мушкилоти иқтисодиву иҷтимоӣ ҳалли ҳудро меёбад. Хушбахтона, иҷлосияи таърихӣ ҳамаи мушкилотро аз нуқтаи назари тактикӣ ва стратегӣ дуруст рафъ кард, ки дастовардҳои он хеле зиёд аст.

Агар се дастоварди бузургро ба назар гирем, яқум интиҳоби дурусти роҳбари сиёсӣ буд, чунки вазъият як шахсиятеро ба сифати роҳбар тақозо мекард, ки тавонад ҳама қуввахоро атрофи худ муттаҳид кунад. Кори дуруст шуд, ки Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро Роҳбари давлат интихоб карданд.

Дуҷум, масъалаи ҳар чӣ зудтар барқарор кардани фаъолияти мақомоти давлатӣ ва муайян кардани шохроҳи давлатдорӣ мо буд. Яке аз омилҳои асосии ҷанги таҳмили шаҳрвандии Тоҷикистон набудани дурномаи давлатдорӣ ояндаи тоҷикон буд. Як қисм давлатро бо фарҳанги сиёсии исломӣ ҷонибдорӣ мекарданд, баъзеи дигар ҳанӯз ба давлатдорӣ шӯравӣ умед доштанд, боқимонда навагро ва тарафдори давлати ҷадид буданд. Дар ҳамаи иҷлосияи Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон эълон карданд, ки роҳи ояндаи мо ба сӯи ҷомеаи ҷаҳонӣ, ба самти бунёди давлати демокративу ҳуқуқбунёд аст. Бо муайян намудани ин роҳ Роҳбари мамлакат мақсад ва ҳадафи давлати Тоҷикистонро ба сӯи ҷомеаи адлпарвар эълон намуданд.

Сеюм, масъалаи муносибати Роҳбари давлат ба ваҳдати миллӣ буд. Агар ду омилӣ аввал намебуд, ваҳдати миллӣ таъмин устувор намегардид. Бинобар ин, нақши Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии дар самти ҷимояи ҳуқуқи озодиҳои инсон тавассути муайян кардани шохроҳи давлатдорӣ аз ҷониби Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва баъдан, қабул шудани Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон назаррас аст.

-Боби 2 Конститутсия ба ҳуқуқи озодиҳои инсон бахшида шудааст. Боз кадом санадҳо ҳуқуқи озодиҳои инсонро ба танзим мебароранд?

-Бале, боби 2-юми Конститутсия моддаҳои 14-47 ба ҳуқуқи озодиҳои инсон бахшида шудааст. Дар моддаи 5 муқаррар шудааст, ки «Инсон, ҳуқуқ ва озодиҳои ӯ ар-

зиши олий мебошанд. Ҳаёт, қадр, номус ва дигар ҳуқуқҳои фитрии инсон дахлнопазиранд. Ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрвандро давлат эътироф, риоя ва ҳифз менамояд». Дар қисми 2 моддаи 14 бошад, таъкид шудааст: «Ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд бевосита амалӣ мешаванд. Онҳо мақсад, мазмун ва татбиқи қонунҳо, фаъолияти ҳокимияти қонунгузор, иҷроия, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракуниро муайян мекунанд ва ба воситаи ҳокимияти судӣ таъмин мегарданд».

Баъд аз эълон шудани чунин меъёр дар Конститутсия ҳар тағйироте, ки баъдан дар самти танзими манфиатҳои ҳуқуқи инсон рух меоданд, бешак, ба Конститутсия таъкид менамояд. Конститутсия, ки таҳти роҳбарии Раиси Шӯрои Олии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таҳия шуд, ин ҳама дастовардҳои ба Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии бевосита васл мекунанд. Иҷлосияи таърихӣ роҳро муайян кард. Роҳбареро, ки метавонад, ҳамаи арзишҳоро арҷ гузорад, ба майдони сиёсат овард. Ҳуқуқи озодиҳои инсон дар Конститутсия ҳамчун принсипи конститусионӣ ҷой дода шуд, ки баъдан ба тамоми низоми қонунгузории кишвар таъсир расонд. Ин принсип дар моддаҳои 5 ва 14 Конститутсия аниқ муайян шудааст, ки мазмун ва моҳияти фаъолияти ҳокимияти давлатӣ, раванди қонунгузорию асли ҳуқуқ ва озодиҳои инсон таъкид мекунанд.

Мутобиқи моддаи 9-уми Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёри ҳуқуқӣ», низоми қонунгузории Тоҷикистон аз Конститутсия, қонунҳои бо роҳи раъйпурсӣ қабулшуда, қонунҳои конститусионӣ, кодексҳо ва қонунҳои иборат мебошад. Инчунин, сарчашмаҳои ҳуқуқи байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, дар низоми ҳуқуқҳои Тоҷикистон баъд аз Конститутсия ва қонунҳои бо роҳи раъйпурсӣ қабулшуда неруи ҳуқуқӣ доранд. Яъне, ҳар санади меъёрӣ - ҳуқуқӣ вобаста аз мазмуну муносибати ҷамъиятӣ имкон дорад, паҳлуҳои ғуноғуни ҳуқуқи озодиҳои инсонро танзим намояд. Дар тамоми сарчашмаҳои ҳуқуқӣ, вақте суҳан дар бораи инсон меравад, ҳуқуқи озодӣ ва манфиатҳои он дар доираи муқаррароти Конститутсия муайян мешаванд. Масалан, дар Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон» ё Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи раъйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ҳуқуқҳои сиёсии шаҳрвандон муайян шудааст. Ҳуқуқҳои иқтисодии шаҳрвандон дар Кодекси гражданин, ҳуқуқҳои меҳнатӣ дар Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуқуқҳои оилавӣ дар Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуқуқ ва озодиҳои суҳан дар қонунҳои соҳаи навиришҳои иттилоотӣ, ки зиёда аз 10 адад мебошанд, муайян шудааст.

-Оё ҳуқуқи озодиҳои инсон мутлақ аст?

-Мутлақ нест. Мутобиқ ба стандартҳои байналмилалӣ танҳо ду ҳуқуқи инсон мутлақ

аст: яке ҳуқуқи озодӣ аз ғуломӣ ва дигаре озодӣ аз шиканҷа. Яъне, ин ду ҳуқуқи озодӣ дар ҳама ҷаҳат муқаррар шудааст. Дар ҳама ҷаҳатҳо ҳуқуқи озодиҳои инсон мутобиқ ба талаботи стандартҳои байналмилалӣ дар ҳолатҳои муайян дар ҷомеаи демократӣ таъсири қонунҳои имкони маҳдуд шуданро доранд. Мутобиқ ба талаботи қисми 3 моддаи 14 Конститутсия: «Маҳдуд кардани ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд танҳо ба мақсади таъмини ҳуқуқ ва озодиҳои дигарон, тартиботи ҷамъиятӣ, ҷимояи асосҳои сохтори конституционӣ, амнияти давлат, муҳофизати мамлакат, ахлоқи ҷомеа, сиҳати аҳолӣ ва таъминоти арзии ҷумҳуриро раво дониста мешаванд». Яъне, вақте ҳаракатҳои шахс, ки ғолибан барояш ҳамчун ҳуқуқи озодиҳо менамоянд, вале дар асл онҳо сарҳади қонунҳоро убур карда, ба арзишҳои ҷимояшавандаи ҷомеа ва давлат таҳдид мекунанд, тавассути қонунгузорӣ чунин амалҳо маҳдуд мешаванд. Қонунгузор ҳам дар меъёрҳои муайян ҳамаи принсипи ва аспро ҳамчун сарҳади ногузирӣ ҳуқуқи озодиҳо ба назар мегирад.

-Мутобиқи моддаи 26 Конститутсия, «Ҳар кас ҳуқуқ дорад муносибати ҳудро нисбат ба дин мустақилона муайян намояд, алоҳида ва ё якҷоя бо дигарон динеро пайравӣ намояд ва ё пайравӣ накунад, дар маросим ва расму оинҳои динӣ иштирок намояд. Меҳоман суҳбатро доир ба озодиҳои вичдон ва эътиқод давом диҳем...

-Як категорияи ҳуқуқи озодиҳои инсон ҳуқуқи озодиҳои вичдон ва эътиқод аст, ки дар моддаи 26 Конститутсия муқаррар шудааст. Ҳамаи ҳуқуқ ва озодиҳои дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи озодиҳои вичдон ва иттиҳодияҳои динӣ», ки соли 2009 қабул шуд, мушаххас танзим шудааст. Қонунгузории мо имкон фароҳам овардааст, ки ҳар шахс муносибатиашро бо дин мустақилона муайян кунад. Ин принсип бо назардошти моддаи яки Конститутсия, ки Тоҷикистонро ҳамчун давлати соҳибистиқдор, демократӣ ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона эълон кардааст, амалӣ мешавад. Яъне, ҳар кас дар доштаи муаррифии эътиқоду диниаш дар Тоҷикистон озода аст. Дунявӣ яки Тоҷикистон маънои онро дорад, ки муносибати шаҳрвандон бо дин озода аст. Яъне, давлат эълон мекунанд, ки ман ба қорҳои озодиҳои вичдон ва эътиқоди шумо дар қорҷӯбаи қонунгузорӣ даҳлат намекунам, аз дин пайравӣ кардан ё накардан қорҳои шахсии ҳар инсон аст. Озоди додан ба шахс нисбат ба интиҳоби дин ва эътиқод озодиҳои вичдонро таъмин кардан аст. Моддаи 26 Конститутсия озодиҳои эътиқод ва вичдонро эълон кардааст ва маҷбур намудани қасеро дар интиҳоби пайравӣ ба он ва ё даҳлат ба мазмуну онро манъ намекунад. Ҳамаи озодиҳои эълон кардани Конститутсия худ меъёри башарӣ аст. Дар Эълонияи ҳуқуқи башар ва Паймони байналхалқӣ оид ба

ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ низ ин ҳуқуқи озодиҳо дарҷ шудаанд. Дар заминаи меъёри Конститутсия ва қонун имрӯз дар кишвар зиёда аз 4 ҳазор иттиҳодияи динӣ фаъолият мекунанд.

Замони шӯравӣ дар Тоҷикистон ҳамагӣ 17 масҷид буд, ҳоло беш аз 4000. Донишқадаи исломӣ таъсис ёфт. Адои маносики ҳаҷ дар кишвар иҷозат дода шуд. Шаҳрвандон бо шарофати Истиқлолияти давлатӣ руқноҳои динро озодаи иҷро мекунанд. Ин нишонаи он аст, ки қонунгузорӣ шароити мусоид барои амалӣ шудани ҳуқуқ ва озодиҳои эътиқодии шаҳрвандон фароҳам овардааст.

Замони шӯравӣ қисмати зиёди мутафаккирон ва осори гаронбаҳои онҳо аз омӯзиши насли ҷавон бо ҷурми ҳосияти динӣ доштанишон дур монда буданд. Мисол, омӯхтани осори шахсиятҳои чун Фаридаддини Аттор, Мавлоно Ҷалолиддини Балхӣ, Муҳаммади Ғаззали ва дигарон қатъиян манъ буд. Ҳамаи тавр, бисёр асарҳои классиконро бо сабаби ҳусусияти динӣ доштан нашру хондан мумкин набуд. Ҳоҷат ба шарҳи вазъи интиҳори китобҳои динӣ он вақт набуд. Дар даврони Истиқлолияти давлатӣ китоби «Қуръон» ду маротиба аз ҷониби Роҳбари давлат бо таъдоди зиёд бо забони тоҷикӣ нашр шуд. 1310-солагии Имоми Аъзам дар сатҳи байналмилалӣ ҷашн гирифта, ба миллати мазҳабӣ аҷодӣ илман шиносонда шуд.

-Моддаи 8 Конститутсия муносибати равияҳои ғуноғуни сиёсӣ, ҳизбҳо, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва диниро бо давлат танзим менамояд...

-Мувофиқи қисми яки моддаи 8 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳамаи равияҳои сиёсӣ ва мафкуравӣ арҷ мегузорад. Ягон равия ва андешаи сиёсиро аз дигараш баландтар намегузорад ё ягон мафкураро дар сатҳи давлатӣ эълон намекунад, аммо дар ҳамаи ҷо бояд қайд кард, ки Конститутсияи доштани мафкура ва ғояҳои созандаро барои миллат ва давлат инкор наменамояд, баръакс майдони қорқарди чунин мафкураи озода созандаи вобаста ба шароити рушдкунандаро масъалагузори менамояд. Ҳамаи андешае дар ин рақобати озода мавқеъ қасб мекунанд, ки аз ҷониби омма қабул ва эътироф шаванд ва дар давраи муайян ба ғолиди давлат ва ҷомеа хизмат карда тавонад. Бузургии ин принсипи ғуноғунандешӣ - плюралистӣ дар он аст, ки дар идораи давлатҳои демократӣ намегузорад, ки як идея ба сифати мафкураи ғосиб баромад намояд.

Озодиҳои вичдон танҳо ҳуқуқ нест, вай аслан ба категорияи озоди бештар даҳл дорад. Давлат ба ҳуқуқҳои имкони таъсиррасонӣ дорад, мисол ҳуқуқ ба таҳсилро агар кӯдак риоя накунад, ӯро маҷбур ба дарс мебаранд, падару модарашро ҷазо медиҳанд, аммо дар масъалаи озоди бошад, давлат танҳо шароити муҳайё мекунанд, наметавонад, ки қаси боварнадоштаро маҷбур намояд, ки вай ба дине эътиқод намояд ё масҷид намерофта ба масҷид иҷборӣ барад. Вақте шумо озоди

вичдон ва эътиқод доред, давлат ба онҳо арҷ мегузорад, танҳо тибқи қонун масъала мегузорад, ки аснои амалӣ намудани ин ҳуқуқи шахсии худ ба дигар ҳуқуқи озодиҳо ва арзишҳои муҳофизатшудаи ҷамъиятӣ ва давлатӣ зарар нарасонед. Фарқи озоди аз ҳуқуқи инсон дар он аст, ки дар озоди даҳлати давлати дида намешавад. Ҳамаи тавр озоди он аст, ки давлат шуморо ғуфта наметавонад, ки мусулмон бошед ё насоро, чунки ин озоди шумост. Вақте дар амалӣ қардани озодиҳо қонун вайрон мешавад, давлати пеши роҳро мегирад, то ҳуқуқи озодиҳои дигарон поймол нашавад. Озоди бошад дар доираи талаботи қонун, меъёрҳои ахлоқӣ ва манфиатҳои, ки ба дигарон зарар нарасонад, вучуд дошта бошад. Бинобар ин, масъалаҳои мазкур дар Конститутсия ва қонунҳои соҳа хеле хуб танзим шудаанд.

-Конститутсияи Тоҷикистон яке аз беҳтаринҳо ба ҳисоб меравад. Дар самти ҷимояи ҳуқуқи озодиҳои инсон низ меъёрҳои он башардӯстонаанд. Оё талаботи Конститутсия ва дигар қонунҳо, ки ҳуқуқи озодиҳои инсонро танзим мекунанд ба таври зарурӣ татбиқ мешаванд?

-Масъалаи иҷборӣ татбиқ шудани ҳуқуқи озодиҳои инсон дар муносибат бо субъектҳои, ки онҳоро вайрон мекунанд, вобаста аз ҳолати вайроншавӣ ба табиати ҳуқуқвайронкуниҳо ба муҷозоти интизомӣ, маъмурӣ, шаҳрвандӣ ва ҷиноятӣ таъмин мегарданд. Дар ҳолатҳои ки ба зиёдаравии ҳуқуқи озодиҳо роҳ медиҳанд, бо усули маҳдуднамоиши пеши роҳи онҳо гирифта мешаванд. Ҳар дуи ин омил ба сатҳи шури ҷамъиятӣ ва маданияти ҳуқуқи ҷомеа вобастагӣ доранд.

Дар 31 соли давлатдорӣ дар самти бунёди давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёд ва амалӣ шудани принсипҳои конституционии давлатамон қорҳои зиёд ба сомон расиданд. Ҳанӯз мо дар самти таъмини ҳуқуқи озодиҳои инсон ба он шартӣ идеалие, ки Конститутсия муайян кардааст, нарасидаем. Дар ҳамаи роҳи рафта истодаем. Албатта, мушкилот дорем, аммо онҳо ҳусусияти замони-ву маконӣ доранд. Давлатҳои, ки худашонро демокративу намуна муаррифӣ мекунанд, таърихи зиёда аз 250-сола доранд.

Мо бояд қушиш кунем, ки Конститутсияро хуб донем. Агар ҳар як ҳуқуқшинос Конститутсияро донанд, заминаҳои ҳуқуқӣ, принсипу аслҳои онро хуб дарк кунанд, қорҳои қонунҳо ба ҳамаи андоза беҳтар хоҳад шуд. Асоси ҳамаи низоми қонунгузории мо Конститутсия аст. Агар мо ҳамаи низоми қонунгузорию донему Конститутсияро надонем, хато мекунем, вале ҳамаи қонунгузорию надонему Конститутсияро донем, пас мо низоми ҳуқуқамонро дарк кардаем. Вақте ҳар шаҳрванд эҳсос мекунанд, ки ҷавҳари Конститутсия ҳуқуқи озодиҳои инсон аст, ҳатман дар муносибатҳои фардӣ ҷамъиятиаш нисбат ба инсон арҷ мегузорад, манзалати ӯро қадр мекунанд. Мақсад ва ҳадафи давлати демократии мо низ ҳамаи таъмини шароити арзандаи зиндагӣ барои ҳар шаҳрванд аст.

Агар муқаррароти Конститутсия ва ҳидоятҳои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро сармашқи қор қарор диҳем, албатта ба дастовардҳои бештар ноил хоҳем шуд.

Мусохиба бо Шарифи СОЛЕҲ, «Садои мардум»

РОҲБАР, ХАЛҚ ВА ДАВЛАТ НАЗАРЕ КҶУТОҲ БА УСТУРАИ ТОҶИК

Нақши шахсиятҳои барҷаставу таъсиргузор дар таърихи қавму миллатҳои мухталиф хеле равшан ба назар мерасад. Онҳое, ки воқеан давронсозӣ кардаанд ва дар бораашон дostonу ривояти фаровоне вучуд дорад. Яке аз ҳамин гуна шахсияти ҳамосии миллии мо Рустами Достон аст. Ҷаҳонпахлавоне, ки неруи бозу ва хиради хешро барои ҳифзи марзубум ва зиндагии осудаи ҳамзамонони хеш сарф намуда, ҳамеша дар муқобили зулму истибдод қад алам намудааст.

Барои он ки Рустам арзи ҳастӣ намояд, Симури - он неруи азаалии хирад, дониш ва манбаи қудрат даст ба кор мешавад. Золи Зарро, ки дар даврони тифлӣ аз даргоҳи падар ронда шуда буд, тарбият ва бузург мекунад. Аз камари Зол Рустам ба дунё меояд, ки рамзи қудрат ва тавоноӣ мегардад. Симури ҳам чун маҳзари дониш, хирад, доноӣ, зебӣ ва тавоноӣ ҳамеша дар саҳттарин вазъият мададгори Рустам мешавад. Ба ибораи дигар, қудрат бе хираду дониш буда наметавонад ва агар хирад ва доноӣ набояд, қудрат ҳам ба вучуд намеояд. Ин нуктаи муҳимро ниёкони мо дар даврони бостон дарк намуда буданд ва Фирдавсии бузург аз ҳамин манзар «Шоҳнома»-ро офарид.

Дар баробари Рустам, Гев, Гударз, Тус, Исфандиёр барин қаҳрамонони ҳамосӣ чехраномаи мекунаанд, ки ҳар қадам рамзи қудрат ва маниши нек ҳастанд.

Исмоили Сомонӣ ҳам аз зумраи он абармардонии таърихи мост, ки ба фармудаи ҳудӣ «девори Бухоро» буд ва бо ба кор гирифтани илму дониш ва хирад маҳзари қудрат гашт. Мо метавонем исми ин гуна инсонҳои дар таърихи мо таъсиргузorro фаровон орем.

Қавму миллатҳо бо гузашти замон гирифтори воқеаҳо мешаванд, ки аксари онҳо фоҷиаборад. Ин нукта қобили таваҷҷуҳ аст, ки ин ҳодисаву воқеаҳо осори мусбати зиёде низ дар худ доранд. Масалан, миллате метавонад аз батни фоҷиае, на танҳо ҷони солим бадар барад, балки ба таври фавқулода рушд намояд, худро эҳе созад, ҷури боли тоза барорад.

ЭМОМАЛӢ РАҲМОН - ШАХСИЯТИ ТАЪРИХСОЗ

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар замоне баргузор гардид, ки парешонӣ, ғоратгарӣ, зулм, бе-
додгарӣ ва душманӣ ҷомеаи моро фаро

гирифта буд. Аз ин бадтар қудратҳои ба мавҷудияти миллати тоҷик таҳдид мекарданд.

Дар он иҷлосияи тақдирсоз марде сарвари Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб гардид, ки қотёна гуфт: «Бародарон, вақти он расидааст, ки ба ҷашми яқдигар нигариста, суҳан ғӯему кор кунем, то Тоҷикистон обод шавад. Ҷашми халқ ба мост. Ёро ноумед накунем. Мо як халқу як давлат ҳастем, ки номамон тоҷику Тоҷикистон аст. То ин вақт моро гумроҳ намуда, ба ду майдон тақсим карда буданд. Биёед, ҳама даст ба даст коре кунем, ки дар як майдон ҷамъ оем, номи ин майдон майдони ваҳдат, майдони меҳнат аст. Мақсади ин майдон эҳеи Тоҷикистон мебошад».

Соҳиби ин суҳанон, ки дили пурҳарорат дошт ва бо дасту дили пок аз минбар ҳарф мезаданд, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буданд. Садои ин ҷавонмард ба мардум таъсири дигар бахшид. Бо шунидани овози ӯ дар дилҳо шуълаи умед сар кашид.

Аз он рӯз маълум гашт, ки модари тоҷик фарзанди диловару ҷоннисори дигареро ба майдон овард. Мӯйсафеде симои ёро аз телевизион диду табассум даври лабонаш шукуфт. Ба фарзандонаш гуфт:

- Ман ин ҷавонмардро хоб дида будам.

- Чӣ тавр? - ба падар нигаристанд ҷигарбандонаш.

- Ҳайрон нашавед, ман ёро мисли рӯзи равшан дар хобам дидам. Моҳ дар осмон давр заду ба сари ӯ фуруд омад, сипас шакли тоҷро гирифтӣ рӯи сараш нишаст ва ҷунон нур пошид, ки дунё мунаввар шуд.

Мӯйсафед ба фарзандонаш таъкид кард, ки ин мард мамлакатро аз вартаи нобудӣ наҷот медиҳаду обод мекунад.

Он рӯз танҳо ин мӯйсафед не, балки бисёриҳо ин ҳақиқатро шинохтанд ва аз ояндаи дурахшон башорат доданд.

Фарзандони бузург ҳамин тавр ногаҳонӣ ба майдони мубориза дохил мешаванд. Онҳо бо худ неруеро меоранд, ки тасаввур кардан душвор аст. Ин неру тухми нобоварӣ ва душманиро маҳв месозад.

Дар баробари тундбодӣ ҳаводис истодан, муқовимат кардан осон нест, вале родмардонӣ бузург мисли кӯҳҳо устувору побарҷоанд, ҳимоятгари онҳо Симури аст, ҳамоно Симури, ки аз ибтидо сарнавишти миллати моро рақам зад.

Сарвари давлати тоҷикон аз Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ ёд оварда, таъкид карданд: «Иҷлосияи таърихии XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз 16-уми ноябр то 2-юми декабри соли 1992 дар шаҳри Хучанд доир гардид, иқдоми ғайриодӣ, ҷасурона ва сарнавиштсоз, инчунин оғози роҳи душвори сулҳ, таъмини ваҳдати миллӣ ва ҳифзи тамомияти арзии Тоҷикистон буд».

Эмомалӣ Раҳмон фарзанди халқи тоҷик мебошанд. Ё дар миёни халқ тарбият ёфтанд, шарикӣ шодиҳою мотамаш ҳастанд ва аз миёни халқ қомат кашиду Пешвою раҳнамояш гашт. Барои ваҳдати миллӣ ва сулҳи пайдори

Тоҷикистон зиёд ҷонфидой карданд. Ишқи халқ, муҳаббати Ватан дар вучудаш шуъла мекашад, ба ӯ неру мебахшад. Раиси Ҷумҳурии Халқии Хитой Си Чинпин дар бораи ӯ гуфтааст: «Таҳти роҳбарии қатъии Эмомалӣ Раҳмон Тоҷикистон ваҳдати миллӣ, суботи иҷтимоӣ ва беҳбуди некуаҳволии мардумро ба даст оварда, роҳи муваффақонаи тараққиётро пайдо кард, ки он бо вижагиҳои миллии худ мувофиқ буда, ҷониби Хитой ба он баҳои баланд медиҳад».

Оре, чунин аст, вале ваҳдати миллӣ ва сулҳ дар Тоҷикистон осону якбора ба даст наомадааст, ки мо бе ягон мушкул ба суботи иҷтимоиву некуаҳволӣ расида бошем. Сарвари давлати мо барҳақ таъкид карданд: «Баъди бисту як вохӯрию музокирот, ки қариб ҷор сол дар Москваю Кобул, Техрону Алмаато, Бишкеку Ашқобод ва дигар маҳалу мавзёҳо гузаронида шуданд, оқибат давраи ниҳоиро дар Москва доир карда, ба санади тақдирсоз ва ҳаётбахшӣ сулҳ имзо гузоштем».

Доир ба аҳамияти Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ ман дар як суҳанронии худ гуфта будам ва меҳрам бори дигар тақрор намоям, ки қадр манзалати санади сулҳи мо баробар бо Эълонии истиқлолияти мост. Чунки яке барои мо мустақилият оварда бошад, дигаре дар сарзамини азияткашидаи мо сулҳ субот ва ваҳдати миллиро таъмин намуд».

Сулҳ, субот, ваҳдати миллӣ ибораву вожаҳои муқаддас ҳастанд. Онҳо ғӯетарин қалимоти забони мо мебошанд. Фарҳанг, хирад, суннат ва ахлоқи халқи тоҷик боиси он гашт, ки ёро дар атрофи Роҳбари худ муттаҳид созад ва аз ошуфтагӣ наҷот ёбад.

**Осудагон чӣ донанд аҳволи дардмандон,
Ошуфтаҳол донанд ошуфтагии ҳолам.**

Ҷалоли Бадахшонӣ, профессори машҳур аз кишвари Англия, ки борҳо ба Тоҷикистон омадааст, дар мақолаи «Халқи тоҷик, Тоҷикистон ва Эмомалӣ Раҳмон» менависад: «Он чӣ дар мавриди Тоҷикистон таҳсинбарангез аст, таваҷҷуҳ ба иртиқои (баландии) фарҳангу одат ва русуми миллӣ аст, ки бору самари он ягонагӣ, ҳамоҳангӣ, ватандӯстӣ ва талоши ҳамагонӣ барои ояндаи беҳтаре аст ва ин дарсу барномаест, ки Роҳбари миллат дар амал бо пешгоии худ, ба навъи чашмгир, дар зехну фикри ҷавонон парвариш дода ва ҷои тардид нест, ки идомаи он натиҷае ҷуз пешрафт, тараққиӣ Тоҷикистон нахоҳад буд».

Ҳамин тавр, Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ боиси он гашт, ки дар Тоҷикистон шахсияте рӯи кор ояд, ки дар сарнавишти миллати тоҷик нақши бузург бибозад. Ин нуктаро таъкид кардан зарур аст, ки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон симои мардуми тоҷик дар арсаи байналмилалӣ мебошанд. Ё аз мо меғӯяд, таъриху тамаддун, фарҳангу хиради моро муаррифӣ месозад. Имрӯз номбурда абармарди дунёи сиёсат мебошанд. Ин нуктаро Президенти Федератсияи Россия В. В. Путин хеле дақиқ баён месозад: «Эмомалӣ Раҳмон яке аз симоҳои барҷастаи ҷаҳонӣ буда, дар байни сиёсатмадорони Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил мавқеи намоёнро ишғол мекунад. Ин беҳуда нест. Тамоми ҷидду ҷаҳди ӯ аз он шаҳодат медиҳанд, ки дар Тоҷикистон раванди сулҳ тавре пайдор аст, ки назираш дар ҳеҷ мамлакате дида намешавад. Ҳар он чӣ оид ба ин масъала дар Тоҷикистон амалӣ гардидааст, мисоли хубест барои бисёр халқҳои мамлакии дигар».

Мардуми тоҷик дар бораи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо эҳтирому муҳаббати хос суҳан меғӯянд. Ин эҳтирому муҳаббати хос баёнгари он аст, ки дар таърихи халқу миллатҳо шахсиятҳо нақши асосиро мебозанд.

**ВОРИС,
«Садои мардум»**

СӢ СОЛӢ БАӢД АЗ ИҶЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

15-уми сентябри соли 2015 дар шаҳри Душанбе, дар Маҷмааи давлатии «Қасри миллат» таҳти раёсати Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иҷлосияи навбатии Шӯрои амнияти дастаҷамъии Созмони аҳдномаи амнияти дастаҷамъӣ оғоз ёфт, ки он дар сатҳи олии бо иштироки сарони давлатҳои аъзои ин созмон ҷараён гирифт.

2016

Якуми март Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар фазои тантанавӣ се иншооти муҳими воситаҳои ахбори омма - муассисаҳои давлатии телевизионҳои «Варзиш», «Синамо» ва Муассисаи давлатии «Академияи воситаҳои ахбори оммаи Тоҷикистон»-ро ифтитоҳ намуданд.

Субҳи 12-уми май дар шаҳри Турсунзода бо иштироки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Раиси иҷроияи Ҳукумати ваҳдати миллии Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон Абдулло Абдулло, Сарвазирӣ Ҷумҳурии Ислонии Покистон Муҳаммад Навоз Шариф ва Сарвазирӣ Ҷумҳурии Қирғизистон Сооронбой Жээнбеков ба оғози татбиқи Лоиҳаи минтақавии интиқоли неруи барқӣ CASA - 1000 асос гузошта шуд.

22-юми май раъйпурсии умумихалқӣ оид ба «Тағйири иловаҳо ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон» баргузор гардид.

Дар овоздиҳӣ 4 миллиону 59 ҳазору 422 нафар шаҳрванд ва ё 92 фоиз иштирок карданд. Аз ин шумора 3 миллиону 834 ҳазору 862 нафар ва ё 94,5 фоиз ба тарафдории тағйири иловаҳо ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, 134 ҳазору 877 нафар ва ё 3,3 фоиз ба муқобили он овоз доданд. Шумораи бюллетенҳое, ки безътибор дониста шуданд, 89 ҳазору 683 адад ва ё 2,2 фоиз буд.

24-уми август Пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллатро баррасӣ намуда, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати амалӣ намудани принципи инсондӯстӣ, ба муносибати 25 - солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи авф»-ро қабул кард.

Дар рӯи мизи корӣ баастаи рӯзномаи дӯстдоштаам «Садои мардум»-ро бо эҳтиёт варақгардон мекунам. «Садои мардум»-ро, ки зодаи Истиқлолияти давлатист ва музаффариятҳои гаронқадрӣ истиқлолиятро ваҳдатро бо ҷоннисорӣ ҳимоят намудааст ва рафти Ҷиҷлосияи XVI Шӯрои Олиро дар саҳифаҳои инъикос кардааст. Биноан, ин рӯзнома сарнавишти таърихӣ дошта, дар дамғаҳи оташи шадиди муборизаҳо тавлид гардидааст. Шумораи аввалини он 1-уми январӣ соли 1991 ба тағй расида буд.

Рӯзо ҳа мисли селай турнаҳо гузашта, аксҳои онон дар авроқи рӯзнома нақш бастаанд. Ин шумораҳо сӣ сол қабл интишор ёфтаанд ва саҳифаҳои он аллакай зардрангу фарсуда метобанд. Рӯзномаро варақ мезанаму симоҳои ҳамкорон аз байни маводӣ рангоранги саҳифаҳо пеши назарам гӯё падида меоянд. Сармуҳаррири нахустини рӯзнома инсонӣ ниҳоят наҷиб, олимӣ варзида, рӯзноманигори забардаст, тарҷумони таовно, депутати халқии Ҷумҳурии Тоҷикистон Муродуллоҳ Шерализода аз тарафи вакилони халқ ба ин вазифа интихоб гардида буд. Муовинони сармуҳаррир Мирзомаҳмуд Мирбобозода, Додочон Раҷабӣ, котиби масъул Шариф Ҳамдамлур (сонӣ ӯ низ муовини сармуҳаррир таъин шуд), модирони шуъбаҳо, ходимон ғаёлият дидаанд...

Мутаассифона, сармуҳаррири нахусти-
ни рӯзномаи «Садои мардум», фарзанди
поқчавҳар ва садоқатманди халқу Ватан
Муродуллох Шерализода дар ҳаवлияи Шӯрои Олӣ
қатл гардида. Ин воқеаи муҳиш 5-уми майи
соли 1992 ба вуқӯъ омад. Он санаро оғози
чанги шахрвандии Тоҷикистон ҳисобиданд.

Минбаъд вазъияти фоҷиабори кишвари азизамон рӯз аз рӯз буғранчу муташанниҷ шудан гирифт. Аз атрофу акнофи мамлакат садои наҳси тир шунида мешуд ва маълумоти фахтидагону захиёну маъйбон паҳн мешафт. Беназмию хароб гардидаи тартиботу низоми бисёр ба мушоҳида мерасид. Аз бархе минтақаҳои диёр хабарҳои гуногуни омадани муҳоҷирини иҷборӣ шунида мешуданд. Хусусан, ба пойтахти Ватанамон - шаҳри Душанбе муҳоҷирини иҷборӣ хеле зиёд кӯча баста буданд. Охир, чӣ метавон кардан, илоҷи дигар набуд, мардуми бечора дар ҷои будубошаш як дами беғам зада наметавонист ва акнун маҷбур мегардид, ки сар ба сояи девори Ҳукумат панаҳ забубарад. Лекин ҳукумати марказӣ он вақт заифу нотавон ва бемадору гумгаштаравон менамуд.

Дар қаламрави мамлакат чунин амалиёти хиёнаткорона ва хатарнок рух медиҳад, аммо ичрокунандагони вазифаҳои кулли дараҷоти рохбарони маснаднишин аз ин вуқуфе надоранд...

Чунин ҳолатро аз хабари зерини фоҷиавӣ, ки 1-уми июли соли 1992 дар шумораи 123-и рӯзномаи «Садои мардум» ба таъб расидааст, огоҳ шудан мумкин аст. Ин хабар «Ҳамдардии ҳукумат» номида шуда, Девони вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистон бо андуҳ хабар додааст, ки чанд рӯз пеш дар ноҳияи Вахш ва баъзе маҳалҳои дигари ноҳияҳои вилояти Қўрғонтеппа дар асари задухӯрди мусаллаҳонаи гурӯҳҳои муқобил одамони бегуноҳ ҳалок шудаанд.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба аҳли хонавода ва хешу табори ҳалокшудагон ҳамдардӣ изҳор намуда, ба онҳо сабри қамил меҳаҳад.

Рохбарони ҷумҳурӣ бо дастгирии аҳолии Тоҷикистон бар он мекушанд, ки вазъияти ноҳияи Вахш ва минтақаҳои дигари ҷумҳуриро ҳар чӣ зудтар муътадил гардонанд.

Аз он воқеаҳои ниҳоят фоҷиавӣ, ки дар водии Вахш ва дигар навоҳӣ ба амал омадаанд, имрӯз ҳам ба дарду андуҳ сухан меронем. Вале роҳбарияти ҳамондавраи ҷумҳурий, ки ваҳдату якпорчагии мамлакатро аз даст раҳо карда буданд, пеши роҳи хунрезиро гирифта натавонистанд. Фақат таъзия баён карда, ваъда додаанд, ки вазъиятро ба зудтарин фурсат муътадил хоҳанд кард. Аммо хабарҳои минбаъдаи фоҷиавӣ, ки дар саҳифаҳои «Садои мардум» ва дигар нашрияҳо чоп шудаанд, боз ҳам натавонӣ ва заъфу бечорахолии ҳукумати даврро собит месозанд...

...ТОЧКИКISTOНИ АЗИЗ РОҲБАРИ
ЧАВОНУ ХИРАДМАНДУ НАЧОТБАХШ,
ДАЛЕРУ ДОНОЮ ДУРАНДЕШИ ХУДРО
ИНТИЗОРЌ МЕКАШИД...

Вале аз деҳоти дуру наздик боз ҳам хабарҳои бархӯрди гурӯҳҳои мусаллаҳи муқобил меомаданд ва дарего, ки сокинони бегуноҳи диёр талаф мегаштанд.

Ба ҳамин минвол аз ғӯшаю канори ғуно-
гуни мамлакат хабарҳои нохуш мерасиданд
ва кормандони рӯзномаи «Садои мардум»
саъй меварзиданд, ки дар саҳифаи аввал
суханони пандомези бузургони миллатро
қоғир намоянд. Бошад, ки ин ҳикматҳо
ба оташбозон таъсире бубахшанд ва дили
онҳоро андаке нарам созанд.

Ба ҳамин ваҷҳ идораи рӯзнама фақат бо роҳбарии муовини сармуҳаррир Мирзомаҳмуд Мирбобозода ғаёлият намуд. Вай қабл аз сафар ба шаҳри Хучанд барои иштирок дар кори Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон масъулияти роҳбарии рӯзнамаро ба зиммаи роқими ин сатрҳо супурд. Банда он вақт узви ҳайати таҳририя ба мудирӣ шуъбаи сиёсат ва ҳуқуқи рӯзнамо будам.

Дар шумораи 14 - уми ноябри соли 1992
ба муносибати Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ

шаҳри Хучанди
бостон ба чунин
як нуру нуруи
масарратбах-
ши Кирдгор ба-
дал гардид. Дар
арафаи ҳамон
воқеаи таърихӣ
саропои кишвар,
кулли шаҳру на-
воҳию рустоҳ, муассисаю коргоҳҳо, хосатан
идораҳои фарҳангию маърифат, ниҳодҳои
одамон мамлуи як қувваи ноаён, лекин
ниҳоят бузурги умедворӣ, рӯҳбаландӣ, бах-
шояндаи нур ва сурур гашта буд. Одамон
ба истибсори ботинӣ ин нуру бузурги нур
ва сурури осмонии қаламрави мамлакатро
эҳсос менамуданд.

Ин шарофати Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки дар рӯзи аввали Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ яқдилона Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб шуданашон бидуни ҳеҷ дастуру маслиҳати пешақӣ эълон намуданд: «Оташи ҷанги хонумонсӯзи бародаркушро хомӯш мекунам! Муҳоҷирони иҷборӣ сарсонӣ саргардони Ватанро ба ҷойҳои муқимиашон бармегардонам! То як нафар мондани муҳоҷирин ором намегирам».

Ин суҳанронии нахустини Роҳба-
ри ҷавони давлати тоҷикон буд, дар
он лаҳзаҳо, он кас мушовир ва ёвар
надоштанд. Ҳамроҳи дигар вакилон дар
толор нишаста буданд, ҳангоме ки депу-
татҳои халқ дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии
муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба вазифаи
Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
якдилона интиҳоб карданд, он кас аз
минбар барномаи аввалини давлатдорӣ
худо аз умқи дилашон иброз карданд.
Он чӣ ки дар дил доштанд, он ҳама
гуфтанд. Ҷавҳари ин барномаи аввалини
давлатдорӣ Роҳбари ҷавони халқи тоҷик
қатъи ҷанг ва ба мулкӯ макони аслии
хеш овардани муҳоҷирони иҷборӣ буд,
ки ҳалли ин ду муаммои муҳимтарин ба
аҳли толор ниҳоят писанд омад ва онҳо
кафкӯбии бардавом карданд.

Тамоми сокинони ҷумҳурии азизамамон
чеҳраи нурониӣ Сарвари ҷавони кишварро
бори аввал дида бошанд ҳам, бо барномаи
наҷотбахш он касро ба самимияти бузург
пазируфтанд ва аз дилу ҷон дӯст доштанд.
Симои нуронӣ, кистуи сафед ва дилу ботини
поки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҳама хурд-
ҷалони мардуми азияткашидаамамон мақбу-
лу писандида ва азизу меҳрубон гардиданд.

Бо ҳидоятҳои хирадмандона ва дуран-
дешонаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии
Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон роҳи
ниҳоят душвори ваҳдати ҳамдигӣ, бародарию
ҳамбастагӣ қадам ба қадам паймуда шуд.
Хусусан, аз тарафи Шӯрои Олии Ҷумҳурии
Тоҷикистон 26-уми ноябри соли 1992 Рӯзи
сулҳ ва Ҳамомию миллӣ халқи Тоҷикистон
эълон гардид, ки ин воқеаи хеле хурсандибархши
ҳаёти сиёсӣ ҷамъиятии кишвар мебошад.

Дар ин бобат рӯзномаи «Садои мардум»
чунин нигоштааст:

«Рӯзи сулҳ ва ризояти миллӣ
Шӯрои Олии ҷумҳурӣ 26-уми ноябрро
Рӯзи сулҳ ва ризояти миллии халқи Тоҷикис-
тон эълон намуд. Аз фазли раҳмати Офа-
ридгор густарда шудани дастархони оштии
миллати тоҷикро бар тамоми сокинони
Ватан самимона табрик мегӯем. Ба хона-
дони 5000-солаи тоҷикон офтоби ҷонбахши
сулҳу амонӣ шуълафишонӣ менамояд, аз
ҷамеи деҳу барзан ва дашту дамани нидоҳои
иттиҳоди иттифок меоянд!»

Бояд зикр намоям, ки ҳайати эҷодӣ ва
техникии рӯзнамаи «Садои мардум» ба
вазъияти мураккаби сиёсӣ ва камбудии иқти-
содӣ нигоҳ накарда, аз рафти қараёни Иҷло-
сияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
аз Хуҷанди бостонӣ гузориши муфасссал ва
мушоҳибаҳои навишта, ба дастӣ хонандагони
он айём мушқоти хабари нав ва фараҳбахш
мерасониданд.

Имрӯзҳо бастаҳои соли 1992-1993 рӯзномаи «Садои мардум» шоҳиди ҳоланд. Шоҳиди ғаму хурсандии мо.

Бахтиёр МУРТАЗОЕВ,
Нависандаи халқии Тоҷикистон

ВОПАСИН УМЕД

Чу аз ошті шодӣ ояд ба чанг,
Хирадманд ҳаргиз накушад ба ҷанг!

Дар саҳифаи аввали шумораи дигар ин байти баландмазмунро мутолиа менамоем:
**Ба пеши бародар бародар ба ҷанг,
Наояд, агар бошадаш ному нанг.**

Ба ҳамин васила аҳли қалами рӯзнама
бо суханони пурҳикмати шуарои қадим
дари дили сангини оташбозонро ҷустуҷӯ
менамуданд.

Дар арафаи Ичлосияи XVI Шӯрои
Олии наҷотбахш вазъияти ҷамъиятию
сиёсии ҷумҳурӣ ниҳоят муташанниҷ гардид.
Бархӯрдҳои бемаънии дастаҳои мусаллаҳи
ба ҳамдигар муҳолиф дар водии Вахш, дар
гурӯҳи ноҳияҳои Ҳисор руҳ меододон ва
акунан дар ғирду атрофи пойтахти мамлакат
- шаҳри Душанбе низ ба амал меомаданд...

Аз се муовини сармуҳаррири рӯномаи «Садои мардум» ду нафарашон яке паи дигар тарки қору вазифа карданд. Сабабҳои ин амали онҳо ба ҳамкорон маълум набуд.

зери унвони рӯзнама бо истифодаи мисраи машхури устод Лоиқ хитобае чой намудам ва сармақолае навиштам, ки инҳоро ба диққати хонандагони муҳтарам пешниҳод мекунам:

«Модар яктост, Тоҷикистон яктост!
Падарону бобоён, тифлону модарон

тамоми сокинони ҷумхури аз Иҷтисоияи шонздаҳуми Шӯрои Олӣ умедҳои калон доранд. Вакилони халқи ҷумхури, роҳбарони аҳзоб, ҳаракатҳои мардуми, саркардагони тарафҳои дарғир, ҳар як фарди ватанпараст ва баномуси тоҷик барои хотимаи ҷанги бародаркуш ва пирузии якпорчагиро ваҳдати миллӣ бояд худфаросӣ ва саҳмгузорӣ намоянд».

Дар зиндагӣ воқеаҳои оламшумуле рух медиҳанд, ки навиди фаро расидани он низ ба дилҳо як навъ таскин, оромӣ ва аз ҳама муҳимаш умедворӣ, нури қудратмандӣ мебахшад. Пас аз воқеаҳои шадиди бархӯрдҳои бемаънӣ баргузор шудани Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар

16-уми октябр дар шаҳри Душанбе Иҷлосияи дуюми Форуми иқтисодӣ ва ҳамкориҳои арабӣ бо кишварҳои Осиёи Марказӣ ва Озарбойҷон баргузор гардид ва дар он Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон суханронӣ карданд.

ДАР СУРАТ: рӯзҳои сафари кории Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ноҳияи Ховалинг. Дар назди деги оши яктоннагии Чаноби Олӣ бо Муродҷон Отабоев суҳбат мекунанд.

АЗ ОШИ ОШТӢ ТО ОШИ ЯКТОННАГИИ МУРОДҶОН ОТАБОВ

Баргузории маъракаи «Оши оштӣ» яке аз рӯйдодҳои марбут ба иҷлосияи тақдирсози миллат маҳсуб меёбад. Зимни омӯзиши маводи дастрас ва суҳбат бо шохидони рӯзҳои иҷлосия ба мо муяссар гардид, ки ташаббускори он иқдоми хайр ва ҳайати хизматрасонҳои он маъракаро муайян созем.

Яке аз онҳо Муродҷон Отабоев 69 - сола, сокини деҳаи Унҷии ноҳияи Бобоҷон Ғафуров мебошад.

- Он шабу рӯзҳо дар қаҳвахонаи «Хучанд», воқеъ дар автостансияи «Хучанд»-и ноҳия ба ҳайси мудир қаҳвахона кор мекардам, - ба суҳбат оғоз кард акаи Мурод, - Се рӯз қабл аз баргузории иҷлосия сардори шуъбаи молиявӣ - иқтисодии Раёсати қорҳои дохилии вилояти Ленинобод полковник Турдӣ Орифов (рӯҳашон шод бод) ману роҳбарияти шуъбаи ҳуроки умумии Ҷамъияти матлуботи деҳаи Унҷиро даъват карда гуфт, ки мо ба таъмини ҳуроки вакилон ва иштирокчиёни иҷлосия масъул шудаем. Бинобар ин, бояд рафта ҷойҳои ҳурупазиро муайян созем. Мо шафати ҷойҳои тобигонаи Қасри Арбоб - варзишгоҳро интихоб кардем. Се дег мондему ва дар онҳо 19 рӯз ҳуруқ пухтем.

Дар идомаи суҳбат Муродҷон Отабоев дар бораи назорати қатъии кормандони стансияи санитарӣ-эпидемиологӣ ноҳия таҳти роҳбарии Ҳабибулло Маҷидов нақл карда, гуфт, ки ҳама гуна ҳуроки тайёршударо қабл аз додан ба вакилон, ҳудашон мечашиданд.

- «Оши оштӣ»-ро 26-уми ноябр дар чор дег пухтем. Ба ҳар дег 60 кило биринҷ андохтем, яъне он рӯз аз 240 кило биринҷ ба вакилону меҳмонон ош тайёр кардем.

Ҳамроҳи ман дигар ошпазҳои касбӣ - Муинҷон Маҳмудов ва Абдуҳалиқ Султонов низ ош пухта буданд, ки дар қайди ҳаётанд. Аммо дар реза кардани сабзии ош касе ба мудирӣ анбори ҷамъият Рустамбой Сангинов баробар шуда наметавонист. Рӯзҳое, ки ба иштирокчиёни иҷлосия хизмат расонидем, сабзиро он кас реза карданд. Суръати сабзирезакунӣ шон чунон тез буд, ки дар як муддати кӯтоҳ барои се дег ош сабзӣ тайёр мекарданд.

Муродҷон Отабоев дар вазифаҳои роҳбари Ҷамъияти матлуботи ноҳияи Бобоҷон Ғафуров, сардори шуъбаи Раёсати «Тоҷикматлубот»-и ҷумҳурий ва дигар вазифаҳои масъул кор карда, ҳунари волои пазандагашро дар даҳҳо озмунҳои байналмилалӣ - шаҳрҳои Сочи, Оренбург, Федератсияи Россия ва Остонаи Қазоқистон намоиш додааст.

Пазандаи «Оши оштӣ» аз рӯзҳои хизматрасонӣ ба иҷлосияи тақдирсози миллат хотираҳои зиёд дорад. Аз ҷумла, вай муносибати мардуми маҳаллиро нисбати

яктоннагӣ оши палав пазам, - варақгардон мекунад хотираҳояшро М. Отабоев. Вақте пурсидам, ки деги яктоннагиро аз қучо меёбед, гуфт, ки илоҷаш ҳаст.

- Ба ноҳияи «Оҳангарон»-и Ўзбекистон рафта, дегро ёфтем. Аммо, чун илоҷи дар шакли бутунаш овардан набуд, онро ба 4 қисм бурида, ноҳияи Ховалинг овардем. Васлгарон бо метали алюминий ба ҳам пайвастанд, ки деги бутун шуд, - гуфт номбурда.

- Шуморо тарсу ҳаяҷон фаро нагирӣфт?

- Ростӣ гап, саҳт дар тарсу ҳаяҷон будам, ки мабодо шар-

интиҳоби Роҳбари давлат хуб дар хотир дорад:

- Дар деҳаи Унҷии мо Мирпачо Оқсақол ном мӯйсафеде мезист, ки аз ҳисоби мӯйлаби калон доштаниашон «Будённий» лақаб гирифта буд. Баъди интиҳоб шудани мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба вазифаи Раиси Шӯрои Олӣ ба ҳавлӣ омада аз ман пурсиданд:

- Ягон нафарро Раиси Шӯрои Олӣ интихоб карданд?

- Бале, ин касро интихоб карданд, - гуён сурати мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро аз рӯзнома ба Оқсақол-бобо нишон додам. Он кас чун одат мӯйлабҳояшонро тофта, гуфтанд:

- Ҳа, хуб шудааст. Дидӣ, ин ҷавонмардро дар рӯйаш нур аст. Худо хоҳад давлатро тинҷ мекунад.

Баъдан дар замони соҳибистиклолӣ пухтани оши палав дар вазни як тонна анъана шуд. Онро ба муносибати идҳо дар чанд гӯшаю қанори ҷумҳурий пухтанд.

- Соли 2019 раиси вилояти Хатлон Қурбон Ҳакимзода аз ман хоҳиш карданд, ки дар деги

манда нашавем. Тасаввур кунед, 130 кило равшану 250 кило гӯшт ва як сар гӯсфанди бутун, 1 тонна биринҷу 1 тонна сабзӣ, 300 кило пиёзу 30 кило кишмишро мо бояд эҳтиёткорона зирбак мекардем. Шукр, ҳамроҳи се шогирдам Норҷон Абдуллоев, Абдурашид Тӯрабоев ва Абдусаттор Абдураҳмонов тамоми маҳорату малакаро истифода бурдем, то ки оши палав писанди ҳама гардад.

Хушбахтона, ба таъми оши пухтаамон Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон баҳри баланд доданд. Бо пешниҳоди Пешвои миллат оши палавро ба ҳонаи бачагон ва мардуми ба ид ҷамъомада роӣгон тақсим кардем.

Мирзоатзам МАҚСУДОВ, «Садои мардум»

ИҶЛОСИЯ БО РИСОЛАТИ ЭҲҒАРӢ

Бо хулоса аз мисраи «Сангеву гиёҳе, ки дар он хосияте ҳаст» аз як ғазали машҳури Шайх Саъдии Шерозӣ, дар ҳар ашё, ҳодиса ва инсон ҳикмату хосияте ниҳон аст ва ҳар офаридае дорои хосияти мусбату манфӣ мебошад. Дар ҳаёти рӯзмарра зуд - зуд бо ибораҳои марбут ба инсонҳои «бо назари Худо, бофайзу баракат, бахосият, ситораҳои нек» дучор меоем, ки ин ҳама беҳуда нестанд ва ба бовару эътиқодамон тавъаманд.

Ибтидои солҳои 90-уми асри XX бухрони шадиди сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ Иттиҳоди Шӯравиро куллан фалаҷ сохта, ба ҳалокат расонид. Ҷумҳурии иттифоқӣ бошанд, истиқлолияти давлатиашонро эълон намуданд. Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дар қатори 15 ҷумҳурии шӯравӣ 9-уми сентябри соли 1991 истиқлолият ба даст овард. Бо истифода аз фурсати мусоид хоинону душманони миллати тоҷик ҷанги таҳмиро бар сари миллати заҳматкашу оромидӯст таҳмил намуданд. Андаки дигар монда буд, ки ҳама аз ояндаи давлату миллат батамом дасту дил шуста, ба қавле, «ба тақдир тан диҳанд».

Хушбахтона, алорағми бадҳоҷон, ба тоҷик имкони дигари таърихӣ фароҳам омад, ки доғтарин иштибоҳро дар таърих ислоҳ намояд ва нагузорад аз харитаи ҷаҳонӣ нест гардад. Аз имкони хеле танги пешомада бошад, истифода бурдан бо сабабу монеаҳои зиёд чандон кори осон набуд. Худо накарда, дар ҳамаи ҷо ба сустӣ роҳ дода мешуд, яқин буд, ки тақдирӣ давлату миллат аз ҷиҳати манфӣ ҳал мекардид. Тири душманон ҳок ҳурд ва дар ҳайрат шуданд, ки чӣ муъҷизае рух доду ҳама кор хилофи нақшаю орзуҳои онҳо анҷом ёфт.

Макони баргузории Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қасри Арбоб муайян ва Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон интихоб гардид. Он барои таҳкими ҳокимияти давлатӣ, ташаккули истиқлолияти миллӣ таъин намудани самти ҷараёни инкишофи ҷомеа дар солҳои баъдӣ ва пайгирӣ намудан аз принципҳои талаботи бунёди ҷомеаи демократӣ, дунявӣ ва ҳуқуқбунёду ягона асос гузошт.

Дар шароити фалаҷ гаштани сохторҳои ҳокимияти давлатӣ ва хатари парокандагии давлат дар иҷлосияи Изҳороти Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки 26-уми ноябри соли 1992 қабул гардид, ба мардуми Тоҷикистон умед ба ояндаи ато кард. Дар изҳорот зикр гардид: «Муҳимтарин дастоварди иҷлосия тантанаи қонун аз болои қонуншиканӣ, бозгаштан ба роҳи конституционии ҳалли масъалаҳои тезтунди иҷтимоӣ сиёсӣ мебошад, ки ҷомеаро ба изтироб овардаанд».

Дар навбати худ, нафарони зиёде аз ноустувории давлати навтаъсис пешгӯӣ мекарданд. Натиҷа чӣ шуд, имрӯз ба ҳамаи мову шумо чун рӯз равшан аст. Бо роҳбарии оқилонаи Сарвари давлат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон кишвари дар миёни ҳоку хун огушта бомаром ҳамаи монеаҳоро пушти сар карда, дар сатҳи ҷаҳонӣ мавқеи мустаҳкам пайдо намуд. Ибораи нави «Мақтаи сулҳи тоҷикон» рӯи ҷаҳон дар парвоз шуд. Тоҷикистон дар муҳлати хеле кӯтоҳ аз як кишвари ҷангазада, ба кишвари ободу шуқуфон табдил ёфт. Роҳбари ҷавони он аз минбарҳои баланди ҷаҳонӣ бо ташаббусҳои аҳамияти глобалидошта суханронӣ карда, дастгирӣ ёфт. Нигоҳи ҷомеаи ҷаҳонӣ ба миллати тамаддунсози тоҷик дигаргун гардид. Тоҷик исбот кард, ки тарафдори сулҳ, ҳамзистии ошоштаи ҳама халқу миллат дар ҷаҳон ва миллати мутамаддину бунёдкор аст. Давлатҳои калидии ҷаҳон Тоҷикистонро чун давлати дунявӣ, демократӣ ва ҳуқуқбунёд ба таври расмӣ шинохта, доираи ҳамкориҳо вусъат ёфтанд. Тоҷикистон бо азму иродаи қавӣ аз ҳама бунбастҳо берун гардид, ҷасурунаю дилпуруна дар баробари дигар қорҳои шоиста ба сохтмони бузургтарин иншооти аср НБО «Роғун» камари ҳиммат баста, кунун аз неъматӣ он баҳравар гардид истодааст.

Бо гузашти 30 сол аз иҷлосияи таърихӣ тақдирсоз бе муҳобот аҳамияти он бештар меафтад. Бо боварии том метавон гуфт, ки иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва ҳамаи он шахсоне, ки дар қори барқарор ва ташкили ҳукумати конституционӣ, давлати навини тоҷикон, аз вартаи нобудӣ наҷот додани миллату давлати тоҷик хизмат карданд, аз фазилатҳои фавқулодаю муборак баҳраманданд ва ифтихори меҳананд.

Мирзо РУСТАМЗОДА, «Садои мардум»

Ҳеҷ аз ёдам намеравад, ки моҳи октябри соли 1992, бинобар вазъи нугувори баамаломадаи ҷамъиятию сиёсӣ дар ҷумҳурӣ, аз ҷумла пойтахти мамлакат - шаҳри Душанбе, кори муассисаҳои хизматрасон, бахусус нақлиёти ҷамъиятӣ, қариб фалаҷ гардида, дар натиҷа, барои ба кор рафта, баргаштани кормандони вазорату идораҳо монеаи зиёд пеш омада буд. Дар кӯчаю хиёбонҳои шаҳр беист садои тир шунида шуда, мардум аз тарс дар хонаҳояшон паноҳ бурда буданд.

дуоғӯй буданд, ки ҳар чӣ зудтар дар кишварамон сулҳу осоиш ҳукмрон шавад.

Аҳли хонаводаро дар деҳа монда, нияти ба шаҳри Душанбе баргаштан кардам. Маро лозим буд то деҳаи Шоҳамбарӣ омада, сипас аз роҳҳои дохилии деҳаҳо истифода намоям. Ҳамин тавр, ба пойтахт расида, ба қорам идома додам.

Дар яке аз он рӯзҳои мудҳиш намояндаи Комичроияи шаҳри Турсунзода ба суроғам омада, маро хабардор намуд, ки депутатҳои Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз шаҳри Турсунзода ва ноҳияи Ҳисору Шаҳринав бо автобусе, ки роҳбарияти

пас аз ворид шудани депутатҳо, аъзои Ҳукумат ва намоёндогони давлатҳои кафили якпорчагии Тоҷикистон қомилан дигаргун шуд. Таъмини бехатарӣ дар биноҳои қорӣ ва қойҳои истироҳати пурзӯр гардида, тавсия дода мешуд, ки аз гаштугузор дар кӯчаю хиёбонҳо ва аз рафтан ба меҳмонӣ худдорӣ шавад.

Бо назардошти он ки тибқи регламенти қории Шӯрои Олӣ рӯзномаи иҷлосия таҳия нашуда буд, дар рӯзи якуми иҷлосия депутатҳо зарур шумориданд, ки оид ба муайян намудани лоиҳаи рӯзнома гурӯҳи қорӣ таъсис дода шавад. Хотирмон он буд, ки гурӯҳи қорӣ ба лоиҳаи

Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба депутатҳои Шӯрои Олӣ барои бовариашон изҳори сипос намуда, аз ҷумла изҳор доштанд, ки тамоми қувваю матонат ва таҷрибаи андӯхтаашонро барои ба эътидол овардани вазъи ҷамъиятию сиёсӣ ва иҷтимоию иқтисодӣ дар ҷумҳурӣ равона месозанд. Раиси Шӯрои Олӣ барномаи аввалиндараҷаи бартаарафсозии мушқилиҳои пешомадаро эълон доштанд. Ба муҳосираи иқтисодӣ дучор шудани вилояти Кӯлоб бо сабаби баста будани роҳҳо, нарасидани маҳсулоти ғизоӣ барои сокинони ҷумҳурӣ, паҳншавии бемориҳои сироятӣ, мушқилии зиёд пеш

ИФТИХОРМАНДЕМ, КИ ДАР ШУКУФОИИ КИШВАР САҲМГУЗОРЕМ

Баҳрулло БАРОТОВ,
депутати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳавзаи
интиҳоботии Қаратог № 43, шаҳри Турсунзода

Вобаста ба ин, фаъолияти мақоми олии намоёндогӣ ва қонунгузори мамлакат – Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ хеле мушқил гардида, вақилони Шӯрои Олӣ ба мансубии дастгоҳи парламенти мамлакат ваколату уҳдадорихоро дар сатҳи зарурӣ иҷро карда наметавонистанд, майдонҳои шаҳр пур аз иштирокчиёни гирдиҷамоиноҳо буда, ҷамъомадагон роҳроҳро назорат, роҳгузаронро таҳқир мекарданд. Махсусан, онҳо агар шахсияти фардро муайян мекарданд, ки ӯ корманди мақомоти давлатист, барояш мушқилоти зиёд эҷод мекарданд.

Вазъ рӯз то рӯз хатарбори вазнин мешуд ва ба дарки масъулият роҳбарияти Шӯрои Олии ҷумҳурӣ пешниҳоди роҳбарони фронтӣ халқиро оид ба даъват ва баргузор намудани иҷлосияи ғайринавбатии Шӯрои Олӣ дар шаҳри Хучанд мавриди баррасӣ қарор дода, қарори дахлдор қабул намуд, зеро барои хотима бахшидан ба низоъ ва ба эътидол овардани вазъи баамалома-

Заводи алюминийи Тоҷикистон ҷудо кардааст, аз тариқи Ҷумҳурии Ёзбекистон барои иштирок дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаҳри Хучанд мераванд. Бояд ба шаҳри Турсунзода ҳозир шавам.

Баъд аз ҷамъ омадани депутатҳои Шӯрои Олӣ ба роҳ баромадем. Моро қумондонҳои ҷимоятгарони Ҳукумати конституционӣ ҳамроҳӣ мекарданд. Дар гузаргоҳи Бойсуни Ҷумҳурии Ёзбекистон масъулини бехатарӣ ҳуҷҷатҳои тасдиқунандамонро санҷида, шахсони яроқнокро иҷозати гузаштан надоданд. Ҳолати нугувор ба амал омад. Барои масъаларо бо ҳукуматдорони маҳаллӣ баррасӣ кардан мо Муродалӣ Табаровро (равонашон шод бод), ки тӯли солҳои фаъолиятҳои дар шаҳри Турсунзода бо роҳбарони ноҳияҳои ҳамҷавори Ҷумҳурии Ёзбекистон робитаи хеле хуб барқарор намуда буданд, ваколатдор кардем. Масъала ҳал шуд ва баъди тай кардани роҳ, ки 20 соат тӯл кашид, ба шаҳри Хучанд раси-

рӯзнома банди алоҳидаро дар бораи бозхонд кардани вазифаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намуд. Тибқи он, дар оянда бояд вазифаи роҳбарии ҷумҳурӣ ба зиммаи Раиси Шӯрои Олӣ вогузор гардад. Интиҳоби Раиси Шӯрои Олӣ дар иҷлосия сурат гирифта, дар ҷаласаҳои он роҳбарони гурӯҳҳои муқобил, ҳам тарафдорони ҳукумати конституционӣ ва ҳам оппозитсияро даъват карда, ҷиҳати изҳори ақида дар назди депутатҳо барояшон шароит муҳайё карда шаванд. Ҳамчунин, як қатор масъалаҳои муҳими дигар аз ҷониби комитетҳои Шӯрои Олӣ ба лоиҳаи рӯзнома ворид шуданд.

Депутатҳо бо дарки масъулият дар назди имрӯзу фардои Ватан, ҳифзи якпорчагии ҷумҳурӣ, сулҳи босубот, таъмини аҳоли бо маҳсулоти ғизоӣ, бехатарии шаҳрвандон меҳостанд ба вазифаи Раиси Шӯрои Олӣ шахсе интиҳоб карда шаванд, ки ин ормонҳои мардуми ҷафодакидаро бароварда созад.

Депутатҳои ботачриба ва шахсони дигари тӯли солҳо дар вазифаҳои роҳбарӣ фаъолиятдошта дар вазъи бавуқӯъомада бори гарони масъулияти роҳбарии ҷумҳуриро ба зимма гирифтанд намехостанд. Номзиди раиси тозаинтиҳоби вилояти Кӯлоб Эмомалӣ Раҳмон ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардида, дар натиҷаи овоздиҳии пинҳонӣ бо гирифтани аксари мутлақӣ овозҳо Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб гардиданд.

Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии

оварда буд.

Пас аз анҷоми Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум бо устодам, директори генералии Комбинати нонпазии шаҳри Душанбе Даврон Иброҳимов (равонашон шод бод) дучор омадам. Маълум гардид, ки устод аз Ҷумҳурии Халқии Хитой барои эҳтиёҷоти қорхонаи нонпазӣ қисмҳои эҳтиётӣ овардаанд ва дар ҳамин ҳавопаймо ба Душанбе бармегарданд. Ҳар ду якҷо бағочҳоямонро супорида, дохили ҳавопаймо шудем. Вақте ки ба фурудгоҳи пойтахт расидем, кормандони мақомоти амният ба ҳавопаймо даромада, хоҳиш карданд, ки нишони депутатӣ, шаҳодатнома ва ғалстукамро пинҳон намоям.

Моро назди зинаи ҳавопаймо ашхоси силоҳбадаст боздоштанд. Даврон Иброҳимов (равонашон шод бод) ба онҳо гуфтанд, ки ҳамроҳи шоғирдонашон, ки кормандони қорхонаи нонпазӣ мебошанд, аз шаҳри Хучанд барои таҷҳизоти қорхона қисмҳои эҳтиётӣ овардем. Баъд мо куттиҳои вазнинро ба тахтапушт гирифта, сӯи автомашинаи «Москвичи фургон» қадам мондем. Бағоч ва куттиҳоро дар мошин ҷобаҷо карда, ҳар ду дар нишастгоҳи паҳлуи ронанда қой гирифтем. То ба қорхонаи нонпазӣ расидан, ҳар гоҳе ки москвичи моро нигоҳ медоштанд, моро тарсу ҳарос фаро мегирифт. Вақте ки ба назди дарвозаи қорхона наздик омадем, як зарра ҳам бошад, хурсанд шудем. Баъди ҷобаҷо кардани моли аз Хитой оварда, муҳофизони қорхонаи нонпазӣ моро ба манзилҳои зистамон расониданд.

Воқеаҳои 30 сол пеш аз ин рӯйдодаро пеши назар оварда, суҳанони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро, ки панҷ сол пеш дар Қасри Арбоб садо доданд, ба хотир меорам: «Депутатҳои Шӯрои Олӣ барои таъмини қорӣ Иҷлосияи XVI таърихсози Шӯрои Олӣ аз тамоми ҷумҳурӣ, сарфи назар аз он ки хатар ба ҷонашон таҳдид мекард, ба Хучанд омаданд. Омадани онҳо худ қаҳрамонист, ки арзишу қадр манзалаташонро ба иштирокчиёни Ҷанги Бузургӣ Ватанӣ баробар менамояд».

Мо, ифтихормандем, ки дар шукуфоии имрӯзаи диёри маҳбубамон - Тоҷикистони соҳибистиқлол саҳмгузорем.

да ин ягона роҳи дуруст маҳсуб мешуд.

Барои таъмини бехатарии аҳли хонаводаам маҷбур шудам онҳоро ба назди хешовандонам, ки дар ноҳияи Ҳисор зиндагӣ мекарданд, бибарам. Ягона нақлиёте, ки аз самти Душанбе ба Ҳисор ҳаракат мекард, қатори Душанбе – Пахтаобод буд. Субҳи барвақт бо аҳли хонавода пиёда роҳ сӯи вокзали роҳи оҳан пеш гирифтем. Бо мушқили роҳро тай карда, савори қатора шудем. Дар истгоҳи МТС-и ноҳияи Ҳисор пиёда шудем. То расидан ба деҳа ҳазору як фикри мағшуш маро азоб меод, ба ҳазору як масъала дар зехнам ҷавоб меҷустам, зеро на танҳо сокинони пойтахт, балки деҳотиён низ,

дем. Автобуси моро кормандони БДА-и вилоят печонида гирифта, амр карданд, ки аз нақлиёт берун наоем ва ҳуҷҷатҳоямонро барои тафтиш омода кунем. Бо розигии Худованд чашмам ба шахси аз мошини хизматӣ беруномада афтод. Депутати Шӯрои Олӣ Абдураҳим Қаҳҳоров буданд он шахс, ки ҳамон вақт сардори Раёсати қорҳои дохилии вилояти Ленин-ободро ба зимма доштанд. Аз тирезаи автобус хоҳиш кардам, ки маро шунаванд. Пас аз баёни ҳол Қаҳҳоров дастури ҳаракати автобусро доданд ва кормандони БДА моро то меҳмонхонаи «Ленинобод» роҳнамоӣ карданд. Фаромӯшношуданист, ки вазъ дар минтақаи нисбатан оромӣ ҷумҳурӣ – Хучанди бостонӣ

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИӢЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

19-уми ноябри соли 2017 дар Қасри Арбоби ба номи Саидхуҷа Ёрунхуҷаеви ноҳияи Бобоҷон Ғафурови вилояти Суғд маҷлиси тантанавӣ ва ҷамъомади идона ба ифтихори ҷашни 25 - умин солгарди Иҷлосияи таърихӣ XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид ва дар он Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иштирок ва суҳанронӣ карданд.

2018

20-уми июн дар шаҳри Душанбе, дар «Қохи Сомон»-и Бӯстонсарои шаҳрии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Конференсияи байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об - барои рушди устувор, солҳои 2018-2028» ба кор оғоз кард.

28-уми сентябр дар Бӯстонсарои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаласаи Шӯрои сарони давлатҳои аъзои Иттиҳоди Давлатҳои Муствақил баргузор гардид, ки дар он сарони давлатҳои аъзо ва дигар меҳмонони олимпиадом ширкат варзиданд.

5-уми сентябр Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо раиси шаҳри Душанбе Рустами Эмомалӣ дар маҳаллаи 82-юми пойтахт зимни маросими ифтитоҳи аввалин эстакада дар Тоҷикистон иштирок намуданд. Он дар доираи амалишавии лоиҳаи «Беҳтар намудани ҳолати роҳи минтақавӣ Душанбе - Турсунзода, қитъаи роҳ аз буриши хиёбони Сино бо хиёбони Исмоили Сомонӣ то дарвозаи ғарбии шаҳри Душанбе» бунёд гардидааст.

16-уми ноябр агрегати якуми Неругоҳи барқи оби «Роғун» ба кор дароварда шуд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар вазъияти тантанавӣ агрегати якуми НБО «Роғун»-ро ба кор дароварданд ва ба фаъолияти ин иншооти бузургӣ аср, ки ба рушду тараққиёти кишвар мусоидат хоҳад кард, оғоз бахшиданд.

2019

14-15-уми июн дар пойтахти мамлакат - шаҳри Душанбе ҳамоиши панҷуми Машварати ҳамқорӣ ва тадбирҳои боварӣ дар Осиё таҳти раёсати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иштироки сарони давлатҳо, ҳукуматҳо ва ҳайатҳои расмӣ беш аз 27 кишвари аъзо дар сатҳи баланд баргузор гардид.

Аз баргузории Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ 30 сол пур шуд. Хурду бузург дар бораи ин ҳодисаи барои миллату давлат муҳим ҳарф мезананд. Насли калонсол, ки шоҳиди ҳодисаву воқеаҳои он давра буданд, то андозае махсусият, аҳамият, вазифаву рисолати ичлосияро гуфта метавонанд, вале мо - зодагони даврони истиқлолият моҳияти онро чандон сарфаҳм намеравем ва ҳатто баъзеҳо рӯйдодҳои он замонро афсона мепиндоранд.

Дар баробари ин, агар нек пиндорем, насли калонсол аз он солу рӯзо танҳо катибаҳои сиёҳ ба мо меғунд: матбуот сиёҳ менавишт, радио ҳазин меғуфт, телевизион сиёҳ нишон медод, олим афсӯс меҳӯрд, омма гуреза шуд, модар ашки шашқатор дошт, тифле дар бадтарин шароити умр ба дунё омад, димоғҳо гирифта, фикрҳо парешон, баданҳо хунукхӯрда, шикамҳо гурусна, тарсу ваҳм дар дилҳо ҳукмрон. Хуллас, ҳама чиз сиёҳ.

Ҳоло бошад, баръакс аст. Мо ғундаи катибаҳои сафеди даврони худамон ҳастем ва барои фардо танҳо аз сафедиҳо меғуем.

Дар матлаби зер то қадри имкон аз шумораҳои 30 сол пеши рӯзнама катибаҳои сиёҳи он давраро ҷамъоварӣ карда, дар паҳлуашон катибаҳои сафеди имрӯзро ҷой додем, то хонанда хубу бадро дар муқоиса маълум намояд.

ту якпорчагӣ сахт ниёз дорад. Дар ҳар хонадон аз ин боб суҳан меравад. Пирони нурони рӯзгордида сари ҳар қадам даст ба рӯй бурда, аз Яздони пок илтиҷо мекунанд, ки сулҳу салоҳро дар хонадони миллати азияткашидаи тоҷик пойдор гардонад.

Миллати мо ба ваҳдату ягонагӣ расид. Шукр, имсол 25-солагии Ваҳдати миллиро бо шукӯҳи хоса ҷашн гирифтем. Дар ҳар хонадон не, балки дар тамоми дунё аз ваҳдату яқдили халқи тоҷик меғунд. Пирони нурониамон пас аз намози шукрона хондан, ба насли нав талқин мекунанд, ки ба қадри сулҳу салоҳ бирасем ва ҳеҷ гоҳ ин неъматро нодида нагирем. Насли калонсол ҳодисаҳои аз сар гузаронидаашонро нақл мекунанд, вале барои аксари мо афсона менамоянд. Албатта,

мой мекунанд. Баръакс он замон, ҳоло нафаре лозим нест, ки фикри як наслро дастгирию андешаи насли дигарро маҳкум кунад, зеро ҳама дар як саф ҳастем. Ҳамроҳ кор мекунем, ҳамроҳ ба мардум хизмат мекунем ва аз ҳамдигар меомӯзем. Яке аз таҷрибаҳои мегӯяду дигаре аз фанновариҳои нав.

Меҳонам:

- Ҳамаи мо аз дидани деҳаҳои харобаштаи киштзорҳои хушкшуда беҳад ғамгин гаштем. Вақте ки бо одамон мулоқот мекардему онҳо бо дарду алам саргузаштҳои рӯзҳои охиринашонро нақл мекарданд, диламон реш-реш мегашту ашк дар чашмонамон ҳалқа мезад.

Мо аз дидани деҳаҳои навбунёду киштзорҳои сабз, гандуми қадкашида, пахтаи гулкарда, боғҳои интенсивии бо дарахтони

охири ҳар моҳ ба телефонашон СМС-паёммак дар бораи гузаштани маблағи нафақа меояд.

Меҳонам:

- Рӯзи гузашта бисёре аз сокинони вилояти Кӯлоб аз навбати назди мағозаҳои хӯрокворӣ ва гизофурӯшӣ ноумед баргашта, шабро гурусна рӯз карданд.

Навбатпой барои хӯроквориро аз нақлҳои волидонамон шундаем. Мо ҳам дар мағозаҳо навбат меистем, вале барои харидани маҳсулот не, балки назди ҳазинаҷи барои пули маҳсулотро пардохтан. Мағозаҳо 24 соат фаъолият намуда, коргаронашон дар ду-се баст кор мекунанд. Мо аз назди мағозаҳо ноумед ба хона барнамегардем, зеро ҳама маҳсулоти зарурӣ ҳаст. Шабҳои гуруснагиро ёд надорем, зеро маконҳои даркорӣ доимо дар хизмати мардуманд.

Меҳонам:

- Сокинони шаҳри Душанбе ва навоҳии атрофи онро куштору горагари ва дигар тамоилҳои ғайриинсонӣ ба таҳлука оварда, онҳо аз ҳимояи пуштибонии органҳои ҳифзи ҳуқуқ тамоман умед кандаанд.

Ҳоло мақомоти ҳифзи ҳуқуқ барои ҳар сокини кишвар дастрасанд. Ронандае ноҷо сигнал дод, овози дағалро сабт карда, ба мақмот равон мекунем ва вайронкунандаи тартиботи ҷамъиятӣ пас аз чанд соат боздошт шуда, ҳаёс ҷарима мешавад. Илова бар ин, ӯ ҳатто аз ҷабрдида узр ҳам мепурсад. Ҳоло агар дар кӯча писаре ба духтаре ё баръакс, дағали кунад, пас аз чанд соат дар шабақаҳои иҷтимоӣ аксашонро бо дастони баста паси панҷара мебинем. Ҳоло як нафар ба рӯи нафари дигар ба қавле, безеб нигариста наметавонад, зеро баробари шикоят кардани тарафи дуюм, чора андешида мешавад. Шукр, боварии сокинон ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба маротиба афзудааст. Милитсия ҳомии ҳақиқии мардум аст.

Меҳонам:

- Мардум иҷборан хонаву дари худро тарк мекунанд. Худо медонад, дар ғарибӣ онҳоро чӣ интизор аст.

Дар ҳоли ҳозир мардум ба хориҷи кишвар зиёд сафар мекунанд, аммо ба ҳеҷ ваҷх хонаҳои онҳо тарк намекуанд. Онҳо бо мақсади кор, таҳсил, истироҳат, саёҳат, табобат ва ғайраҳо мераванд.

Ҷамъбасти мисли оғоз бисёр душвор аст. Чашмам ба шумораи 14-уми ноябри соли 1992 меафтад, ки бо ҳарфҳои калон-калон навишта шудааст: «Падарону бобоён, тифлону модарон - тамоми сокинони ҷумҳурӣ аз Ичлосияи шонздаҳуми Шӯрои Олӣ умедҳои калон доранд».

Ичлосияи XVI Шӯрои Олӣ доир гардид. Хушбахтона, умедҳо барбод нарафтанд. Орзуҳо тағи хок нашуданд. Ҷои ашқоро хандаҳо гирифт. Ҷои бӯи хунро бӯи гул пахш кард. Садои тирро садои хандаи кӯдакон иваз кард. Ояндаи тира рӯшан шуд. Мо ба ваҳдату яқдилӣ ва истиқлолияти комил расидем!

Зиҳӣ, Истиқлолият! Зиҳӣ, Ватани обод! Зиҳӣ, мардуми осоишта!

**Ҷ. ТОҲИРӢ,
«Садои мардум»**

Сураатир: Муҳиддин ОЛИМПУР

DIDOR SADILOEV PHOTOGRAPHY

Сураатир: Дидор САДИЛЛОВ

Меҳонам:

- Дар ҳар ду майдон рӯзи маҳшар буд, бӯи хун меомад. Касе ба насихати касе гӯш намедод. Туфанг пур аз тирӣ бародаркуш суи ҳам равона буд.

Ҳоло боғҳои зиёд барои сокинон бунёд шуда, бегоҳиҳо бобову бибиҳо, падару модарон ҳамроҳи фарзандон ва ҷавонон ҳамроҳи дилдодаҳои он ба сайругашт мебароянд. Кӯчаву боғҳои бӯи гул мекунанд. Дар як вақт насихати пирону гӯш кардани ҷавонро дидан мумкин аст. Бародар дасти бародарро гирифта, ояндаи дурахшонро яқо месозанд. Мо насл ҳастем, ки ҳеҷ майдонро он гуна надидаем, намешиносем ва умед дорем, ки ҳеҷ вақт набинем. Мо бо бӯи гул калон шудаем.

Меҳонам:

- Падар ба хуни писар, бародар ба хуни бародар ташна буд.

Ҳоло падар кӯшиш мекунанд, ки духтараш дар беҳтарин шароит ба воя расад, писараш дар беҳтарин мактаб таҳсил кунад. Ӯ талош мекунанд, ки фарзандонаш забондону соҳибкасб шаванд. Эҳтироми калонсолонро ба ҷо оранд ва хизматгори халқ бошанд.

Меҳонам:

- Аз Душанбе Ҳисор, Турсунзодаву Қўрғонтеппа, Вахш Кўлоб ва дигар ноҳияҳо мардум кӯч бастанд.

Ҳоло бошад, сокинони Душанбе Ҳисор, Турсунзодаву Қўрғонтеппа (Бохтар), Вахш Кўлоб ва дигар шаҳру ноҳияҳо танҳо бо мақсади дидорбинии хешону дўстон, қору таҳсил ва ё саёҳату истироҳат аз хонаҳои онҳо мебароянд ва ин ҳам барои чанд рӯз, зеро якеро дар ҷои кор интизоранду дигареро дар сари замини кишт, сеюмӣ бояд шоғирдонашро ба озмунҳои ҷумҳуриявӣ роҳнамоӣ кунанд чорумӣ муваззаф аст, ки маоши ҳамкоронашро ба корташон гузаронад. Тоҷикистон яқтост ва мардум аз ҳама минтақаи кишвар бо ҳам робитаи ҳешу-таборӣ барқарор карда, хушхол зиндагӣ карда истодаанд.

Меҳонам:

- Шабонгоҳ хоби кас намеояд. Аз ҳар гӯша садои тир мерасад.

Хушбахтона, шабҳои мо ором аст. Дар шаб яке бо аҳли оила ба ҳавои тоза мебарояду дигаре ҳамсару фарзандонашро ба кабобхӯрӣ мебарад. Яке масҷид мераваду дигаре маркази дилхушӣ. Яке ба дарси иловагӣ меравад, дигаре вақташро дар толори варзишӣ мегузаронад. Хуллас, дар шабҳои моҳтобии мо садои ханда, бозихи кӯдакон танинандоз аст. Насли нав садои тир не, садои карнаю сурнай шундааст.

Меҳонам:

- Миллати тоҷик ба ваҳда-

афсонае, ки онҳо 30 сол пеш шоҳидаш буданд.

Меҳонам:

- Ҳар рӯз аз каналу ҷӯйҳо, захбӯру чуқуриҳо мурдаҳои дамида, пӯсидаву кирмзада, ки онҳоро наздиконашон аз либосҳои навишонад, ёфт мешавад.

Ибораҳои «мурдаи дамида» ва «пӯсидаву кирмзада» барои насли мо бегонаанд, онҳоро танҳо дар филмҳо дидаем, дар китобҳо хондаем.

Меҳонам:

- Оташи газаби онҳое, ки наздикони худро гум кардаанд, ҳеҷ паст шуданӣ нест. Онҳо барои қассосгирӣ ҳамеша омодаанд.

Шукр, ҳоло мардум осудаанд, дар фикри пешбарии зиндагӣ ва қору пайкор ҳастанд. Мардум на барои қассосгирӣ, балки барои меҳнат қардан омодаанд.

Меҳонам:

- Ҷавонони деҳот пурра дар фикри қассосгирӣ пирон дар андешаи оштиандозӣанд. Аммо касе нест, ки андешаи ҷавонро маҳкуму фикри пиронро ҷонибдорӣ кунад.

Ҷавонони айёми мо аксаран дар фикри таҳсилу касбмӯзӣ ва умуман тақмили лаёқату дониш ҳастанд. Пирон бошанд, барои ба мақсад расидани ҷавонон аз таҷрибаву донишу фаҳмишашон истифода бурда, онҳоро роҳна-

мевадиханда ва палақҳои тарбузу харбузаву дарахтони ҳамешасабз хушқолам. Вақте ки бо сокинони ин ё он минтақа ҳамсухбат мешаваем, аз зиндагии орому осуда, дастовардҳои дастгириҳои давлату Ҳукумат меғунд.

Меҳонам:

- Тарзе шудааст, ки мардум ба рӯзи дигар кам бовар доранд.

Боварӣ ба фардои нек то андозаест, ки ҳама талоши имрӯзаамон барои фардост. Ба оянда умеди нек доштанро аз Сарвари давлат оғоз карда, тамоми шаҳрвандони ҷумҳурӣ талқин мекунанд. Ҳамин умеду боварӣ ба фардост, ки ҷавонро ояндаи миллат ном мебарем. Ҳамин умеду боварӣ ба фардост, ки рӯз аз рӯз кишварамонро ободу зебо карда истодаем. Ҳамин умеду боварӣ ба фардост, ки ояндаро дурахшон мебинем.

Меҳонам:

- Бархе охири кӯрпаю болишташонро ҳам ба бозор мебароранд. Сабабаширо пурсон шавед, маълум мегардад, ки ду-се моҳ инҷониб нафақа нагирифтаанд.

Ҳоло кӯрпаю болиштро аз хонаҳо танҳо ба хоҳири офтоб додан мебароранд. Инчунин, кӯрпаю болишти наварӯсоро ба хонаи домод мебаранд. Дар мавриди нафақа бошад, бояд гӯем, ки ба пирони нурони коти нафақагирӣ дода шудааст ва

Ў баъд аз бозгашт аз шаҳри Хучанд чанд рӯз рухсатӣ гирифт ба зодгоҳаш баргашт. Гарчанд дар ноҳияи Рашт ҳанӯз садои тир баланд мешуд ва хуни инсон мерехт. Омаду нотарсона ба деҳаҳои дуру наздик сафар кард. Бо сокинони маҳаллӣ суҳбату вохӯриҳо мегузаронд. Дар вохӯриҳо оид ба натиҷаҳои иҷлосия, дар бораи Сарвари тозаинтихоби давлати тоҷикон самимӣ, бо муҳаббат ҳарф мезад ва бо итминон таъкид мекард, ки акнун дар Тоҷикистони азизамон сулҳу оромӣ барқарор мегардад. Мардум метавонанд оромона паи зиндагии хеш бошанд.

Меғуфт, ки Сарвари ҷавони дилсӯзу ватандӯст метавонад ормону орзуҳои тамоми мардуми

супорида, донишҷӯ гардид. Соли 1969 пас аз хатми донишқада ўро барои кор ба

ЗИНДАВУ ҶОВИД МОНД...

Тоҷикистонро амалӣ кунад. Меғуфт, ки наслҳои оянда дар бораи аҳамияти Иҷлосияи шонздаҳуми Шӯрои Олӣ чилд - чилд китобҳо менависанду хизмати вакилони халқро қадр хоҳанд кард. Мардуми водии Рашт ба ҳарфи ӯ бовар доштанд, зеро солиёни зиёд дар корҳои роҳбарӣ умрашро сарф карда, бо меҳнати ҳалол соҳиби обрӯ ва эҳтироми ҳамдиёронаш гашта буд. Ў ба мардум нотарсона ҳарфаширо меғуфт. На аз тир муҳолифин ҳарос дошту на аз мушти эшон. «Сарвари давлат барои тамоми мардуми кишвар талаш мекунад. Шумо ҳам силоҳро ба замин гузореде паи зиндагии озоишта шавед», - меғуфт ӯ. Борҳо бунӣ гардан мушт хӯрду ҳақорат шунд. Борҳо милли туфангро рӯи синааш гузоштанду таҳдид ба маргаш карданд, вале ӯ аз ҳарфаш намегашт. Содиқона ва самимӣ дар бораи иҷлосия ва ояндаи кишвари тоҷикон сухан меғуфт...

Ходими давлатию ҷамъиятӣ, инсони покдилу нексиришт Туғон Абдуҷабборов 15-уми апрели соли 1948 дар деҳаи Қуллои ноҳияи Рашт дар оилаи деҳқон чашм ба олами ҳастӣ кушода, даврони тифлию кӯдакиашро бо падару модар гузаронидааст. Солҳои аввали мактабхонӣ ба даврае рост омад, ки дар мамлакат харобаҳо ва оқибатҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ барқарор карда мешуданд. Зери роҳбарии падари бузургвараш, ки шахси босавод, донандаи хуби ашъори шоирони классики тоҷику форс буд ва роҳнамоии омӯзгорон бо баҳои хубу аъло таҳсил мекард. Соли 1964 мактаби миёнаро бо шаҳодатномаи аъло ба итмом расонид. Ҳамон сол ба факултети гидрометеорологияи Донишқадаи аграрии Тоҷикистон (ҳоло Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур) ҳуҷҷат

ноҳияи Фарм роҳхат доданд. Фаъолияти меҳнатиро ҳамон сол ба ҳайси сардори Раёсати обтаъминкунии гурӯҳи ноҳияҳои Фарм оғоз намуд. Соли 1975 ба вазифаи сардори КСМ № 23-и ноҳия таъин гардида, то соли 1981 меҳнат кард. Сипас ўро ба

Донишгоҳи тақмили ихтисоси кормандони роҳбарикунандаи шаҳри Киеви Ҷумҳурии Шӯравии Сотсиалистии Украина фиристонданд.

Солҳои 1981-1985 дар вазифаҳои сармуҳандис, роҳбари трести «Таджикремводстрой»-и ноҳияи Ленин (ҳоло ноҳияи Рӯдакӣ) кор кард ва соли 1985 ўро ба вазифаи раиси Кумитаи иҷроияи совети депутатҳои халқи ноҳияи Фарм таъин намуданд.

Соли 1988 Туғон Абдуҷабборов ба вазифаи котиби аввали Кумитаи ҳизби коммунисти ноҳи-

яи Кӯйбишев (ҳоло ноҳияи Абдурахмони Ҷомӣ) таъин гардид. Соли 1990 меҳнаткашонӣ ноҳияи Кӯйбишев ўро ба сифати намоёнди худ ба Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб намуданд.

Ў солҳои 1991-1992 дар вазифаи мудири шуъбаи сохтмони асосии ҷамъияти ҷумҳуриявии «Главтаджикводстрой», солҳои 1992-1994 дар вазифаи муовини вазири мелиоратсия ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият кардааст.

Ватан дар хатар буди давлату миллати моро хавфи нобудшавӣ таҳдид мекард. Дар як муддати кӯтоҳ ду президент ва чандин раисони Шӯрои Олӣ ба истеъфо рафтанд. Дар ҳамин гуна вазъияти нугувор аввалин шахсиятҳое, ки барои аз гирдоби ҷанги ҷамъиятии таҳмилӣ раҳо додани мамлакатаи ба хун огушта кӯшиш карданд, вакилони Шӯрои Олии ҷумҳурӣ буданд. Онҳо зарур донистанд, ки барои наҷоти Ватан Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ даъват карда шавад ва он аз 16 ноябр то 2 декабри соли 1992 дар шаҳри Хучанд баргузор шуд. Дар қатори дигар вакилони Шӯрои Олӣ дар иҷлосия Туғон Абдуҷабборов ҳам иштирок дошт ва барои таъсиси Ҳукумати қонунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Шӯрои Олӣ интихоб гардидани ҷавонтарин вакили он муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон,

тасдиқи рамзҳои давлатии Ватанамон - Парчам ва Нишони давлатӣ раъй додааст.

Дар ҳамаи айём ноҳияи Фарм яке аз нуқтаҳои даргири ҷанги хонумонсӯзи ҷамъиятӣ доништа мешуд.

Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии

ки қувваҳои муҳолифи давлат пурқудрат гардида, раиси ноҳияро фаъолият кардан наменонданд, вале бо ташаббус ва зеро роҳбарии қаҳрамони матлаб бо мақсади аз ҳолати нугувор баровардани ноҳия ва аҳолии он чандин бор бо муҳолифин гуфтушунид анҷом дода шуда, ӯ дар ин давра қувваю маҳорат, дониш ва таҷрибаашро сарф кард, ки ду тарафҳо ба ифодаи биеварад, оташи ҷангро хомӯш созад, ашки ғамро ба ашки шодӣ табдил диҳад, ниҳоли душмани барканаду дарахти дӯстӣ биншонад, раиятеро, ки ихтиёраш ба дастӣ ӯ гузошта шуда буд, аз вайронӣ ба сӯи ободӣ роҳнамо гардад, дар дили онҳо шамъи умедро фурӯзон намояд.

То ҷое тавонист, талаш кард, то рисолати худро ҳамчун як ватанпарвар дар назди ҷамъият наҷро намояд. Аз аввалинҳое буд, ки ба узвияти Ҳизби халқии демократии Тоҷикистон шомил гашта, аз сиёсати ободкоронаву созандаи Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пайравӣ кард.

Соли 1999 Т. Абдуҷабборовро даъват намуданд дар вазифаи мудири бахши экологии шуъба оид ба вазъияти фавқулода ва офатҳои табиӣ Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон кор намояд. Баъдан, то соли 2004 дар вазифаҳои муовини менеҷери минтақавии «Барномаи барқароркунии, на-всозӣ ва рушди СММ», сардори Раёсати геодезия ва харитасозии Агентии «Харитасоз»-и Ҷумҳурии Тоҷикистон адои вазифа намуд. Солҳои 2004 -2011 вазифаи директори Маркази модули ноҳияи Раштро ба уҳда дошта, дар соҳибқасб гардидани садҳо нафар шаҳрвандон саҳми арзанда гузоштааст.

Ў баъд аз ба нафақа баромадан низ донишу малака ва таҷрибаи андӯхтаи худро барои рушди хоҷагии халқи мамлакат сарф намуд.

Хизматҳои бисёрсоларо арзандаи ӯ бо Ифтихорномаи Президиуми Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва унвони ифтихории Корманди шоистаи Тоҷикистон қадр карда шудаанд.

Марги бемаҳал ин марди шарифу инсони комилро баъди бемории тӯлонӣ 6-уми ноябри соли 2021 дар 73-солагии аз байни мо бурд. Ў имрӯз ҳисман миёни мо нест, лекин хотираи некаш абадӣ дар қалбҳои барҳақ гуфтаанд:

**Зиндаву ҷовид монд,
ҳар кӣ нақӯном зист,
К-аз ақибаш зикри хайр
зинда кунад номро.**

**Диловари МИРЗО,
«Садои мардум»,
Ривочидин ТОҶИДДИН,
рӯзноманигор**

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИӢЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

2019

15-уми июни соли 2019 дар пойтахти мамлакат - шаҳри Душанбе ҷамъиши панҷуми Машварати ҳамкорӣ ва тадбирҳои боварӣ дар Осиё таҳти раёсати Ҷумҳурии Тоҷикистон доир гардид.

9-уми сентябр дар Рӯзи Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон маросими ба кор даровардани агрегати дуҷуми НБО «Роғун» баргузор гардид.

2020

Тибқи супориши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки аз Паём ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (26 декабри соли 2019) бармеояд, ҷопи китоби «Тоҷикон»-и аллома Бобоҷон Ғафуров аз тарафи ҷопхонаи «Нашриёти муосир» оғоз шуд.

2021

1-уми январ аз нашри аввалин шумораи рӯномаи «Садои мардум» - нашрияи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон 30 сол сипарӣ гардид.

29 - 30-уми март дар шаҳри Душанбе нухумин Конфронси вазирони кишварҳои «Қалби Осиё - Раванди Истанбул» зери унвони «Тақвияти ҷомеа барои сулҳ ва рушд» баргузор гардид. Дар ин ҷамъиш Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иштирок ва суханронӣ карданд.

3-юми март, зимни суханронӣ дар мулоқоти якуми Панели сатҳи баланд оид ба масъалаҳои об ва иқлим Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод карданд, ки соли 2025 - «Соли байналмилалӣи ҳифзи пирияхҳо» эълон карда шавад.

1-уми июл дар шаҳри Душанбе таҳти раёсати Раиси Шӯрои Ассамблеяи парламенти Созмони аҳдноамӣ, Раиси Думаи давлатии Маҷлиси Федералии Федератсияи Россия Вячеслав Володин ҷаласаи Шӯрои АП СААД доир гардид, ки дар он Раиси Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси шаҳри Душанбе муҳтарам Рустами Эмомалӣ иштирок ва суханронӣ намуд.

16-уми сентябр дар Маҷмаи давлатии «Қасри миллат» - и Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаласаи Шӯрои амниятӣ дастаҷамъии Созмони аҳдноамӣ амниятӣ дастаҷамъӣ ба кор оғоз кард.

30 сол пеш дар ҳамин шабу рӯз вазъияти сиёсӣ ва иқтисодии ҷумҳурӣ пур аз ваҳму изтироб буд. Хандаҳои бегаш ва форами кудакон, табассуми ширини ҷавонону духтарони қадрас ба гӯш намерасид. Агар мусиқӣ аз тариқи радио ва телевизион садо меод, он ҳам нолаи ҳазин буд. Дар урфият меғунд, ки вақте ки тўпҳо садо баланд мекунанд, мусиқӣ хомӯш мешавад. Дунёро ваҳму сиёҳӣ пахш хоҳад кард.

Шоири халқии Доғистон Расул Ғамзатов ба саволи «Ранги сурх аз кучо баромадааст», ҷавоб дода буд: «Аз ранги сиёҳ».

- Пас ранги сиёҳ аз кучо пайдо шудааст?

- Аз ранги сурх. Вақте ки хуни сурх мерезад, дунё (ҷаҳон) мотамзада шуда, сиёҳпӯш мешаванд».

Солҳои 1992-1993 ба қавли Расул Ғамзатов, хуни сурх рехту диёри нозанини мо, сокинони он сиёҳпӯш шуданд.

30 сол пеш мақолаи ғамангез ва ноумедонаи «Вақте ки тўпҳо садо мекунанд» (рӯзномаи «Садои мардум» 27-уми ноябри соли 1992, №217 (467) саҳ. 4) чоп кардам. Азбаски саҳифаҳои рӯзномаро гузориш аз рафти Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум дар шаҳри Хучанд банд карда буданд, чопи мақолаи банд каме ба таъхир афтод.

Аз ҷумла навишта будам, ки: «Чун анъана, ҳар рӯз, назди тиреза ба берун чашм меҳӯзам. Мардум бо нигоҳҳои саволмез ва пуризишро бошито равананд. Ҳатто кампираконе, ки сари роҳ нишаста, соатҳои тўлонӣ суҳбат мекарданд, ба назар наменамоянд. Борони тирамоҳӣ ҳамоно беист меборад. Дар онаи нилгун Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд давом дорад. Ҳама бо як орзу сар ба болини хоб мениҳем, ки то субҳи дигар ба дидори ҳам расем?»

Кош он рӯзи фирӯз ва муросо зудтар мерасиду вазъи ноороми ҷумҳуриамон ба эътидол меомад. Боз хандаи бекина ва гулгулаи бозиҳои кудакон ба осмон мекест».

Ҳамон рӯз умеди ягонаи сокинони кишвар ба Иҷлосияи XVI тақдирсози Хучанд буд.

Аз Дастгоҳи Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон супориш шуд, ки хабарнигорони рӯзномаи «Садои мардум» барои инъикоси кори Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ ба шаҳри Хучанд раванд. Иҷрокунандаи вазифаи сармуҳаррири рӯзнома Мирзомаҳмуд Мирбобоев ва хабарнигори рӯзнома Мардони Муҳаммад ба сафари хизматӣ ба шаҳри Хучанд фиристонида шуданд. Дар шаҳри Хучанд ба онҳо хабарнигори рӯзнома Абдуғаффор Қурбонӣ, хабарнигорони минтақавии рӯзнома дар вилояти Ленинобод Солеҳи Зарифзод ва хабарнигори рӯзнома дар вилояти Кӯлоб Бобоҷон Абдуллоҳидов ҳамроҳ шуданд.

16-уми ноябри соли 1992 дар Қасри Арбоби шаҳри Хучанд Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум ба кори худ шурӯъ намуд. Рафти иҷлосия аз тариқи радио ва телевизион, инчунин матбуоти даврӣ инъикос мешуд.

- «Садои мардум» дар воқеаҳои солҳои 1991-1992 дар ҷумҳурӣ ягона рӯзнома буд, ки ба Давлату Ҳукумати қонунӣ содиқ монд ва ба туфайли ин рӯзнома хонандагон аз ҳақиқати воқеаҳо бохабар гаштанд. Ҳамин ҳақиқатнигории рӯзнома буд, ки баромадҳои на ба ҳама писанд меомад. Аз ин рӯ, душманони рости ҳақиқат сармуҳаррири рӯзнома Муродулло Шерализодаро ҳадафи тир қарор доданд. 5-уми майи соли 1992 ин рӯзноманигори ҳақиқатпараст ба қатл расонда шуд. Вале рӯзномаю коллективи эҷодии он аз роҳи ҳақиқатнигорӣ рӯй натофт, - навиштааст профессор Иброҳим Усмонов.

Хабарнигорони парлумонии рӯзнома шурӯъ аз 18-уми ноябри соли 1992 то 15-уми декабри соли 1992 дар бораи қараёни иҷлосия иттилоия, хабар, муроҷиатномаҳо, қарорҳои нав қабулшуда ва гузоришҳои фишурдаро чоп карданд. Дар баробари ин, онҳо баромаду гузоришҳои вакилони халқро сабт карда, фишурдаи онро дар коғаз навишта, аз тариқи телетайпи АМИТ «Ховар» ва тавассути телефон ба идораи

рӯзномаи «Садои мардум» мефиристоданд. Алабатта, ин кори вазнин ва заҳматталаб буд, вале хабарнигорон масъулияти дар наздашон гузоштаро хуб дарк намуда, софдилона меҳнат мекарданд.

Дар идораи рӯзномаи «Садои мардум», ки он солҳо дар қабати сеюми бинои Маҷлиси миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир буд, ҳайати эҷодии рӯзнома бо роҳбарии нависанда ва журналисти шинохта Бахтиёр Муртазоев (ҳоло Нависандаи халқии Тоҷикистон) навбатдорӣ ташкил карда, матолиби омадари таҳрир карда, ба чоп месупориданд.

Кормандони эҷодии рӯзнома бо роҳбарии мудирӣ шуъбаи сиёсат ва ҳуқуқ

Хучанд ва ҳайати эҷодии рӯзнома дар шаҳри Душанбе вазифаҳои дар наздашон гузошташударо сарбаландона ба ҷо оварданд.

19-уми ноябри соли 1992 аз тариқи овоздиҳии пинҳонӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб шуданд. Мавриди зикр аст, ки аввалин мусоҳибаи Сардори ба тозагӣ интихобшудаи давлат бо хабарнигори рӯзнома Мардони Муҳаммад таҳти унвони «Давлат аз иттифоқ ҳезад» дар рӯзномаи «Садои мардум» 19-уми декабри соли 1992, №227 (477) ба таърифи расидааст.

«...Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ бешак, иҷлосияи таърихӣ буд. Дар он қисмати миллати тоҷик ва давлати соҳибистиқлоли

РАҲИ ИҚБОЛ АЗ ИҶЛОСИ ОН ШУД БОЗ...

Бахтиёр Муртазоев, мудирони шуъбаҳои Умрикул Ҳақбердиев, Ғаниҷон Ҷӯразода, Зулфиқори Шодӣ, хабарнигорон Раҳимҷон Бобоҷон, Қурбон Мадалиев, Қироншоҳ Шариғзода, Обиди Умар, муаллифи сатрҳо, Мардон Шуқуров, Марямбону Фарғонӣ, Акбари Саттор, Темур Исмоилов, кормандони котибот Мухтор Боқизода, ҳуруфчинҳо Сайёра Мазамбекова, Санавбар Ҳоҷиева, Аноргул Сӯфиева, Дилором Ҷобирова баъзе маврид то саҳар дар идора кор карда, субҳи собиқ ба хонаҳояшон мерасиданд.

Кормандони техникаи КВД КТН «Шарқи озод» лентотипҳо ва ҳуруфчинҳо Татьяна Салехова, Фурак Мирзоев, Равшан Қодиров, Татьяна Саъдуллоева, Бечода Гуленова, саҳифабандҳо Камол Абдуллоев, Кабир Ҳақимов, Исмаилов Холлов, Алимов Нормурод, сардори сеҳи чопи офсетии газета Вафобек Гулбердиев ва дигарон низ зарурияти рӯзномаҳоро дарк намуда, бо дарки масъулият, вале ҷиддӣ меҳнат мекарданд.

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Хучанди бостонӣ 16-уми ноябр оғоз ёфта, 2-юми декабри соли 1992 ба қарор анҷом бахшид. Хабарнигорони парлумонии рӯзномаи «Садои мардум» дар

Тоҷикистон ҳал мешуд. Аксарияти кулли депутатҳо ин нуктаро хуб дарк намуда, баҳри ба эътидол овардани вазъи ҷумҳурӣ ва пеши роҳи хунрезиро гирифтанд кӯшиши зиёд ба харҷ доданд. Иҷлосия дар фазои яқдилӣ ҳамдигарфаҳмӣ гузашт. Депутатҳо яқдилона Раёсати Шӯрои Олӣ ва Ҳукумати Тоҷикистонро интихоб карданд.

...Гуворотарин лаҳзаҳои қабули Парчаму Нишони давлатии Тоҷикистон буд. Ин лаҳзаҳои таърихӣ ҳеҷ гоҳ аз хотири иштирокчиёни иҷлосия фаромӯш нахоҳад шуд. «Умуман, ин иҷлосия қадами нахустин баҳри сулҳу оромиш дар ҷумҳурӣ гардид...», - гуфта буданд муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон.

Баъд аз ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб шудани муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба минбари иҷлосия баромада гуфтанд:

«... Депутатҳои азиз, меҳмонони гиромӣ, намоёндагони воситаҳои ахбори омма!

Аз ин минбари баланд барои ба ман боварӣ зоҳир карданатон миннатдорӣ баён менамоям. Натиҷаи овоздиҳӣ нишон дод, ки дар байни депутатҳо яқдилӣ, яқдигарфаҳмӣ оғоз ёфта истодааст. Ман низ оғози кори худро аз сулҳ сар хоҳам кард...

Ман тарафдори давлати демократии ҳуқуқбунёд мебошам. Мо бояд ҳама ёру бародар бошем, то ки вазъро ором намоём. Ҳар чӣ аз дастам меояд, дар ин роҳ талош хоҳам кард...».

(Рӯзномаи «Садои мардум», 27-уми ноябри соли 1992, №217 (467), саҳ. 2)

Баъди баромади кӯтоҳ, вале пурмаъноу ҳадафноки Сардори давлат шуълаи умед дар дили ҳазорҳо нафар сокинони Тоҷикистон баланд шудан гирифт. Шоирон аз нав ба шеърҳои оғоз карданд. Мутрибон торҳои хешро ҷӯр карданд. Мавҷи ханда ва суруду таронаҳо оҳиста-оҳиста баланд шуд.

Адиби кӯҳансол Абдумалик Баҳорӣ шеъре эҷод кард:

**... Даҳшати шабҳо гузашту як пагоҳ,
Муждае омад аз Арбоби Хучанд.
Аз қарори маҷлису сулҳу салоҳ,
Аз шиори родмарди сарбаланд.**

**Ин шиор аз минбари олии ба гӯш,
Мерасиду чеҳраҳоро мекушод.
Парчами ҷумҳуриро ҳар як хамӯш,
Бӯса мекарду ба чашмаш мениҳод...**

**Ҷанг барҳам хӯрду орошта шуд,
Дур шуд аз умқи дил дарду алам.
Тухми сулҳу ваҳдати мо кишта шуд,
Офарин, эй Сарвари собитқадам!**

Инак, баъд аз 30 сол мақолаи «Вақте ки тўпҳо садо мекунанд»-ро мутолиа мекунам. Он солҳои пурғоҷи барандаи барномаи «Синамо»-и телевизиони Тоҷикистон ба ҳунарпешаи шинохта Гулсара Абдуллоева суҳбат анҷом дода буд. Роқими ин сатрҳо барномаро тамошо карда, дар мақолаам 30 сол пеш навишта будам:

«Ман бозиҳои табиӣ ва олиҷаноби Ҳунарпешаи шоистаи Тоҷикистон Гулсара Абдуллоеваро борҳо тамошо карда, эътироф намудаам. Ҳам дар ҷодари кино ва ҳам дар сахнаи театр ин ҳунарпеша беҳамто ва бебаҳост. Дар нақшҳои ҷиддӣ, мазҳакавӣ ва офаридани симои модарон кайҳо боз комёб шудааст. Вале саҳнае, ки дар барномаи телевизионии «Синамо» тамошо кардам ба фикрам, яке аз саҳнаҳои табиӣ, боварибахш ва таъсирноки аз таҳти дил иҷрокардаи апаи Гулсара буд.

Суол аз ҷониби барандаи дигар буди ҳунарпешаи маҳбуи моро воқеаҳои вазнин ва даҳшатбори имрӯза (манзур соли 1992), ҷангҳои бародаркушӣ ва навҷаву фиғони модарони аламзада нагузошт, ки аз комёбиҳои хеш ҳарф зананд. Ашқҳои эҳсосӣ ва пураламаш марҷонвор ба руҳсораҳои зебоаш мешориданд...

Пас аз дидани ин саҳна, ба фикрам, ҳоҷати пурсидан намонд, ки чаро ин шабу рӯзҳо санъаткорони мо хомӯшанд? Зеро Гулсара Абдуллоева ба ин савол хеле бамаврид посух дод».

Инак, бо гузашти 30 сол, агар ман дар мавзӯи рӯз маводе нависам ё барномае дар шабақаҳои гуногуни телевизионӣ таҳия намоям, Гулсара Абдуллоева ин навбат бо табассумҳои ширин ва лутфу шӯҳрияш ба тамошобини телевизионӣ рӯҳи мадори тоза мебахшад. Зеро дигар садои тирӯи тўп шунида намешавад. Баръакс, дар ин шабу рӯз садои карнаю сурнай ва дафӯ най дар фазои Тоҷикистони ободу зебо ва дилоро танинандоз аст. Ҳамаи ин бо шарофати баргузори Иҷлосияи тақдирсози XVI Шӯрои Олӣ дар Хучанди бостонӣ амалӣ гардид. Ин иҷлосияи Сардори давлати тоҷиконро интихоб кард, ки Тоҷикистонро аз ҷанголи ҷанг наҷот дод ва ба халқи тоҷик сулҳу салоҳ овард. Ин буд, ки халқи бошарафи тоҷик ӯро Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий - Пешвои миллат пазируфтанд. Ин бузургмард Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошанд.

**Ба аҳди худ вафо карду вафо кард,
Вафоро бовафо неку баҳо кард.
Ҷаҳон хушнуд шуд аз ин вафояш,
Бигуфтанд «Офарин»,
«Аҳсан!» барояш.**

**Пас аз он оли Сомон
зинда бинмуд,
Ба ҷаҳдаш ин Ватан
поинда бинмуд.**

**Тилло НЕКҚАДАМОВ,
«Садои мардум»**

ИЧЛОСИЯ АЗ ШАРОФАТИ ДУРАНДЕШИИ ВАКИЛОН ТАЪРИХӢ ШУД

Ичлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеаи таърихӣ давлатдорӣ навини тоҷикон маҳсуб ёфта, ба ташаккули давлату миллат асос гузошт. Ичлосия замоне баргузор гардид, ки кишварамонро муноқишаҳои шадиди шахрвандӣ фаро гирифта, мардум шабу рӯз аз Худованд илтиҷо мекарданд, ки ақлу заковат пирӯз гардаду сулҳу салоҳ шавад ва мардум ба ҳам биянд.

Сарҷамъии ҷонибҳои муҳолиф он рӯзҳо на танҳо мардуми шарифи Тоҷикистон, балки аксар кишварҳои ҷаҳонро ба андеша оварда буд ва ба ҷараёни кори иҷлосия назар андӯхта, нигарони он буданд, ки тақдирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ба чӣ меанҷомиди бошад. Хушбахтона, вакилони мардумӣ дар Шӯрои Олӣ ақлу заковатро ба кор бурда, ба мувофиқа расиданд ва ниҳоят бо дастгирии ҳамдигар ҷавонтарин вакили мардумӣ, шахси далеру шуҷоъ Эмомалӣ Раҳмонро Раиси Шӯрои Олӣ интихоб карданд. 19-уми ноябри соли 1992 дар ҷараёни кори иҷлосия номзадҳои дигар ҳам пешбарӣ шуда буданд, аммо онҳо вазъияти мураккаби ҷомеаро дида, номзадиашонро бозпас гирифтанд. Танҳо муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҷавониаш нигоҳ накарда, пуштибони давлату миллат шуд ва масъулияти идоракунии давлати парокандаю миллати парешонхотирро мардонвор бар дӯш гирифт. Баъди интихоб шудан ба вазифаи Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон нотавонбинон овозаҳо паҳн карданд, ки ӯ аз уҳдаи роҳбарии давлати пошхӯрда намебарояд ва баъди ягон моҳ боз роҳбарӣ дигар ҷустан лозим меояд, аммо вақт довари ҳаёт аст, мегӯянд. Гузашти солҳо собит сохт, ки вакилони мардумӣ дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар инти-

хоби Сарвари давлат хато накарданд. Қасри Арбоб бошад, бо он воқеаи бузург чун иҷлосияи таърихӣ шуҳрати дигар ёфт ва дар саҳифаҳои неки таърих бо ҳарфҳои заррин навишта шуд.

Банда дар он иҷлосияи тақдирсоз ба ҳайси роҳбари Маркази матбуоти Комичроияи вилояти Кӯлоб ва ҳамзамон ёвари раиси он ширкат доштам ва шоҳиди бисёр лаҳзаҳои хотирмон мебошам. Вазифаи банда ҷиҳати иштирок дар иҷлосия аз он иборат буд, ки бо кадом роҳ бошад, наворҳои дар ҳамкорӣ бо кормандони «Телевизиони Кӯлоб» омодакардари оид ба ку-

хиябонҳо равуо мекардагӣ зери назорати махсус қарор дошт.

Ба иҷлосия ба ҷуз вакилони мардумӣ шахсони зиёд бо умеди калон омада буданд. Дар он шароити барои мардуми кишвар сангин нигоҳ доштани ҳамаи онҳо дар меҳмонхонаю хӯронданашон кори басо мушкул буд. Шаби 16-уми ноябр шахсиятҳои маъруф сарҷамъ шуда, ба қароре омаданд, ки фардо ҷамъомади фаъолони хоҷагии халқи ҷумҳуриро доир намоянд ва гуфтугузори хоса баргузор созанд. Бо ҳамин вакилони халқ ва онҳоеро, ки барои кори иҷлосия ширкаташон лозиманд, нигоҳдоранду бо дигарон хайрамақдам гӯянд.

17-уми ноябр дар Қасри Арбоб маҷлиси фаъолони хоҷагии халқи ҷумҳури баргузор шуд. Ба қаср воридшавӣ озод буд ва дохили қасрро кормандони амният назорат мекарданд.

Дар президиуми маҷлис шахсиятҳои шинохтаи вақт ҷой гирифтанд. Танҳо курсии Раиси Комичроияи вилояти Кӯлоб холӣ буд. Эмомалӣ Раҳмонро аз толор ба президиум даъват намуданд, вале ӯ ба боло баромаданро қабул накард. - Ҳоло ман барои он ҷо нишастан хизмат накардаам, дар толор ҳамроҳи

Гузашти солҳо собит сохт, ки вакилони мардумӣ дар Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар интихоби Сарвари давлат хато накардаанд. Қасри Арбоб бошад, бо он воқеаи бузург чун иҷлосияи таърихӣ шуҳрати дигар ёфт ва дар саҳифаҳои неки таърих бо ҳарфҳои заррин навишта шуд.

мак ба гурезаҳо, дар муҳосираи иқтисодӣ қарор доштани минтақаи Кӯлоб, даҳшатҳои муноқишаҳои шахрвандӣ, кушторҳои фарзандони мардум дар дигар минтақаҳо, ҳидояти ашхоси хирадманди Кӯлоб ҷиҳати ба эътидол овардани вазъи сиёсӣ ва иқтисодии мамлакат гирд овардашударо тариқи «Телевизиони Ленинобод» намоиш диҳам ва таваҷҷуҳро ба он ҷалб созам, ки овозаҳои муҳолифин тухмату бухтон буда, мардум ҷонибдори сулҳу ваҳдат ва оромии ҷомеаи соҳибистиқлол аст, на табaddулоту қудратхоҳӣ.

Он рӯзҳо кӯчаю хиябонҳои шаҳри Хуҷанд пур аз техникаҳои ҳарбии қувваҳои сулҳдӯст буданд. Ҳар шахси дар кӯчаю

дигарон менишам, - гӯён рад намуд.

Маҷлис оғоз ёфт. Баъзе намоiendaҳо аз манотиқи гуногуни кишвар суҳан гуфтанд. Баъд суҳани навбатиро ба Раиси Комичроияи вилояти Кӯлоб Эмомалӣ Раҳмон доданд. Ҳангоми суҳанронии ӯ толорро хомӯшӣ фаро гирифт. Суҳан санҷида мегуфт, аз ваҳдату якпорчагии ин марзу бум. Баромади пурмухтавош тариқи телевизион ва радиои вилояти Ленинобод ба мардуми вилоят паҳн гардид.

Аз суҳанронии ӯ дар дили мардуми ташнаи сулҳу ваҳдат дилгармӣ ба вучуд омад. Аз он лаҳза мардум нисбат ба ӯ эътиқод оварданд ва дар симо-

яш ватандори асили ҷоннисорро эҳсос намуданд.

18-уми ноябр иҷлосия ба кори худ идома бахшид. Дар он танҳо вакилони халқ, журналистони хориҷу кишвар, муаллифони лоиҳаи рукнҳои муқаддаси давлатдорӣ - Парчаму Нишони давлатӣ ширкат варзиданд.

Тибқи супориш ман ҳар рӯз аз ҷараёни кори иҷлосияи телефонӣ гузориш меодам ва гузоришҳо ба воситаи «Телевизиони Кӯлоб» ба мардум расонда мешуд. Дар толорҳои қаср барои журналистон шароити хуб муҳайё карда буданд, вале он лаҳза ба тамоми дунё гуфтугӯ кардан осонтар буд, ба ҷуз вилояти дар муҳосира қарордоштаи Кӯлоб.

Бо назардошти вазъият маълумат доданд, ки фиттаҳои кори иҷлосияро дар ҳар се рӯз аз журналистони «Телевизиони Ленинобод» гирифта, ба Кӯлоб бараму тариқи «Телевизиони Кӯлоб» намоиш диҳам. Кори се рӯзи аввали иҷлосия ҳамин тавр инъикос ёфт. Ба Кӯлоб омада, фиттахоро аз соати 10⁰⁰ то соати 17⁰⁰ се рӯз аз тариқи телевизион намоиш додем.

Хушбахтона, рӯзҳои дигар мушкilot ҳал гашт. Бо ташаббуси котиби Комичроияи вилоят Айнулло Неъматов ва дастгирии сардори Раёсати истеҳсолӣ - техникаи алоқаи вилояти Ленинобод Р. Бобоҷонов намоиши «Телевизиони вилоятии Ленинобод» тариқи шабакаи «ОРТ» - и Россия ба вилояти Кӯлобу шаҳри Душанбе пайваст карда шуд. Акнун сокинони кишвар метавонистанд ҳар рӯз аз соати 18⁰⁰ ҷараёни кори иҷлосияро тамошо кунанд.

Таи рӯзҳои баргузори иҷлосия баҳсу музокираҳои зиёд сурат гирифт. Вакилони халқ барои зарурати аз сохтори идоракунии президентӣ ба сохтори идоракунии парламентӣ гузаштан қарорҳои дахлдор қабул карданд ва ҳамин тавр, Эмомалӣ Раҳмон Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб шуда, кори иҷлосияро бо ақлу заковат пеш бурд.

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон давоми 15 рӯзи кори пурсамараш бо ақлу хиради вакилон қарорҳои қабул кард, ки бинои давлату ҳукуматро тарҳрезӣ намуда, ба мақсаду мароми мардуми кишвар созгор меомад. Аз ҷумла, охири қарори қабулнамудаи иҷлосияи дастгирии дархостҳои мардуми водии Вахш - минтақаи аз ҳамаранҷу азобкашидаи сокинонаш ба хориҷи кишвар бештар гуреза шуда, бобати муттаҳид сохтани ду вилоят - вилоятҳои Ҷўргонтёпа ва Кӯлоб буд, ки 2-юми декабри соли 1992 ба имзо расид.

**Шералӣ ЯҲЁЕВ,
собиқадори матбуот**

СӢ СОЛИ БАӢД АЗ ИЧЛОСИЯИ XVI ШӢРОИ ОЛӢ

2021

Дар кори ҷаласа Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Сарвазири Ҷумҳурии Арманистон Никол Пашинян, Президенти Ҷумҳурии Беларус Александр Лукашенко, Президенти Ҷумҳурии Қазоқистон Қосим-Жомарт Тоқаев, Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон Садир Жапаров ва дабири кулли Созмони аҳдномаи амниятӣ дастаҷамъӣ Станислав Зас иштирок карданд. Иштироки Президенти Федератсияи Россия Владимир Путин аз тариқи фосилавӣ сурат гирифт.

8-уми сентябри соли 2021 дар толори Маҷмааи давлатии «Кохи Борбад» - и Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба истиқболи 30-юмин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷамъомади тантанавӣ баргузор гардид.

2022

23-юми апрел Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар маросими ифтитоҳи Самити чоруми оби кишварҳои минтақаи Осиё ва уқёнуси Ором, ки дар шаҳри Кумamotoи Ҷопон баргузор гардид, бо паёми видеой суҳанронӣ намуданд.

7-уми июн дар шаҳри Душанбе Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Конфронси дуҷуми байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об - барои рушди устувор», солҳои 2018 - 2028 иштирок ва суҳанронӣ карданд.

23-юми июл, соати 12.00 дар таваллудхонаи №2 шаҳри Душанбе сокини даҳмиллионуми Тоҷикистон ба дунё омад ва ба ӯ Фирдавс ном гузошанд. Волидони навзод Фаридун Баротов ва Маҳфират Шокирова сокинони ноҳияи Шоҳмансури пойтахт буда, падар муҳоҷири меҳнатӣ ва модараш хонашин аст. Фирдавс аввалин фарзанди оилаи ҷавон мебошад.

4-уми октябр Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳри Норак агрегати №1-и НБО «Норак» ба номи Турсун Улҷабоевро баъд аз таҷдиду навсозӣ ба истифода дода, бо рафти татбиқи Лоиҳаи таҷдид ва барқарорсозии ин иншооти азами гидроэнергетикӣ шинос шуданд.

**Таҳия
Бурҳониддин КАРИМЗОДА,
Шарофат АБДУЛВОҲИДОВА,
«Садои мардум»**

Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ташкили ҳукумати қонунӣ, пойдорӣ сулҳу озоиштагӣ дар мамлакат ва ҳатари парокандагии Тоҷикистони азиз замина гузошт. Он ба рағми бадҳоҷони миллати тоҷик, новобаста аз вазъи муташанниҷи сиёсӣ бо иштироки фаъоли вакилон дар сатҳи баланд баргузор гардид. Дар арафаи таҷлили ин чашн бо яке аз иштирокчиёни он, вакил аз ҳавзаи интихоботии «Саноат», №84 Ғаффорхон Муҳиддинов ҳамсухбат гардидем.

- Аз рӯзҳои аввали баргузори иҷлосия ёдовар шавед...

- Дар он шабу рӯз на танҳо мо - вакилон, балки ҳама мардуми Тоҷикистон аз иҷлосия умед доштем. Ба иборае, ҳама бо умеди охири ба ин рӯйдод менигаристанд, зеро воқеаҳои мудҳиш сиёсӣ, шароити вазнини иқтисодӣ, беҳокимиятӣ, алангаи ҷанги бародаркуш, бадбахтии гурезаҳои иҷборӣ ва азобу қулфати мардуми кишвар қувваҳои солими ҷомеаро нигарон карда буданд. Барои вакилон муҳите лозим буд, ки бо ҳусни тафохум, бо таҳаммулу мусолиҳа бобати пешгирии бетартибӣ бенизомиро, рафъи бӯхрони сиёсӣ ва таҳкими сулҳу суботи ҷомеа саъю талош варзанд.

Аз 12-уми ноябр дар бинои кумитаи иҷроияи вилоятӣ бақайдгирии вакилон оғоз гардид, беш аз 30 вакил номнавис шуда буданд. Беғоҳи 15-уми ноябр, вақте ки иттилоъ ёфтем беш аз 160 вакил аз қайди расмӣ гузаштаанд, бовариамон афзуд. То ин дам бархе ба баргузори иҷлосия дар шаҳри Хучанд шубҳа доштанд. Албатта, он бояд доир мегашт, дигар роҳи наҷоти миллату давлат набуд. Мардуми ҷумҳурӣ аз мо - вакилони

НАҶОТБАХШИ МИЛЛАТУ ДАВЛАТ

халқ заковату хирадмандӣ, умеди наҷоти миллату давлат доштанд. Шукр, ки 16-уми ноябр дар Қасри Арбоб, баъди нисфирӯзӣ иҷлосия бо иштироки 193 вакил ба қор оғоз намуд.

- Барои чӣ иҷлосия баъд аз нисфирӯзӣ оғоз шуд?

- Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Акбаршо Искандаров даъват кард, ки иҷлосия ба рӯзи дигар гузошта шавад, вале аксарият норозигӣ карданд. Вакилон боисро талаб карданд, ки он бояд ҳамин рӯз ба қор оғоз намояд, зеро мардуми кишвар ва ҷомеаи ҷаҳонӣ ба Қасри Арбоб чашм дӯхта буданд.

«Агар ҳамин қадар омодагӣ дида, тамоми мардумро умедвор карда, дар рӯзи таъиншуда иҷлосияро оғоз накунем, бовари интихобкунандагон ва кулли мардуми ҷумҳуриро аз даст медиҳем», - таъкид намуд вакил Б. Бобоев. Вакилон ўро қонибдорӣ намуданд ва иҷлосия оғоз гардид. Комиссияи баҳисобирию котибот ва комиссияи муросо интихоб карда шуд. Комиссияи муросо, ки аз 40 вакил аз ҳамаи минтақаҳо иборат буд, масъалаҳои баргузори иҷлосия ва рӯзномаи онро баррасӣ намуд.

- Ҷамҷун вакил дар қадом рӯз ё лаҳзаи баргузори иҷлосия эътимод пайдо кардед, ки он натиҷаҳои мусбат медиҳад?

- Аз рӯзи нахуст эътимоду боварӣ доштем, ки бояд иҷлосия доир гардид, ба эътидоли вазъ ба миёномада, хотимаи ҷанги шаҳрвандӣ, бенизомию бетартибӣ ва беадолативу беқонунӣ замина мегузорад. Муҳимияти баргузори иҷлосияро ҳама дарк мекард, зеро

дар он тақдири давлату миллати мо ҳал мегардид.

- Аз иҷлосия қадом лаҳзаҳои хотирмон ба ёдотон мондааст?

- Дар иҷлосия лаҳзаҳои хотирмону таърихӣ хеле зиёд буданд, ки ҳеҷ аз лаҳзи хотир намераванд. Яке аз он лаҳзаҳо ба интихоби Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон марбут аст. Аввал ин, ки ҳама аз малакаи қорбарӣ, меҳанпарастӣ ва муҳаббатӣ самимияти инсонии ин шахсияти барӯманд маншаъ мегирифт. Дар давраи фаъолияти вакилӣ аз дониши баланд, поквичдониву масъулиятноқӣ, худшиносии комил, фитрату заковати баланди эзидӣ ва дигар хислатҳои ҳамидаи Сарвари давлат оғай пайдо карда будем. Ин буд, ки 19-уми ноябри соли 1992 тибқи овоздиҳии пинҳонӣ аксарияти вакилон, яъне аз 197 нафар 186 нафар ба тарафдори муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон раъй доданд.

- Шумо узви котиботи иҷлосия будед ва дар таҳияи матни санаду ҳуҷҷатҳо саҳм гирифтед...

- Аз рӯзҳои аввал узви котиботи иҷлосия будам. Лоиҳаи ҳамаи ҳуҷҷатҳо, қарору қонунҳо, муроҷиатномаҳо ва дигар санадҳо ҳатман аз назари аъзои котибот мегузаштанд. Қушиш мекардем, ки ҳуҷҷатҳо ба талаботи меъёрҳои ҳуқуқӣ мутобиқ бошанду дорои сифати баланд. Дар маҷмӯъ, дар иҷлосия 74 санади ҳуқуқӣ, аз ҷумла 15 қонун, 52 қарор, 6 фармон ва як изҳороти қабул гардид, ки нақши онҳо дар таҳкими давлатдорӣ, ба эътидол овардани вазъи сиёсии кишвар ва рушди муносибатҳо дар он солҳо бузург буданд.

Ҷамҷунин, суҳанрониву маъруза, тақлифу пешниҳоди ҳар як вакилро меомӯхтем ва кӯшиш мекардем, то ба эҳсосоти роҳнадиҳем. Санадҳои иҷлосия, ки имрӯз моли таърих гаштаву дар осорхонаҳо маҳфузанд, қимати бузурги таърихӣ доранд ва насли ҷавонро зарур аст, ки онҳоро омӯзанд, баҳра баранд ва шукри ин диёри ободу рӯзгори осуда намоянд.

- Бузургтарин дастоварди иҷлосия аз нигоҳи шумо чист?

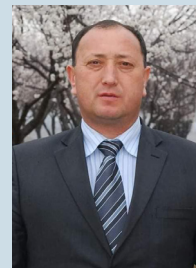
- Албатта, пеш аз ҳама, таъмини сулҳу озоиши мамлакат ва бунёди ҳукумати қонунӣ. Чунон ки дар Изҳороти Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми ноябри соли 1992 омадааст: «Муҳимтарин дастоварди кори иҷлосия тантанаи қонун аз болои қонуншиканӣ, бозгаштан ба роҳи конститусионӣ ҳалли масъалаҳои тезтунди иҷтимоӣ сиёсӣ мебошад, ки ҷомеаро ба изтироб овардаанд».

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон низ ба ин маънӣ

таъкид кардаанд, ки ба шарофати иҷлосияи таърихӣ мо давлату миллатамонро аз вартаи нобудӣ наҷот дода, тамомияти арзии онро ҳамчун давлати ягона ҳифз кардем ва аркони асосии сиёсӣ идорӣ ва давлатдорӣ миллиро эҳё намудем.

Бо гузашти 30 сол таърих боз ҳам собит менамояд, ки мо - вакилон дар интихоби Сарвари давлат хато накарда будае ва ин интихоб аз беҳтарин дастоварди иҷлосия маҳсуб меёбад. Парвардигор раҳми миллати тоҷикро хӯрд ва муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба бахти мардуми мамлакат зимомии роҳбариро ба даст гирифта, мардуми кишварро ба ин рӯзҳои босаодат расониданд.

Мухтори АБДУЛЛО,
«Садои мардум»

ЧАРХИ ЗИНДАГИИ ЯК ГУРЕЗАИ ТОҶИК

Махфират Саидрахмонова яке аз онҳоест, ки соли 1992 бинобар муташанниҷ шудани вазъ ва таҳдиди хатар ба Афғонистон рафта буд. Ҳоло ин зани 52 - сола дар ноҳияи Шаҳритус зиндагӣ мекунад. Дар он солҳои мудҳиш шоҳиди ҳаводиси гуногун буди мушкилиҳои зиёдро аз сар гузаронд. Ба наздикӣ бо ӯ доир ба он айёми пурушӯб ҳамсухбат шудем.

- Соли 1992 дар Ватанамон ҷанги шаҳрвандӣ сар зад. Ҳар рӯз садои тир ба гӯш мерасид. Моҳи октябри ҳамон сол қариб ҳама сокинони ноҳияи Шаҳритус гуреза шуда, ба Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон рафтем. Дар шаҳри Мазори Шариф таваққуф кардем. Тӯли шаш моҳе, ки дар Афғонистон будем, моро дар хонаҳову хаймаҳояшон ҷо карданд. Созмони Милали Муттаҳид ба мо кумақҳои башардӯстона равон мекарданд, - ба ёд меорад Махфират Саидрахмонова.

Ҷ ва аҳли оилааш дар кишвари ҳамсоя ҳамеша дар ёди Ватан буданд ва барномаи «Ҳоки Ватан» - и Радиои Тоҷикистон ягона муттақои дилашон гашта, аз тариқи он мардум ҳешу ақрабияшонро меҷустанд. Гуфторҳои ин барнома дар он сол то андозае ба захиҳои гурезаҳои тоҷик марҳам мешуд.

- Орзу доштем, ки кай Ватанамон ором мешавад, то боз ба хонаҳоямон баргардем, - гуфт ҳамсухбати мо ва афзуд: - Худованд ба ҳеҷ бандаш дигар он рӯзҳоро наорад. Дар он рӯзҳои даргирӣ ҳама дар фикри ҷони худ буданд. Ҳангоми аз хонаҳоямон баромадан бо худ ҳатто ҳуҷҷатҳоямонро гирифта натавонистем. Бадбахтона, дар ҷанги хонумонсӯз ман се фарзанди падарро аз даст додам. Хонаву дар, ҳуҷҷату дигар лавозимотро дубора барқарор кардем, вале наздиконро пайдо карда намешавад. Дар он вақт мо ҳамеша радио гӯш мекардем ва ниҳоят рӯзе расид, ки дер боз интизорӣ мекашидем. Бо даъвати Раиси тозаинтихоби Шӯрои Оли муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Ватан баргаштем. Бо дастгирии ва дастури Сарвари давлат хонаҳои харобу валангори мо аз нав обод гашт.

Ба нақли Махфират Саидрахмонова, аз оилаи онҳо 5 нафар ба Афғонистон ва боқимондаҳо ба Ўзбекистон рафта буданд. Баъд аз се сол аҳли оила сарҷамъ шуда, зиндагиро дар Ватан ба роҳ монданд.

- Соли 1993 мо баргаштем. Ростӣ, пеш аз баргаштан ба Ватан ҳамеша тарсу ҳарос доштем. Вақте ки ба Тоҷикистон омадам, ҳанӯз ҷанг давом дошт, лекин аз омаданамон пушаймон набудем, зеро Давлату Ҳукумат пойбарҷо шудаву моро дастгирӣ мекарданд.

Соли 1996 хоҷагии деҳқонӣ ташкил шуд. Чун диданд, ки Махфират Саидрахмонова фаъол асту таҷрибаи қор дорад, ўро раиси занҳо интихоб карданд. Вақте ки қорҳои хоҷагӣ ривож ёфту зиндагии мардум беҳтар гашт, номбурда паи гирифтани маълумоти олий шуд.

Бале, ин зани қавиירוда, ки яке аз гурезаҳои солҳои нооромӣ буд, дар бадтарин шароит ҳам ноумед нашуд, бо боварӣ ба Сарвари давлат шабу рӯз меҳнат кард ва ба рӯзҳои нек расид.

Аз соли 2008 инҷониб раиси Ассотсиатсияи хоҷагии деҳқонӣ мебошад. Хоҷагии онҳо 8 гектар замин дорад, ки 1 гектари он боғ буда, дар 7 гектари дигар сабзавот мекоранд. Дар хоҷагӣ 14 нафар бо кори доимӣ ва маош таъминанд.

Шарофат АБДУЛВОҲИДОВА,
«Садои мардум»

